Ac

Afl. 1.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

N. DE ZWAAN UTRECHT

1872.

HAARLEM. — DE ERVEN LOOSJES.

Folio
SB425
.A425
1872-81.

GOUDEN MEDAILLE
Eerste prijs
en
ZILVEREN MEDAILLE
Medaglia al buon gusto
INTERNATIONALE TENTOONSTELLING
van de
„Société royale Toscane d'Horticulture"
TE
FLORENCE 1874.

CENTENNIAL MEDAILLE
Wereldtentoonstelling te
PHILADELPHIA 1876.

ZILVEREN MEDAILLE
TENTOONSTELLING TE ANTWERPEN
1875
ZILVEREN MEDAILLE
Eerste prijs
Internationale tuinbouw tentoonstelling
TE
AMSTERDAM 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

VERSCHILLENDE BOL- EN KNOLGEWASSEN,

UITGEGEVEN DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

Bloemisten en Zaadhandelaars, WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

1872 — 1881.

BRONZEN MEDAILLE
Wereldtentoonstelling te
PARIJS 1878.

Mo. Bot. Garden
1905

VERGULD ZILVEREN MEDAILLE
GRONINGEN
1880.

INHOUD.

PLAAT

Alstrœmeria
- aurantiaca (aurea) . . . 100
- chilensis varr. 104

Amaryllis
- Belladonna 40
- formosissima (Sprekelia) . 74
- Hippeastrum hybriden. . 46
- purpurea (Vallota) . . . 13

Anemone
- coronaria varr. 21
- „ flore pleno varr. 33
- japonica alba (Honorine Jobert) . . . 25
- „ rosea (elegans) . 85
- stellata varr. (hortensis) . 117

Anomatheca cruenta. . . . 111

Bravoa geminiflora 45

Brodiæa
- congesta 112
- grandiflora 112

Calochorti spec. div. . . . 75

Camassia esculenta 60

Colchicum byzanthinum . . 109

Crocosmia aurea 25

Crocus vernus varr. . . . 22

Cyclamen
- Atkinsi. 32
- „ purpureum . . . 32
- „ roseum 32
- hederæfolium. 71
- „ flore albo . 71
- vernum 91
- „ flore albo . . . 91

Eucharis amazonica 92

PLAAT

Fritillaria
- imperialis foliis aureo-variegatis. . . 68
- „ maxima . . . 34
- Meleagris varr. . . . 57

Galanthus
- nivalis 81
- „ flore pleno . . . 81

Gladiolus
- brenchleyensis 38
- cardinalis 62
- Colvilli. 72
- „ flore albo . . . 72
- floribundus 78
- hybridæ nanæ 43

Hæmanthus puniceus. . . . 88

Hyacinten.
- Alba maxima 55
- Argus 7
- Czar Peter 118
- Generaal Pélissier . . . 115
- Gigantea 115
- Grand lilas 31
- Haydn. 120
- Ida 37
- King of the blues . . . 79
- King of the yellows . . 118
- La grandesse. 105
- „ tour d'Auvergne . . 31
- Lord Macaulay 48
- „ Wellington . . . 105
- Madame van der Hoop . 79
- Marie 55
- Masterpiece 103

PLAAT

Hyacinten.
- Mimosa 67
- Mont Blanc 19
- Noble par mérite . . . 19
- Obélisque 61
- Ornement de la nature . 61
- Othello. 48
- Prins van Waterloo . . 7
- Sir William Mansfield. . 103
- Snowball 120
- Solfatare 67
- Willem I 37

Hyacinthus candicans (Galtonia) 99

Imantophyllum miniatum . . 65

Iris
- germanica varr. . . . 89
- Kaempferi Alexander von Humboldt . . . 87
- „ de Vriese . . . 87
- „ Souvenir 87
- „ Rutherford Alcock. 87
- Pavonia 111
- persica. 83
- reticulata 30
- susiana 52
- tuberosa 83
- xiphioides varr. (anglica varr.) 4
- Xiphium varr. (hispanica varr.) 20

Ixia
- hybriden 53
- „ 119
- viridiflora 41

PLAAT

Lachenalia
pendula (luteola) . . . 47
quadricolor (luteola fol. mac.) 47
Leucojum æstivum 97
Lilium
auratum 69
Browni. 63
candidum 29
chalcedonicum 51
excelsum 18
longiflorum 50
monadelphum (colchicum-Szovitzianum). . . . 106
speciosum (lancifolium) album . . 59
„ „ rubrum. . 15
„ „ punctatum. 2
testaceum. 18
Thunbergianum aureum nigro maculatum. 76
„ venustum . . . 113
tigrinum 23
„ flore pleno . . 27
umbellatum incomparabile. 82
Milla laxa 112
Muscari
botryoides. 108
„ flore albo . . 108
comosum 66
plumosum. 66
Narcissus
albo-plenus odoratus . . 12
bicolor. 93
„ Horsfieldi. . . . 93
Bulbocodium (Corbularia). 95
Diomedes minor. . . . 95
incomparabilis flore pleno. 8
„ Orange phoenix. 8
„ Zilveren phoenix. 44
Leedsi. 95
Macleai 95
maximus 35
moschatus. 35
nanus minimus 35
odorus 95

PLAAT

Narcissus
odorus minor flore pleno. 95
papyraceus 110
poëticus 12
„ flore pleno. . . 12
„ var. poëtarum . 95
Tazetta flore pleno. . . 110
„ Grand monarque. 10
„ „ soleil d'or. 10
„ varr. 58
Pancratium illyricum . . . 116
Pentlandia miniata 97
Ranunculus
africanus Romano . . . 42
„ Séraphique d'Alger. 42
asiaticus flore pleno varr. 17
„ Hercules . . . 14
„ superbissimus . 98
Turban grandiflora. . . 5
Richardia
africana (Calla æthiopica). 39
Schizostylis coccinea . . . 90
Scilla
campanulata varr. . . . 96
peruviana. 16
„ alba 16
sibirica. , ... 81
Sparaxis tricolor varr. . . 77
Tigridia
canariensis 86
Pavonia (Ferraria Tigridia) 56
Triteleia laxa (Seubertia) . . 112
Tropæolum pentaphyllum . . 102
Tulipa
cornuta (stenopetala) . . 80
elegans 80
Gesneriana 94
persica. 80
retroflexa. 80
viridiflora. 80
Tulpen (Dubbele).
Couronne des roses . . 54
„ impériale . . 3
Gele roos. 28

PLAAT

Tulpen (Dubbele).
La candeur 54
Mariage de ma fille . . 3
Murillo. 54
Raphaël 64
Rex rubrorum met bont lof. 1
Rose blanche 101
Tulpen (Enkele vroege).
Chrysolora 70
Cottage maid , . . . 24
Duchesse de Parma . . 70
Duc van Toll, geel . . 9
„ „ „ rose . . 9
„ „ „ scharlaken 9
„ „ „ wit. . . 9
Fabiola 107
Gele prins met bont lof. 73
Grand Duc de Russie. . 107
Grootmeester van Malta. 107
Gouden standaard . . . 24
Jagt van Rotterdam . . 107
Keizerskroon. 70
La laitière 114
„ précieuse. 24
Pottebakker, wit . . . 36
Proserpine 36
Roi Pepin 107
Rose gris de lin . . . 107
Van der Neer 49
Vermillon brillant . . . 70
Wouwerman. 49
Zilveren standaard. . . 24
Tulpen (Late).
Bijbloemen 11
Bizarre 26
Rose 84
Tulpen (Papegaai of monstrueuse).
Admiraal van Constantinopel 6
Lutea major. 6
Perfecta 6
Vallota purpurea. 13
Vieusseuxia glaucopis . . . 111
Zephyranthes candida . . . 90

ALBUM VAN EEDEN.

PL. I.

Gevulde Tulp Rex rubrorum met bont lof.

Belangrijke verscheidenheid der algemeen bekende Rex rubrorum Tulp. Zij verschilt niet alleen van de gewone soort door het fraai geboorde blad, maar ook door zachter en lichter kleur der bloem. Ongetwijfeld is zij eene der schoonste onder de vele nieuwe gevulde Tulpen.

Tot aanbeveling kan verder nog gezegd worden, dat deze verscheidenheid zich gemakkelijker laat vervroegen, dan de gewone Rex rubrorum. Wij moeten hierbij opmerken, dat de uitdrukking „bontlof", hoe algemeen ook gebruikt, onjuist is, zoowel voor deze als voor de meeste andere Tulpen in den handel als bontbladig bekend. De benaming „Tulpen met gerand of gezoomd blad" verdient welligt de voorkeur.

PL. II.

Lilium speciosum. Thunb. punctatum.

Wanneer men zich de lange reeks van Leliën voorstelt, aanvangende met de nauwelijks één voet hooge verscheidenheden van Lilium Thunbergianum en die gesloten wordt door de in hare ontwikkeling waarlijk reusachtige L. Giganteum; wanneer men zich daarbij het aantal verschillende daar tusschen liggende soorten en het nog veel grooter aantal verscheidenheden voorstelt, dan zou men allicht geneigd zijn te gelooven, dat er geen plantengeslacht kan zijn, dat een rijker contingent voor de tuinen leverde, dan het geslacht Lilium. En inderdaad, zoo er in dit opzicht al andere zijn, die op eene gelijke eer aanspraak maken, zeker behooren de Leliën daarbij in de eerste plaats genoemd te worden. Wat een rijkdom van bloemen, maar inzonderheid wat een rijkdom van kleuren en nuances!

En daarbij met wat eene bevallige fierheid verheffen vele er van hare stengels en dragen zij de groote, prachtige bloemen. Het is inzonderheid Japan, dat rijk blijkt te zijn aan Lelies, en vele prachtige soorten van dat groote, bloemrijke eiland versieren thans onze tuinen. Onder deze zal de Lilium speciosum altijd eene eereplaats blijven bekleeden, ook al werden er vandaar ingevoerd welker bloemen het in schoonheid nog van de hare winnen. Wat zóó schoon is, dat het, hoe bekend ook, ieder jaar op nieuw onze bewondering wekt, kan nimmer geheel onttroond worden. Wij zijn den invoer in Europa van deze Lelie verschuldigd aan den in zijn leven onvermoeiden von Siebold. Deze zond nu ongeveer veertig jaren geleden haar 't allereerst aan den Botanischen tuin te Gent, waar zij in de maand Augustus 1832 voor het eerst in Europa bloeide. Onnoodig te zeggen, dat zij de bewondering wegdroeg van elk, die haar zag, en dat de begeerte naar haar bezit weldra algemeen was, zoodat, daar ze zich ras vermenigvuldigde, zij ook vrij spoedig verspreid werd. Alsof de door Thunberg aan deze plant gegeven naam L. speciosum niet mooi genoeg was, veranderde men dien reeds aanvankelijk te Gent in dien van L. lancifolium, welke naam eigenlijk alléén daarom geen recht van bestaan heeft, wijl de plant er reeds een had, maar die bovendien nog minder juist was, daar reeds Thunberg eene andere soort onder dien naam beschreven had. De echte L. lancifolium, Thunb. is nog niet in Europa ingevoerd.

Men kweekt onderscheidene varieteiten van deze Lelie, waarvan de vijf voornaamste zijn: Lilium speciosum album, roseum, rubrum, monstrosum, en de hier afgebeelde punctatum. Aanvankelijk in de koude kas of in bakken gekweekt, bleek het spoedig, dat men ook deze varieteit met beter gevolg in den open grond kon houden. De punctatum is zeer gemakkelijk te herkennen aan den bol, die van eene bleeke, geelachtige kleur is, welke zij behoudt, ook als de bol eenigen tijd boven den grond gelegen heeft, terwijl die der overige verscheidenheden alsdan zeer spoedig een donker roode kleur aannemen.

PL. III.

Gevulde Tulpen Mariage de ma fille en Couronne impériale.

De gevulde Tulpen Mariage de ma fille en Couronne impériale zijn slechts kleurafwijkingen van een en dezelfde verscheidenheid, hoewel in den handel onder deze twee namen bekend. Men treft steeds bloemen aan, die fijner of grover dan de afgebeelde zijn, dat wil zeggen: waarin de witte kleur meer de overhand heeft — of zoo goed als verdwenen is. Ze behooren tot de laatst bloeijende gevulde Tulpen, en worden wat grootte der bloemen betreft door geen andere geëvenaard, een enkele weinig bekende verscheidenheid misschien uitgezonderd. Deze prachtige tulpen zijn niet geschikt om vervroegd te worden, maar zooveel te meer om een sieraad der tuinen te zijn.

PL. IV.

Iris Xiphioïdes. Ehrh. (Iris Anglica Hort.).

Het zeer uitgebreide geslacht Iris (het Grieksche woord voor regenboog, en welken naam Linnaeus vermoedelijk aan dit geslacht gaf, doelende op het kleurenspel 't welk de bloemen opleveren) bestaat voornamelijk uit soorten met een door den grond kruipenden, vleezigen wortelstok (rhizoma). Enkele soorten echter behooren tot de bolgewassen, en hieronder ook de Spaansche Iris (I. Xiphium L.) en de verkeerdelijk aldus genoemde Engelsche Iris (I. Xiphioïdes. Ehrh.). Deze laatste toch behoort eigenlijk in Spanje en het zuidelijkste gedeelte van Frankrijk te huis. Naar men wil zou men haar echter allereerst in Engeland (volgens Loudon reeds sedert 1571) als tuinplant gekweekt hebben, zoodat zij vandaar meer algemeen verspreid is geworden.

Wat hare groeiwijze aangaat, komen deze beide soorten veel met elkaâr overeen, en toch leveren ze een genoeg in 't oog loopend verschil op, dat zelfs de leek, die ze éêns gezien heeft, er zich niet meer in vergissen kan. Vooreerst toch is de Engelsche Iris in alle opzichten krachtiger in hare ontwikkeling, ze worden iets, hoewel niet veel hooger en de bladeren zijn breeder; voorts zijn de bloemen grooter, 't welk voornamelijk het gevolg is van den meerderen omvang der drie buitenste bloembladeren; maar zeker niet het minst duidelijke kenmerk is dit, dat terwijl in de bloemen der Spaansche I. het geel de hoofdrol speelt, deze kleur in die der Engelsche steeds tot het uiterste minimum gereduceerd blijft, zoodat men bijna kan zeggen, dat die kleur daarin ontbreekt, terwijl het blauw en violet, met wit geschakeerd er in vele nuancen in wordt aangetroffen. Een massif met I. Xiphioïdes bezet biedt dus eene groote verscheidenheid van kleuren aan, waardoor, gevoegd bij den eigenaardigen en sierlijken vorm der bloemen, een inderdaad verrassend effect wordt te weeg gebracht. De Engelsche Iris bloeit in de maand Juli.

PL. V.

Ranunculus Turban grandiflora.

Alleen op den naam afgaande zou men denken, deze fraaie Ranonkel tot de Turksche soorten behoorde. Dit is echter het geval niet, hetwelk genoegzaam blijkt o. a. uit den vorm der bloemen en den lateren bloeitijd. Hoewel veel grootbloemiger, dan de bekende Persische Ranonkels, behoort zij toch ongetwijfeld tot deze laatste. Wij hebben den naam Turban grandiflora behouden, omdat zij allêén onder dezen bekend is, en ook door velen nog onder de Turksche R. gerekend wordt. Deze verscheidenheid kan niet genoeg aanbevolen worden. Zij is buitengewoon mild-

bloeijend en sterk. De bloemen zijn zeer groot, meest fraai gestreept, doch varieëren eenigzins, zoodat men er onder aantreft, die geelachtig, andere weêr, die niet gestreept maar geheel eenkleurig purper zijn. Om deze Ranonkel in zijne volle pracht te zien, plante men eenige bij elkander. De prijs is geen bezwaar, deze is in den regel zeer billijk.

PL. VI.

Tulipa Gesneriana. Linn. var. monstrosa.

Deze fraaie Tulp onderscheidt zich van de soort, welke door Linnaeus naar den in 1516 te Zurich geboren en in 1565 te Pesth overleden natuur- en kruidkundige Conrad Gesner (bijgenaamd de Duitsche Plinius) aldus genoemd werd, inzonderheid door hare geslipte bloembladeren, waarom dan ook de naam T. Gesneriana laciniata, zooals zij door sommigen, o. a. door Loudon in zijn Hortus Brittannicus genoemd werd, juister is. Daar ze echter veelal onder den naam Tulipa monstrosa voorkomt, meenden wij daarvan zoo weinig te moeten afwijken als mogelijk was. De door Redouté in zijne „Liliacées" gebezigde naam Tulipa Gesneriana Dracontia, waardoor mede dezelfde varieteit bedoeld wordt, geraakte later in onbruik. Deze Tulp is in verschillende landen bekend als Parrot Tulip, Dragonne, Perroquet, Tulipe à pétales laciniés, Monströse oder Papagei Tulpe, en is reeds van ouds in de tuinen van Europa bekend, volgens Loudon toch zou ze reeds in 1603 uit de Levant naar midden-Europa zijn overgebracht. De T. Gesneriana met hare variëteiten groeien oorspronkelijk in de aan de Zwarte, Adriatische en Middellandsche zee gelegene landen, van Caucasië af tot in het zuidelijk gedeelte van Frankrijk; ze behooren dan ook tot de meest verspreide en zeker niet tot de minst gezochte, te meer daar een overgroot aantal hybriden daaruit gewonnen zijn.

De Papegaai-Tulpen behooren, wat de kleur betreft, tot twee rubrieken, in de eene waarvan het rood predomineert, terwijl de andere geel tot grondkleur hebben. Ook zijn van sommige de bloembladeren zeer diep, van andere minder diep ingesneden. Dat deze Tulp eene afzonderlijke soort zou zijn, zooals sommige kweekers veronderstellen, is eene dwaling; ze werd door alle kruidkundigen, zoowel van vroegeren als van lateren tijd steeds voor eene varieteit van de Gesneriana gehouden.

Painted by Arentine H. Arendsen

Chromolith. G. Severeyns

DOUBLE TULIPE.

REX RUBRORUM WITH VARIEGATED LEAVES.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg. N° 91. Haarlem. Publ.

Painted by Arentine H. Arendsen

Chromolith. G. Severeyns Brussel

LILIUM SPECIOSUM PUNCTATUM

(LANCIFOLIUM PUNCTATUM)

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg No. 91 Haarlem Editors

Painted by Arentine H. Arendsen

Chromolith. G. Severeyns Brussel

DOUBLE TULIPS

1. MARIAGE DE MA FILLE. 2. COURONNE IMPERIALE

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors

Arentine H Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

IRIS XIPHIOIDES (IRIS ANGLICA)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors

Arentine H. Arendsen ad.nat.del. Chromolith. G. Severeyns Brussel

RANUNCULUS TURBAN GRANDIFLORA

A.C. van Eeden & C°. Wagenweg N°. 91 Haarlem Editors

[illegible] Arendsen ad.nat.del. Chromolith. G. Severeyns Brussel

PARROT TULIPS

1. LUTEA MAJOR (LARGE YELLOW.) 2. ADMIRAL OF CONSTANTINOPLE. 3. PERFECTA.

A.C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91 Haarlem Editors

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM, *April* 1872. **DE ERVEN LOOSJES.**

Afl. 2.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1872.

HAARLEM. — DE ERVEN LOOSJES.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. VII.

Hyacinthen, Prins van Waterloo en Argus.

Iedereen, die weet, welk een groot aantal verscheidenheden van Hyacinthen er gekweekt worden, zal gemakkelijk begrijpen, dat er vele in aanmerking kwamen, om het eerst afgebeeld te worden en toch wilden wij slechts een tweetal in den eersten jaargang opnemen. Het is onnoodig, om veel over de verscheidenheden te zeggen, waarop onze keuze gevallen is. De prins van Waterloo vooral behoort tot die soorten, welke algemeen bekend zijn en verdient dit ook ten volle. Hoewel de nagels zeer dubbel zijn, laat hij zich gemakkelijk vervroegen. Argus is mede aanbevelenswaardig en eene der voornaamste onder de zoogenaamd geoogde varieteiten. Vervroegd komt het schoone witte oog nog beter uit, dan op het vrije veld. Beide mogen in geen assortiment ontbreken, te meer daar zij schoone bollen maken.

PL. VIII.

Narcissus incomparabilis Curt. Narcissus incomparabilis Orange phoenix.

Het geslacht Narcissus levert een der sprekendste voorbeelden, hoezeer het aantal bekende planten in de laatste eeuw, dank zij de onvermoeide nasporingen van kruidkundigen en kweekers, is toegenomen. Terwijl toch in de vierde uitgave der „Species plantarum" van Linnaeus (in 1799 door Wildenow bezorgd), niet meer dan 17 soorten van dit geslacht beschreven zijn, is dit aantal tegenwoordig tot p. m. 120 geklommen, terwijl het getal varieteiten zeer groot is.

In alle Narcissen is, bij somtijds aanzienlijk verschil in den vorm zoowel als in de grootte der bloemen, toch zelfs door den leek, gemakkelijk ééne en dezelfde type te herkennen.

Daar het altijd eenig bezwaar in heeft om van een zoo soortenrijk geslacht, die soorten zoo in te deelen, dat die, welke kennelijk zeer na aan elkaâr verwant zijn, tot groepen vereenigd worden, als men voor die groepen niet

eene karakteristieke soort tot uitgangspunt daarvan neemt, ligt het vóór de hand, dat men, naarmate dit soortental toenam, ook tot deze overigens zeer natuurlijke indeeling moest komen.

Men ging echter verder, immers de Engelsche kruidkundige Haworth zag in de Narcissen verschil genoeg om ze niet tot groepen, maar tot wezenlijke geslachten te vereenigen, zoodat hij in plaats van één geslacht: Narcissus, zooals dat door zijne voorgangers was beschouwd, er tien vaststelde en beschreef.

Latere schrijvers, o.a. Kunth in Duitschland, en kort na hem Herbert in Engeland, hoewel deze splitsing huldigende, meenden echter dat Haworth die wel wat ver gedreven had, zoodat zij de tien door dezen beschrevene geslachten tot zes terugbragten.

Hoewel men tegenwoordig weder meer geneigd is om het oude geslacht Narcissus in zijne eer te herstellen, er alle soorten toe terug te brengen en de geslachtsnamen van Haworth alleen te bezigen in zuiver wetenschappelijken zin ter aanduiding der rubrieken, waarin men dat aantal soorten verdeelt, komen ze toch nu en dan ook bij de kweekers nog wel onder die namen voor, zoodat wij ze dan ook bij de verschillende soorten zullen vermelden. De hier afgebeelde, door Curtis N. incomparabilis genoemd, waarvan de Orange phoenix eene varieteit is, behooren tot die, welke Haworth Queltia noemde. Herbert beschouwde de eerste echter als varieteiten van eene soort, die hij als Queltia foetida beschreef.

Ofschoon deze fraaije gevuldbloemige Narcissen minder gevoelig zijn voor de vorst dan de Tros-narcissen, behooren ze toch gedurende den winter gedekt te zijn, doch het is onnoodig ze ieder jaar te verplanten.

PL. IX.

Vroege Tulpen. Duc van Toll. Wit, geel, rose en scharlaken.

De groote populariteit, waarin de varieteiten van Tulipa suaveolens, meer bekend onder den naam van Duc van Toll, zich mogen verheugen en het veelvuldige gebruik, dat er van gemaakt wordt, mag wel als bewijs gelden zoo voor hare schoonheid als voor hare goede hoedanigheden. Hare buitengewone geschiktheid om vervroegd te worden is dan ook algemeen bekend. Vroegtijdig in potten geplant en doelmatig behandeld, bloeijen ze reeds in December, dus in een saizoen, dat bloemen zeer gewaardeerd worden. Ook op het vrije veld zijn ze de eerstelingen van alle tulpen.

Van de hier afgebeelde verscheidenheden opent in 't voorjaar de geele het eerst hare bloemen, slechts weinig later dan de gewone Duc van Toll; dan volgen de witte en de rose, die aanvankelijk ook bijna wit is en eerst langzamerhand de schoone rosekleur aanneemt. Hoewel de scharlaken iets later begint, staan toch al deze verscheidenheden geruimen tijd gelijk in bloei, hetwelk haar bij uitnemendheid geschikt maakt voor het beplanten van perken of bedden, de witte varieteit uitgezonderd, die daarvoor nog te hoog in prijs is.

PL. X.

Narcissus Tazetta. Linn. var. Grand Soleil d'or en Grand Monarque.

Bij eene vergelijking van deze Narcis, gewoonlijk Tros-narcis genoemd, blijkt reeds op 't eerste gezigt de waarheid van wat wij beweerden, dat de Narcissen onderling in de bloemen veel verschil opleveren; immers terwijl de straks vermelden slechts éene enkele bloem op elken steel bezitten, draagt de bloemsteel van deze een aantal kleinere bloemen.

We willen thans met een enkel woord op die splitsing in verschillende geslachten wijzen.

Wanneer men de bloem eener Narcis een weinigje opmerkzaam beziet, dan blijkt dat ze, behalve uit een stroo-achtig vlies, zijnde een schubachtig orgaan, waarin de bloem of bloemen aanvankelijk besloten waren, bestaat uit eene zesbladige bloemkroon van regelmatigen vorm. Binnen in de bloemkroon echter ziet men nog eene soort van kroon, die eene kortere of langere buis vormt en o. a. bij de Trompet-Narcissen zeer sterk ontwikkeld is en bij de hier afgebeelde eene komvormige gedaante heeft, terwijl ze bij de gewone of Dichters-Narcis (zie pl. 12) tot een minimum, zijnde slechts eene oranjekleurige krans gereduceerd is. Het is voornamelijk op den vorm van die b i j k r o o n (zoo wordt de binnenste kroon genoemd), alsmede op de betrekkelijke grootte van de buitenste kroon, behalve nog op enkele andere bijzonderheden, die hier niet ter sprake kunnen komen, dat die verschillende geslachten gebaseerd zijn, en, als men daar goed op let, zal men spoedig erkennen dat de Narcissen in dit opzigt een karakter bezitten, hetwelk de verdeeling en de herkenning tevens zeer gemakkelijk maakt.

Door eenige worden de Trosnarcissen tot een afzonderlijk geslacht vereenigd, onder den naam van Hermione. De hier afgebeelde varieteiten Grand Monarque en Grand Soleil d'or behooren tot de meest gezochte, hetwelk niet te verwonderen is, want schoon en goedkoop is zeker geen geringe aanbeveling. De trosnarcissen in het algemeen zijn zeer gemakkelijk om te kweeken en geschikt om vervroegd te worden. Men plante van drie tot zes bollen in een bloempot. In den vollen grond geplant, behoort men voor zorgvuldige en tijdige bedekking zorg te dragen.

PL. XI.

Late Tulpen. Bijbloemen.

De late enkele Tulpen, varieteiten van Tulipa Gesneriana, worden gewoonlijk in de vier volgende groepen verdeeld: Bijbloemen of Violetten, Rosekleurigen, Bizarden en eindelijk de zoogenaamd Eenkleurigen. Elke dezer afdee-lingen bestaat uit een groot aantal verscheidenheden. Van de eerstgenoemden geven wij hierbij een drietal op plaat XI. Wij stellen ons voor, om later ook eene plaat te geven van elk der drie overige hoofdgroepen. De bijbloemen, die

alle min of meer violetkleurig zijn, worden gewoonlijk geplant in vereeniging met de andere late tulpen, hetwelk het schoonste effect geeft, daar ze allen gelijk bloeijen.

De bijbloemen en de late tulpen in 't algemeen zijn niet geschikt om vervroegd te worden, doch zijn zeer aanbevelenswaardig voor den vollen grond. Wat hare groeiwijze betreft zijn ze veel sierlijker, dan de meeste vroege en gevuldbloemige tulpen.

PL. XII.

Narcissus poeticus. Linn. et var. flore pleno.

Evenals de op pl. X afgebeelde Tros-Narcis behoort ook de Dichters-Narcis tot die weinige, welke reeds aan Linnaeus bekend en door dezen geleerde beschreven werden.

Deze moet dan ook als de type worden beschouwd voor het geheele geslacht, waarom dan ook Haworth, toen hij dit geslacht in een aantal andere splitste, aan deze den door Linnaeus gekozen naam liet behouden.

Dit geheele, aan soorten zoo rijke plantengeslacht behoort in Europa en inzonderheid in de aan de Middellandsche zee gelegen landen thuis; enkele worden ook in Noord-Afrika aangetroffen. In Noordelijker streken van ons werelddeel, in Midden-Europa n. l. zijn ze zeldzamer, zoodat hier te lande slechts een paar soorten in 't wild groeijend gevonden worden, waarvan het bovendien nog vrij twijfelachtig is of ze niet als vlugtelingen uit de tuinen moeten beschouwd worden; deze zijn de gemeene Narcis (N. Pseudo-Narcissus) en de hier afgebeelde Dichters-Narcis.

Wij hebben boven reeds een denkbeeld gegeven van de bloem der Narcissen en voegen er thans nog slechts bij, dat die zes meeldraden en één stamper bevat, welke meeldraden echter dikwijls zoo kort zijn, dat alleen de helmknopjes zichtbaar zijn; dit is o. a. het geval bij de Dichters-Narcis. Hier is de buitenste kroon het sterkst ontwikkeld, de bijkroon daarentegen vormt slechts eene fraaije donker oranje krans om de helmknopjes, die zich niet daaruit verheffen, maar digt opeengedrongen in 't centrum der bloem zitten.

Voor den geslachtsnaam Narcissus worden tweeërlei afleidingen gegeven; daar dit woord, van Griekschen oorsprong, verdooving of hoofdpijn beteekent, vermoedt men dat Linnaeus die plant ('t is toch de N. poëticus, die 't allereerst beschreven werd) aldus noemde om den sterken, verdoovenden geur der bloemen. Aan den anderen kant zegt de fabel, dat toen een schoon jongeling, Narkissos genaamd, zich in 't water spiegelde en op zijne eigene beeldtenis verliefd werd, hij in eene bloem, de Dichter-Narcis veranderde, zoodat het niet onmogelijk is, dat Linnaeus den wetenschappelijken naam aan de oude poëzy ontleende.

De geur daargelaten, die voor den een aangenaam, voor den ander onaangenaam, en in elk geval binnenshuis op den duur ongezond is, behooren de Narcissen ongetwijfeld tot de fraaiste bolgewassen, waartoe de rijke verscheidenheid der witte en gele bloemen niet weinig bijdraagt.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

HYACINTHS

I. DW. PRINCE OF WATERLOO. 2. S.B ARGUS.

A.C. van Eeden & C°. Wagenweg N°. 91 Haarlem Editors

Arentine .H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith .G. Severeyns Brussel

DOUBLE NARCISSUS

1. ORANGE PHOENIX. 2. INCOMPARABILIS.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors
de Erven Loosjes Haarlem Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat del

SINGLE DUC VAN THOLL TULIPS

I. WHITE. 2. YELLOW 3 ROSE. 4. SCARLET.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

POLYANTHUS NARCISSUS

1. GRAND MONARQUE. 2. GRAND SOLEIL D'OR.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors

LATE TULIPS

BYBLOEMEN OR VIOLETS

Van Eeden & Cº Wagenweg Nº 91 Haarlem Editors

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

NARCISSUS

1. ALBO-PLENUS ODORATUS (DOUBLE POETICUS) 2 SINGLE POETICUS (PHEASANT'S EYE)

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM, *Augustus* 1872. **DE ERVEN LOOSJES.**

Afl.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEUREN DRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1873.

HAARLEM. — DE ERVEN LOOSJES.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XIII.

Vallota purpurea *Herb.*

Dit prachtige bolgewas onderging sedert het laatste vierde gedeelte der vorige eeuw reeds onderscheidene naamsveranderingen. Linnaeus toch, en evenzoo Thunberg, welke laatste zich omtrent de beschrijving van vele Zuid-Afrikaansche planten zoo verdienstelijk heeft gemaakt, beschouwden haar als behoorende tot het geslacht Crinum, en noemden haar daarom Crinum speciosum (de aanzienlijke C.) Door Jacquin l'Héritier en anderen werd ze tot de Amaryllissen gebracht en kreeg afwisselend de namen Amaryllis speciosa, A. elata en A. purpurea, onder welken laatsten naam ze in 't begin dezer eeuw in den tuin te Kew gekweekt en door Sims in zijn beroemd werk „the Botanical Magazine" deel 35 tab. 1430, in 't jaar 1812 werd afgebeeld. Later echter bleek aan Herbert, een bekend Engelsch kruidkundige, die de familie der Amaryllideën aan eene strenge revisie onderwierp (misschien bij die gelegenheid wel wat al te veel nieuwe geslachten voorstelde), dat ze niet tot de echte Amaryllissen behoort, maar als de type van een afzonderlijk geslacht moet beschouwd worden, dat hij Vallota noemde, naar zekeren P. Vallot, die in 't begin der 17e eeuw eene beschrijving gaf van den tuin van Lodewijk den dertiende. Tegenwoordig is ze onder den naam „Vallota" het meest algemeen, in Engeland echter ook als „Scarborough Lily" bekend.

Slechts ééne enkele soort is tot hiertoe van dit geslacht bekend; echter worden er twee varieteiten van aangetroffen, en door de bijzondere namen major (de grootere) en minor (de kleinere) onderscheiden, die alleen, gelijk die woorden dat reeds voldoende aanduiden, door de grootte der bloemen verschillen.

De Vallota purpurea (de oude Amaryllis purpureus dus) is afkomstig van de Kaap de Goede Hoop, en werd, zooals Sims in zijn bovengenoemd werk mededeelt, door den Heer Masson in 1774 in Engeland ingevoerd. Dat ze vandaar naar 't vasteland kan overgebracht zijn is zeer wel mogelijk, maar niet minder waarschijnlijk is het dat ook in Nederland oorspronkelijke bollen van de Kaap zullen zijn ingevoerd.

Toen, voor een vijfentwintigtal jaren, de kultuur der Kaapsche bolgewassen meer algemeen was, mocht deze prachtige soort nergens ontbreken. Gelukkig is ze later niet, zooals menige andere, verdwenen, maar waren hare prachtige bloemen gewis oorzaak dat ze in de bloembollenkultuur in ruimen zin werd opgenomen en meer en meer in trek kwam. Trouwens ze is ten volle waard dat elk degelijk plantenliefhebber haar in zijne verzameling opneemt.

PL. XIV.

Ranunculus Asiaticus var. Hercules.

Over de Ranonkels in 't algemeen vindt men eenige bijzonderheden vermeld bij Pl. XVII. Wij bepalen ons dus tot eenige weinige woorden over de varieteit Hercules. Dat ook deze — hoewel bijna altijd er onder gerekend — niet tot de echte Turksche, R. Africanus, behoort maar tot de grootbloemige Perzische, is duidelijk voor iedereen die gelegenheid heeft beide soorten te vergelijken. Hoofdzakelijk is het de vorm der bloemen, welke aanmerkelijk verschilt. Waarschijnlijk heeft men de Turksche Ranonkels — waarin alléén het schitterendste rood en geel in verschillende nuances vertegenwoordigd is — willen verrijken met eene witte verscheidenheid en er toen, hoewel ten onrechte, de Hercules aan toegevoegd. Bij het aanschouwen van hare bloemen — als deze ten minste afkomstig zijn van sterke, goed ontwikkelde planten — weten we waarlijk niet wat meer te bewonderen, den schoonen vorm of de heerlijke, niet weêr te geven satijnachtige kleur der bloemen, die zich nu eens als zuiver wit, dan weder als met groen of geel geschaduwd aan ons voordoen. Wij stellen ons voor om in een volgenden jaargang eene afbeelding der echte Turksche Ranonkels op te nemen en dan tevens in algemeene trekken aan te geven, hoe de Ranonkels in Holland behandeld en gekweekt worden.

PL. XV.

Lilium speciosum, *Thunb*, var. rubrum.

Het zal altijd zeer moeilijk blijven om uit te maken, bij de talrijke verscheidenheden der L. speciosum die gekweekt worden, wat nu juist als de Rubrum, wat als de Roseum moet beschouwd worden. Wat de eene kweeker Roseum noemt, is bij een ander als Rubrum bekend en wie zal hierin beslissen? Tusschen beide verscheidenheden is eigenlijk geen duidelijke grens waar te nemen; ze vloeien als 't ware inéén, althans de overgang is zeer geleidelijk. Wij hebben echter gemeend dat onze afbeelding die verscheidenheid voorstelt, welke gewoonlijk als Speciosum rubrum gekweekt en geleverd wordt. Anderen schijnen echter deze als de eigenlijke of oorspronkelijke Speciosum aan te merken, zoodat bij hen de nadere omschrijving „var. rubrum” niet voorkomt. Deze prachtige, thans algemeen bekende lelie behoeft onze aanbeveling niet. Zij heeft haren weg gevonden over een groot deel der aarde, en het is juist hare verschijning geweest, die zulk een grooten stoot heeft gegeven aan de waardeering van het geslacht Lilium, waarvan wij thans getuige zijn. De L. Speciosum — en dit geldt voor al de verscheidenheden — verplante men niet ieder jaar; de plant zal

alsdan sterker ontwikkelen, de welriekende bloemen zullen grooter en veel talrijker zijn. Met eene kleine bedekking weêrstaat zij in den vollen grond onze strengste winters. Wij stippen hier nog aan dat deze Lelie volgens von Siebold vermoedelijk van China afkomstig en vandaar naar Japan overgebracht is, waar ze veelvuldig gekweekt wordt. Daar de bollen dezer Leliën eerst in het voorjaar teekenen van leven beginnen te geven, kunnen ze tot dien tijd zonder eenig nadeel verzonden worden.

PL. XVI.

Scilla peruviana *Linn.* et var. flore albo.

Naar den naam oordeelende, zou men allicht tot het vermoeden komen dat deze fraaie soort van dit vrij talrijke geslacht van Peru afkomstig was. Dit is echter niet het geval, en dat Linnaeus deze plant den soortnaam peruviana gaf, berustte op eene vergissing, waarin hij waarschijnlijk Clusius navolgde. Hoe dit zij, deze soort is van Europeeschen oorsprong en behoort in het Zuiden van ons werelddeel (Spanje, Corsica, Sardinië, Sicilië, enz.) zoo mede in het Noordelijkst gedeelte van Afrika thuis; dáár trouwens zijn die beide werelddeelen slechts door de Straat van Gibraltar van elkander gescheiden, zoodat ze dan ook vele andere planten gemeen hebben. Dit wetende, en tevens dat ze in een groot gedeelte van Midden-Europa, zeer goed in den open grond overwintert, kan het wel geen verwondering baren dat ze tot de oudste planten behoort die weleer in de tuinen gekweekt werden, trouwens moet ze reeds in 't jaar 1605 in Engeland zijn ingevoerd. Deze soort is ook bekend onder den naam van Scilla clusiana en bovendien in Engeland als „Cuba Lily".

Beide, doch vooral de oorspronkelijke soort, die blauwe bloemen heeft, behooren tot die bolgewassen die tijdens hun bloei met het volste recht tot de schoonste kunnen gerekend worden. Wel is waar zijn de afzonderlijke bloemen niet zeer groot, maar haar aantal vergoedt ruimschoots wat ze, elk op zichzelf in omvang missen, terwijl ze zich grootendeels allen tegelijk openen.

Ze vormen niet, zooals dat met de Allium-soorten het geval is, een bloemhoofdje, en ook geen scherm, hoewel hare rangschikking aan deze beide bloeiwijzen doet denken; in dat geval zouden de steeltjes allen in één punt, den top van den algemeenen steel, moeten samenkomen; ze maken echter een overgang uit tusschen deze genoemde bloeiwijzen en den tros. De steeltjes ontspringen rondom den steel, maar de onderste verlengen zich zoodanig dat de bloemen een gewelfd vlak vormen, terwijl ze aan den tros allen van gelijke lengte zijn. Deze gewoonlijk zeer sierlijke bloeiwijze noemt men een bloeituil (corymbus).

De bloemen bestaan uit een zesbladig bloemdek, waarbinnen, afwisselend met de bloemdekbladeren, zes meeldraadjes, terwijl in 't centrum der bloem één stamper gevonden wordt, met een kort stijltje en een vrij groot, groen vruchtbeginsel, welk laatste aan de bloemen nog iets eigenaardigs sierlijks geeft. Dat de blauwe het overigens in schoonheid van de witte wint, is niet alleen hier, maar altijd het geval.

PL. XVII.

Ranunculus Asiaticus *Linn.* flore pleno.

Een enkele blik op onze plaat, die, hoe goed onze schilderes en de lithograaf zich ook van hunne taak mogen gekweten hebben, toch verre bij de natuur achterstaat, zou, voor hem die deze bloemen niet kende, reeds voldoende zijn om de planten zoo spoedig mogelijk te ontbieden, ten einde zich het genot te verschaffen, 't welk haar rijke en zeer sierlijke bloei in zoo ruime mate kan verschaffen. Het is dan ook zeker geen wonder, dat hare kultuur van zoo ouden datum is, dat men tot den oorsprong er van niet kan teruggaan, daar ze reeds in overoude tijden tot de lievelingsbloemen der Turken behoorden en vandaar naar verschillende deelen van Europa zijn overgebracht.

Wanneer men deze bloemen ziet, herkent men daarin wel is waar de type van dit geslacht, de gewone kleine boterbloem onzer weilanden, Ranunculus acris, maar komt men tevens tot het besluit op hoe prachtige wijze de Natuur, door de verandering van enkele organen, eene veelvormigheid kan doen ontstaan, die onze hoogste bewondering wekt.

Ook de in het Oosten thuis behoorende tuin-Ranonkel (Ranunculus Asiaticus) heeft oorspronkelijk enkele bloemen. Deze bestaan uit vijf groene kelkblaadjes, vijf bloemblaadjes van verschillende kleur, waarbinnen een groot aantal meeldraadjes, terwijl in 't midden der bloem de stampertjes, in grooten getale, dichtopeengedrongen zitten en een min of meer kegelvormig lichaampje vormen. De stampertjes bestaan uit een vruchtbeginseltje, waarin slechts één eitje — dus later één zaadkorreltje — aanwezig is en een kort, schier onmerkbaar stijltje.

Eene verbetering, uit een schoonheidsoogpunt, was het reeds toen hiervan weleer verscheidenheden met dubbele bloemen werden aangetroffen, waarvan namelijk het aantal bloemblaadjes ten koste van eenige meeldraadjes verdubbeld was, of zelfs veel meer nog bedroeg. Deze dubbele of half-gevulde Ranonkels waren en bleven eertijds lang de bij voorkeur gekweekte, tot eindelijk aan de geheel gevulde de voorrang werd toegekend.

In deze bloemen zijn al de meeldraadjes verdwenen en in bloemblaadjes overgegaan, die niet, zooals dit vaak bij andere planten het geval is, ordeloos dooreen geplaatst zijn, maar meestal in eene zuivere orde, genoegzaam dakpansgewijs over elkaâr liggen. Bij de volkomen gevulde zijn ook de stampertjes verdwenen, zoodat deze natuurlijk ten eenenmale onvruchtbaar zijn.

Zoolang deze centrale organen aanwezig zijn, ook al is er geen enkel meeldraadje in zulk eene bloem te vinden, zijn die toch nog tot zaadvoortbrenging geschikt, althans wanneer men het stuifmeel uit enkelbloemige op dezer stampertjes overbrengt. Daar men in dit geval niet behoeft te vreezen dat die bloemen door haar eigen stuifmeel zullen bevrucht worden, kan men zeker zijn bij eene goede keuze der kleuren, nieuwe hybriden te zullen winnen. Dat dan ook het aantal dezer hybriden en de kleuren en nuances, die er in vertegenwoordigd zijn, zeer groot is, valt licht te begrijpen. Voortteling door de worteltjes is echter veel gemakkelijker. Over het algemeen zijn de bloemen der Perzische Ranonkels welriekend.

Lilium testaceum *Lindl.*

Ziehier eene Lelie, die zelfs de minst geoefende leek gemakkelijk op het eerste gezicht onder alle andere Leliën zal herkennen, en zeker dit bewijst wel dat ze zeer karakteristiek is, want ieder, die eenig begrip heeft van het aantal der tegenwoordig gekweekte Lelie-soorten zal gereedelijk erkennen dat er vele zijn waarvan dit niet kan gezegd worden. Toch is er misschien geene waarover meer getwist is, dan juist deze, en dat wel eerstens over hare waarde als soort en ten anderen over hare afkomst, haar vaderland.

't Was de bekende Engelsche kruidkundige Lindley die, in 1842, in zijn „Botanical Register'', met weinige woorden haar bestaan in den tuin van den Heer Rollisson vermeldde; hij noemde haar daar L. testaceum, eene Japansche Lelie, en gaf er in 't volgende jaar (Bot. Reg. 1843, t. 11) eene zeer middelmatige afbeelding van.

Wij kunnen hier de verschillende meeningen omtrent deze plant geuit, niet mededeelen; genoeg zij het te zeggen dat men het weldra in twijfel trok of ze wel eene echte soort was, en sommigen beschouwden haar dan ook werkelijk als eene varieteit van de gewone witte lelie (L. candidum) bevrucht met het stuifmeel van L. chalcedonicum, pomponium of eene andere Lelie.

Door anderen, die niet ongenegen waren haar onder de soorten te blijven rekenen werd, om hare gelijkenis op L. Szowitzianum, het vermoeden geuit, dat ze niet van Japan, maar uit Rusland herkomstig zou zijn, terwijl daarentegen de Heer E. Regel, de bekende Directeur van den botanischen tuin te St. Petersburg, die herhaaldelijk blijk gaf goed op de hoogte te zijn van de Russische flora, haar als van Japanschen oorsprong beschouwt.

Men zou schier vragen: hoe is 't mogelijk dat men dienaangaande omtrent eene plant die men pas sedert een dertigtal jaren kent, nog altijd in 't onzekere verkeert, en toch is dit zoo.

Wat echter niet twijfelachtig is, is hare waarde als sierplant; daaromtrent toch heerscht slechts één gevoelen en dat is: dat ze onder de fraaie tuinplanten in 't algemeen en de Leliën in 't bijzonder zich, zoowel door hare ranke en bevallige houding, als door de fraaie, nankinggele bloemen zeer gunstig onderscheidt, zoodat ze dan ook, al zeer spoedig nadat ze op zoo geheimzinnige wijze hare intrede in de verzamelingen had gedaan, tot die planten behoorde die vrij algemeen bekend zijn en zeer algemeen gewaardeerd worden. Deze Lelie bereikt, wanneer men haar niet ieder jaar verplant, eene zeer aanzienlijke hoogte, bloeit zeer mild en is bij uitstek voor den open grond geschikt.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

VALLOTA PURPUREA (AMARYLLIS)

A C van Eeden & Cᵉ Wagenweg N° 91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

RANUNCULUS HERCULES (WHITE TURBAN)

A. C. van Eeden & Cº Wagenweg Nº 91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del. Chromolith. G. Severeyns Brussel.

LILIUM SPECIOSUM RUBRUM (LANCIFOLIUM RUBRUM)

A C van Eeden & C[e] Wagenweg N°91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

1 SCILLA PERUVIANA

2 SCILLA PERUVIANA ALBA

A. C. van Eeden & Cº Wagenweg Nº 91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

RANUNCULUS ASIATICUS FL. PL.

DOUBLE PERSIAN RANUNCULUS

A C van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

LILIUM TESTACEUM (EXCELSUM, ISABELLINUM)

A C van Eeden & C^c^ Wagenweg N° 91 Haarlem Editors.
de Erven Loosjes Haarlem Publishers.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM. DE ERVEN LOOSJES.

Afl. .

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEUREND RUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1873.

HAARLEM. — DE ERVEN LOOSJES.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XIX.

Hyacinthen. Noble par mérite en Mont-Blanc.

Twee uitstekende soorten, die steeds voldoening zullen geven en om hare goede hoedanigheden onder de verscheidenheden van den eersten rang behooren genoemd te worden. Noble par mérite komt een enkele maal op prijscouranten voor onder den naam van „Johanna Jacoba"; Mont-Blanc onder dien van „Honneur de Hillegom."

PL. XX.

Iris Xiphium *Linn.* (Iris hispanica *Hort.*)

De Spaansche Iris (I. Xiphium, ook Iris hispanica genoemd), die in Spanje in 't wild groeit en ook in Algiers gevonden wordt, is, wat al hare deelen betreft, minder forsch van ontwikkeling dan de vroeger afgebeelde Iris Xiphioïdes. De bladeren, hoewel vlak, zijn naar binnen omgeslagen en gelijken daardoor rondachtig; ze zijn vrij lang. De stengel bereikt ongeveer van 30 tot 60 centim. hoogte — men heeft namelijk laag- en hooggroeiende verscheidenheden — en de bladeren ontspruiten niet uit den bol, maar zijn aan den stengel bevestigd, dien ze met hun voet kokervormig omvatten. De oorspronkelijke kleur van de bloemen der Spaansche Iris is licht paars, maar de talrijke hybriden leveren eene zeer groote verscheidenheid van kleur op, waarin het geel, bij de type slechts eene vlek op het midden van de drie buitenste bloembladeren, zeer sterk vertegenwoordigd is. In weinig soorten van bolgewassen treft men zoovéél kleuren in zooveel schakeeringen aan. Als alléénstaande planten zijn ze zeker zeer fraai, maar het heerlijkst vertoonen ze zich in hare sierlijke groeiwijze als men een bed of rabat er mede volgeplant heeft. De kultuur dezer Irissen is zeer gemakkelijk; ze nemen elken grond voor lief en moeten vooral eene opene en zonnige standplaats hebben. Men plant de bollen van September tot November; ze behoeven slechts in zeer geringe mate gedurende den winter gedekt te zijn. Voor liefhebbers is het niet ondoelmatig, ze een paar jaren rustig te laten staan, waardoor men sterke bossen verkrijgt, die rijk bloeien. Zij, wier hoofddoel handel in deze planten is, nemen de bollen jaarlijks in het laatst van Juli of het begin van Augustus op. De Spaansche Iris bloeit in Juni en vermenigvuldigt zich buitengewoon sterk, de prijs is dan ook zóó gering, dat deze schoone bolgewassen onder ieders bereik vallen.

Anemone coronaria. *Linn.*

De Anemone coronaria, gewoonlijk kortweg Anemoon genoemd, behoort te huis in de Levant; vóór driehonderd jaren kwamen ze reeds in de tuinen voor. Deze Anemoon heeft een onregelmatig gevormden, knolachtigen wortelstok, gemeenlijk als wortel beschouwd en veelal, bij de kweekers althans, een „klauwtje" genoemd. De plant, welke in het voorjaar hieruit ontspruit, is eigenlijk gezegd stengelloos. De bladeren komen allen onmiddellijk uit dat klauwtje, dus uit den grond, te voorschijn; deze zijn verdeeld, zeer diep ingesneden, en rijzen maar zeer weinig boven den grond, ja, spreiden zich ten deele daarop uit. Tusschen deze bladeren uit verschijnt de bloemstengel, die weldra ongeveer 20 à 60 centimeters hoog wordt en dan spoedig eene geopende bloem op den top draagt. Aanvankelijk, tijdens de ontwikkeling van den bloemstengel, is de bloemknop omhuld door een fijn ingesneden groen omkleedsel, 't welk men dan ook geneigd zou zijn voor den kelk te houden; weldra echter verlengt zich dat gedeelte van den steel, 't welk zich tusschen de bloem en dat omhulsel bevindt, zoodat het, wanneer de bloem geheel geopend is, bij sterke planten ongeveer op 't midden van den steel is blijven zitten; de bloem is er dan als 't ware uit opgerezen. Het blijkt nu een krans te zijn van een drietal schutbladeren of bracteën. Men treft eene menigte verscheidenheden aan onder de enkele Anemonen, de eene al prachtiger dan de andere, en in de meest verschillende kleuren en nuances: wit, rose, rood, karmijn, scharlaken, lichtblauw, donkerblauw, violet, paars enz.; eenigen fraai gevlekt of gestreept. Gaarne hadden wij meerdere variëteiten op onze plaat afgebeeld, doch de ruimte liet dit niet toe. Wij kunnen echter gerust verklaren, dat, hoe goed de afbeelding geslaagd is, de bloemen stellig nog de verwachting zullen overtreffen en in den regel grooter zijn. Eene plant kan tot tien à twaalf bloemen voortbrengen. De meeldraden en stampertjes zijn zeer talrijk; de enkelbloeiende Anemonen geven dan ook uiterst gemakkelijk en overvloedig zaad. De kultuur is in geen één opzicht lastig te noemen. Ze vereischen een goed gemesten, ter diepte van anderhalven voet lossen grond en een opene en zonnige standplaats. Op droge plaatsen zullen zij echter minder slagen, dan in goed vochthoudenden grond. Het is zelfs herhaaldelijk gebleken, dat de natte winters niet schadelijk zijn geweest voor de Anemonen en hare ontwikkeling toen zelfs zeer krachtig was. Al naar het weder dit toelaat en men deze planten in bloei wenscht te hebben, worden de klauwtjes in November of later, tot aan het einde van Maart, geplant, ongeveer zes centimeters diep onder den grond en daarna gedekt, welke bedekking er weder bij tijds moet afgenomen worden. Begint na den bloeitijd het lof te vervallen en geel te worden, dan wordt het tijd ze op te nemen en behooren de klauwtjes langzaam in de zon gedroogd te worden, om ze goed te kunnen bewaren tot den volgenden planttijd. Het verdient opmerking, dat, zoolang de Anemonen in drogen toestand zijn, zelfs de strengste vorst er geen nadeel aan doet, doch het is noodzakelijk, zoolang ze niet geplant zijn, ze voor vocht te bewaren, daar ze vrij spoedig beschimmelen. Door op verschillenden tijd te planten, heeft men deze prachtige knolgewassen langduriger in bloei en het is zeker dat van de enkelbloeiende A. coronaria meer

partij kan getrokken worden, vooral in het buitenland, dan tot hiertoe het geval is. Zaait men b. v. het zaad in Maart of April, dan zullen de jonge plantjes, als het weder zacht is, reeds eene enkele bloem in den daaropvolgenden winter geven, doch in elk geval zullen ze vroeg in 't voorjaar, in Maart, April of begin Mei, volop bloeien; de prachtige, levendig gekleurde bloemen komen in dien tijd van het jaar zeker overal uitnemend te pas. Kortom, wij raden een ieder aan — zoowel liefhebbers als bloemenhandelaars, — een ruim gebruik der enkele A. coronaria te maken, overtuigd als we zijn, dat ze met recht eene eereplaats innemen onder de knol- en bolgewassen.

PL. XXII.

Crocus vernus *Willd.*
var. prince Albert, Mad. Mina, Mont-blanc, Albion en Sir Walter Scott.

Heeft men in de laatste jaren grooten vooruitgang in de Hyacinthen, Tulpen en andere soorten van bolgewassen waargenomen, ook de Crocussen hebben niet stilgestaan. Trapsgewijze zijn de variëteiten aanmerkelijk verbeterd, de bloemen veel grooter, de vormen schooner geworden, kortom de tegenwoordig bestaande verscheidenheden winnen het verre van de oudere, zij het dan ook dat geene nieuwe kleuren aangewonnen zijn. Het is dan ook niet te verwonderen, dat de Crocussen buitengewoon gezocht blijven, vooral in Engeland, en dat het getal, jaarlijks door de bloembollen-handelaars naar het buitenland verzonden, vele millioenen bedraagt.

Men weet, hoe uitstekend de Crocus zich laat vervroegen en zijne vele andere goede hoedanigheden, benevens de behandeling zijn zoo algemeen bekend, dat het onnoodig is hierover uit te weiden. Daarenboven behooren ze tot de eerste bloemen, die in de lente onze tuinen versieren. Reeds in de maand Maart staan de verschillende verscheidenheden in vollen bloei, terwijl enkele soorten, o. a. de bekende goudlakensche, nog veel vroeger hare bloemen opent. Niets bekoorlijker dan een perk bloeiende Crocussen, in een seizoen, wanneer er bijna geen andere bloemen zijn, dan die in kassen gekweekt worden. Ten slotte nog een enkele opmerking. De bloemen der variëteit „Albion" varieëren; eenige zijn namelijk lichter van kleur en fijner gestreept dan de afgebeelde. Op het geslacht Crocus in het algemeen hopen wij later terug te komen.

PL. XXIII.

Lilium tigrinum. *Gawl.*

Ofschoon de Tijgerlelie algemeen verspreid en bekend is, verdient ze toch ten volle eene plaats in de rij onzer afbeeldingen. Immers het hoofddoel onzer uitgave is — zooals een ieder wel gebleken zal zijn — niet zoo zeer het afbeelden van nieuwe, als wel van de schoonste bolgewassen. Ook wordt meer en meer de aandacht gevestigd

op de groep der Tijgerleliën, waarvan de hier afgebeelde een deel uitmaakt, doordat belangrijke verscheidenheden of soorten er in de laatste jaren aan toegevoegd zijn — wij denken hierbij vooral aan L. tigrinum fl. pleno, L. tigrinum splendens en andere. Maar, hoe prachtig de twee zoo even genoemde Leliën ook mogen zijn, de gewone L. tigrinum zal toch steeds gezocht blijven. Prachtige bloei, gemakkelijke kweeking, buitengewoon groote vermenigvuldiging en daardoor lage prijs — ziehier, met een enkel woord vermeld, wat de reden is van hare groote populariteit. Zij tiert in elken grond, maar de hoogte der stengels, het aantal en de grootte der bloemen neemt aanmerkelijk toe, als ze een paar jaren vast gestaan heeft op eene eenigszins beschutte standplaats. De planttijd is van September tot December en de Tijgerlelie is zelfs tegen den strengsten winter uitstekend bestand. De vermenigvuldiging is zeer sterk, zooals we reeds zeiden, daar deze Lelie, behalve jonge bollen, ook een groot aantal bolletjes maakt in de oksels der bladeren. De Tijgerlelie, die in Juli en Augustus bloeit, behoort in Japan en China te huis. Door Kaempfer en von Siebold wordt vermeld, dat de bollen door de Japanners gegeten worden. In Europa echter zal men waarschijnlijk niet spoedig hiertoe overgaan; daar zal de Lilium tigrinum wel alléén waarde hebben als sierplant.

PL. XXIV.

Vroege tulpen. Gouden Standaard, Zilveren Standaard en La précieuse. (Cottage maid.)

De drie op deze plaat afgebeelde tulpen zijn allen geschikt om vervroegd te worden. Doch men moet, wat de Zilveren Standaard betreft, niet uit het oog verliezen, dat deze fraaie tulp alléén dan slagen zal, wanneer ze uiterst langzaam gebroeid of vervroegd wordt; deze verscheidenheid zal dus meer tijd noodig hebben om in bloei te komen, dan de andere soorten. Onder de Standaard tulpen zal men altijd bloemen aantreffen, die of grover of fijner zijn dan de afgebeelde; in het laatste geval hebben de lichte kleuren de overhand. Voor den vollen grond is dit drietal uitnemend geschikt en ten hoogste aanbevelenswaardig.

Arentine. H. Arendsen ad. nat. del. 1. 2. Chromolith. G. Severeyns Brussel

HYACINTHS.

1. D.R. NOBLE PAR MERITE. 2. S.W. MONT BLANC.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem Editors

Arentine. H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith: G. Severeyns Brussel

IRIS XIPHIUM (IRIS HISPANICA)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem Editors
de Erven Loosjes Haarlem Publishers

Arentine H Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

ANEMONE CORONARIA (SINGLE ANEMONES.)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem Editors
de Erven Loosjes Haarlem Publishers

CROCUS VERNUS. VAR.

1. PRINCE ALBERT. 2. MAD. MINA. 3. MONT BLANC. 4. ALBION. 5. SIR WALTER SCOTT

Arentine. H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

LILIUM TIGRINUM

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem Editors
de Erven Loosjes Haarlem Publishers

SINGLE EARLY TULIPS.

1. GOLDEN STANDARD. 2. ROYAL STANDARD. 3. LA PRÉCIEUSE. (COTTAGE MAID)

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM. **DE ERVEN LOOSJES.**

Afl. / .

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEUREN DRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1874.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XXV.

Crocosmia aurea. *Planch.*

Het hier afgebeelde, zeer fraaie bolgewas is aan velen beter bekend onder den naam Tritonia aurea, en werkelijk is deze plant verscheidene jaren achtereen onder de Tritonia's opgenomen en ook als zoodanig, zoowel in het Botanical Magazine als het Botanical Register afgebeeld, tot eindelijk prof. Planchon, en met reden, haar van de Tritonia's afscheidde en als Crocosmia aurea in de „Flore des serres et des jardins de l'Europe'' afbeeldde en beschreef.

Deze plant is van Zuid-Afrikaansche afkomst en werd, vóór omstreeks dertig jaren, door den Heer Backhouse in Engeland ingevoerd, vanwaar ze weldra meer algemeen verspreid werd, terwijl eveneens verschillende zendingen van de Kaap haar rechtstreeks naar andere gedeelten van Europa brachten.

Aanvankelijk werd ze slechts als potgewas gekweekt, en daartoe trouwens is ze uitnemend geschikt. Maar veel beter doet zij zich voor als men haar, in zeker aantal vereenigd, in den open grond plant, waarin zij onder redelijke bedekking goed overblijft.

Voor een middencirkel om hoogere gewassen, b. v. Ricinus, Nicotiana of dergelijke, op een groot perk, is de Crocosmia aurea uitstekend te gebruiken, en levert ze door haar rijken zomerbloei een inderdaad verrassend effect. Ook wanneer men er een niet al te klein perk mede volplant, kan zij niet anders dan goed voldoen. De fraai gekleurde bloemen toch komen helder voor, en bloeien geruimen tijd achtereen met een schier voorbeeldelooze mildheid.

Met gerustheid mogen wij dan ook zeggen, dat de Crocosmia aurea tot die planten behoort, welker schoonheid te weinig bij de liefhebbers bekend is en die werkelijk verdient in elken tuin voor te komen.

Anemone Japonica. *Sieb. et Zucc.* var. Honorine Jobert.

Toen, in 1835, von Siebold en Zuccarini in hun prachtwerk de „Flora Japonica'' tab. 5, de Japansche Anemoon afbeeldden, maakte die afbeelding veel sensatie, want ze stelde een plant voor die door haar fraaie bloemen zeer terecht het verlangen naar haar bezit opwekte. Inderdaad kan men zich moeilijk fraaier planten voor een perk voorstellen dan de Anemone Japonica, die in de tweede helft van den zomer haar rijkdom van bloemen doet ontluiken en daarmede onafgebroken, zelfs in klimmende mate, tot laat in den herfst voortgaat.

Later verkreeg men van deze oorspronkelijke soort, die donker paarsroode bloemen heeft, een tweetal variëteiten, n. l. één met witte en één met licht rooskleurige bloemen.

De eerste, waarvan wij hier de afbeelding geven, komt in den handel vrij algemeen voor onder den naam Anemone Japonica Honorine Jobert, terwijl anderen haar eenvoudig onderscheiden als A. Japonica alba, en werd vóór omstreeks een tiental jaren gewonnen door den Heer Lemoine te Nancy.

De tweede wordt door sommigen A. Japonica elegans genoemd, terwijl anderen haar A. Japonica rosea en A. elegans noemen. Dat de witte uit deze laatste is voortgekomen, daaromtrent bestaat geen twijfel. Hoe men echter de rooskleurige verkreeg schijnt niet bekend. Wat hiervan zij, zooveel is zeker dat de eene zoowel als de andere

alle aanbeveling verdient; dat ze alle drie tot die bloeiende gewassen behooren, die een waar sieraad van de tuinen zijn. Hier komt nog bij dat ze, onder een lichte bladbedekking, in den open grond onze winters goed doorstaan, zich sterk vermenigvuldigen en, juist door die drie goed verschillende kleuren, eene gewenschte verscheidenheid opleveren. Om de zuiverheid der bloemen verdient zeker de Honorine Jobert de meeste aanbeveling, ook groeit deze aanzienlijk hooger en veel sterker dan de gewone. Het is voor sommigen misschien niet overbodig hierbij op te merken, dat de Anemone Japonica en hare verscheidenheden geene klauwen of bollen vormen, zooals de bekende Anemone coronaria en andere, maar lange, eenigszins houtachtige wortels.

PL. XXVI.

Late Bizarre Tulpen.

De verscheidenheden der Bizarre Tulpen zijn zeer talrijk, en hoewel het niet te ontkennen valt dat er vele onder aangetroffen worden die onderling te weinig verschil opleveren, zoo zijn ze toch van groote waarde om geplant te worden in vereeniging met de overige afdeelingen der late tulpen, n. l. met de Bijbloemen of Violetten, Rose- en Eenkleurigen. Op deze wijze vormt men schoone perken, zoodat het te wenschen is, dat de late tulpen in 't algemeen voortdurend in voldoend aantal gekweekt worden. Er wordt echter, sedert langen tijd en terecht, veel meer werk gemaakt van de vroege enkele en dubbele tulpen. In elk geval is het zeker dat men bijna in 't geheel niet meer die rijke en met zooveel zorg gesorteerde verzamelingen aantreft, waarin eertijds zoovele bloemisten en liefhebbers hun roem stelden en waarvoor zij zich veel inspanning en ontberingen getroost hebben

---

PL. XXVII.

Lilium tigrinum, *Gawl,* flore pleno, *Regel.*

Is de oorspronkelijke soort (L. tigrinum, *Gawl*) waard dat ze onder de fraaiste Lelies gerangschikt wordt, in veel hooger mate is dit nog het geval met de meer zeldzame verscheidenheid met genoegzaam gevulde bloemen. Dezelfde groeiwijze, dezelfde rijke bloei, maar de meeldraden gingen alle in bloembladeren over van verschillende breedte, terwijl het aantal van deze, zooals dit meer gebeurt, nog toenam. Dubbele Lelies zijn en blijven betrekkelijk zeldzaam, waarbij wij minder het aantal individuën als het aantal soorten bedoelen, 't welk dubbelbloemige verscheidenheden oplevert. Geen wonder dat de L. tigrinum flore pleno dan ook sensatie maakte bij haar verschijnen in Europa. Omstreeks de jaren 1868—1870 schijnt ze op vele plaatsen te zijn ingevoerd, werd in verschillende tijdschriften besproken en in den handel gebracht onder de namen: tigrinum var. Landrath Leysner, tigrinum Fortuneï flore pleno en tigrinum flore pleno. De laatste naam schijnt nu algemeen te worden aangenomen en verdient dan ook ongetwijfeld de voorkeur.

De kweeking dezer Lelie is geheel gelijk aan die der moedersoort; ze is even gemakkelijk, even eenvoudig. De dubbele Tijgerlelie behoort dan ook tot die variëteiten, die met het volste vertrouwen den liefhebbers kunnen aanbevolen worden en die elke verzameling, 't zij van bolgewassen in 't algemeen of van Lelies in 't bijzonder of eindelijk van gemengde vaste planten, tot een der fraaiste sieraden zal strekken. Men vindt een hoogst belangrijk

artikel over de L. tigrinum fl. pleno en in 't algemeen over de Tijgerlelie en hare verscheidenheden, in de tweede aflevering der „Tuinbouw-illustratie", uitgegeven in de Tuinbouw-inrichting der Heeren E. H. Krelage & Zoon te Haarlem.

PL. XXVIII.

Gevuldbloemige Tulp Gele Roos.

Voor liefhebbers van Tulpen — die zich natuurlijk zoo lang mogelijk het genot dezer schoone, zoo oneindig gevarieerde bloemen willen verschaffen, — is de hier afgebeelde van veel belang. Zij behoort namelijk tot die verscheidenheden, welke eerst in bloem komen op een tijd als verreweg het grootste deel der Tulpen, ook der gevuldbloemige, reeds uitgebloeid is. Niet alleen dat de bloemen groot, goed gevuld en geheel van een schoone gele kleur zijn, wat zeer weinig voorkomt onder de dubbele, maar ze zijn daarenboven buitengewoon welriekend. Geen tweede Tulpen-verscheidenheid heeft zulk een sterken, doch tevens overheerlijken geur. De Gele roos Tulp is niet geschikt om vervroegd te worden.

PL. XXIX.

Lilium candidum. *Lin.*

Sinds onheugelijke tijden wordt de witte Lelie gekweekt om de schoonheid en den heerlijken geur der bloemen; zij is dan ook in Juni een waar sieraad der tuinen. Ongetwijfeld zijn er in de laatste jaren prachtige, nieuwe Leliën ingevoerd, die terecht veler bewondering opwekken, maar deze oude bekende zal toch altijd een eereplaats blijven innemen onder de vele soorten van dit rijke geslacht. De L. candidum is dan ook zoo gunstig en algemeen bekend, dat wij het onnoodig achten meer tot haar lof te zeggen.

Eene eigenaardigheid van deze Lelie en hare variëteiten is, dat de bollen eigenlijk geen rusttijd hebben, althans deze is zeer kort. Nauwelijks zijn de stengels verdord, of nieuwe bladen komen weêr uit den bol te voorschijn. Het is dan ook bepaald aan te raden, zoo deze soort verplant moet worden — dat vooral niet elk jaar behoort te geschieden — dit in de eerste helft van Augustus te doen. De bol weêrstaat de strengste winters met geringe bedekking en hare kweeking vereischt niet de minste zorg. De stengels groeien 1 à 1½ meter hoog; in Juni zijn de prachtige, witte bloemen geheel ontwikkeld. Het getal der kelken verschilt natuurlijk naar gelang van de sterkte der bollen. De afgesneden bloemen der witte Lelie blijven lang goed; groote knoppen ontwikkelen zelfs geheel in het water. Van de Lilium candidum bestaan de volgende verscheidenheden: foliis aureo-variegatis, foliis argenteo-variegatis, flore pleno, flore pleno foliis variegatis, speciosum, en eindelijk maculatum of striatum. De bontbladerige zijn van weinig belang, daar de eerstgenoemde zeer onstandvastig is en meestal meer groene dan bonte bladeren voortbrengt en de tweede en vierde der genoemde verscheidenheden wel schoone, geel gerande bladeren hebben, maar in den regel zwak zijn. Ook komen beide, die beter zouden beschreven zijn met foliis aureo-marginatis, zeer weinig voor. De gevuldbloemige (L. candidum flore pleno) is meer vreemd dan schoon, daar de bloemen nooit geheel ontwikkelen. De bol onderscheidt zich in niets van die der enkelbloemige.

De candidum speciosum groeit lager, doch verschilt overigens weinig van de type.

Van meer belang is de L. candidum maculatum, eene verscheidenheid, waarvan de bloemen met purper gestreept en gevlekt zijn. De plant is minder forsch in al hare deelen dan de gewone soort; ook de bol is met purper gestippeld en gestreept en dus zeer gemakkelijk van de andere te onderscheiden.

PL. XXX.

Iris reticulata. *Bieb.*

Zooals bekend is behooren de soorten van het uitgebreide geslacht Iris tot twee goed van elkander onderscheiden groepen, n. l. die welke tot de zoogenaamde vaste planten en die welke tot de bol- en knolgewassen behooren. Komt dit verschil het sterkst uit in haar onderaardsche deelen, daar de eerste, gedurende de periode van rust, door middel van een wortelstok (rhizoma) blijven voortleven, terwijl de andere een, op een bol gelijkenden, knol vormen, die eigenlijk als een overgang van de bollen tot de knollen te beschouwen is. Ook in hare groeiwijze komt dit uit, en de bloeiwijzen, zoowel als de bloemen mogen veel overeenkomst hebben, 't valt toch den deskundige niet moeilijk die beide groepen daaraan te herkennen. Over de hierop betrekking hebbende bijzonderheden kunnen wij echter hier niet uitweiden.

De Iris reticulata, die tot de bolachtige behoort, werd reeds, geheel in 't begin dezer eeuw, door den Russischen Staatsraad en kruidkundige von Bieberstein beschreven; ze behoort voornamelijk in het Oosten thuis en schijnt eerst, nadat Dr. Regel, in 1864, in zijn Gartenflora meer bepaaldelijk de opmerkzaamheid op deze zeer fraaie soort vestigde, meer algemeen, in den laatsten tijd zelfs vrij menigvuldig, in de tuinen ingevoerd en gekweekt te zijn.

Onder deze komt nog een andere voor, kortelings door Dr. Regel naar onzen stadgenoot den Heer Krelage, I. reticulata Krelageï genoemd, die meer bepaaldelijk in den Caucasus en in Perzië schijnt te groeien. Deze verscheidenheid bloeit op den vollen grond ongeveer acht dagen later en staat in schoonheid bij de oorspronkelijke soort achter; de kleur harer bloemen is, in plaats van donkerblauw, purper-violet, terwijl deze geheel reukeloos zijn. Die der andere, waarvan wij thans een afbeelding geven, hebben een liefelijken geur, veel overeenkomst hebbende met dien van viooltjes. Deze, zoowel als de violetbloemige en reukelooze variëteit Krelageï, zijn beschreven en afgebeeld in Regel's Gartenflora, 1873, blz. 354, tab. 779. Behalve de genoemde bestaan er ook nog andere verscheidenheden van deze Iris, die ook door zaad vermenigvuldigd wordt. Een zeer groote verdienste van deze allerliefste Iris is zonder eenigen twijfel haar vroege bloei in den vrijen grond; hare bloemen ontluiken toch reeds in Februari of Maart, en bloeien tegelijk met de sneeuwklokjes.

Alleen reeds uit dit oogpunt beschouwd, mag ze een groote aanwinst heeten, daar de niet talrijke soorten die zóó vroeg buiten bloeien, door haar met een prachtige soort worden vermeerderd niet alleen, maar we tevens in het genot komen ook van een prachtig blauwe bloem, die, tusschen 't wit en geel der Galanthus en Eranthis, veel beter uitkomt dan de kleinere bloemen der Hepatica.

Voor potkultuur is de Iris reticulata bij uitnemendheid geschikt en dan ook zeer aan te bevelen.

Arentine. H. Arendsen ad. nat. del. Chromolith. G. Severeyns Brussel

1. CROCOSMIA AUREA. 2. ANEMONE JAPONICA. HONORINE JOBERT.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem

[illegible] H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

LATE TULIPS BIZARRES.

A.C. van Eeden & C°. Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine. H. Arendsen ad: nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

LILIUM TIGRINUM FLORE PLENO.

A.C. van Eeden & Co Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel.

DOUBLE TULIP YELLOW ROSE.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel.

LILIUM CANDIDUM

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem

Arentine H Arendsen ad.nat.del.

Chromolith G.Severeyns Brussel.

IRIS RETICULATA

A.C.van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM.

A. C. VAN EEDEN & Co.

Afl. 2 .

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1874 .

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XXXI.

Hyacinthen. Grand Lilas en La tour d'Auvergne.

Deze twee verscheidenheden behooren tot de belangrijkste Hyacinthen. Zij zijn met recht hoofdsoorten te noemen, want de vroege La tour d'Auvergne zoowel als de later bloeiende Grand Lilas zijn in het buitenland zeer in trek. Van beide soorten maken de kweekers veel werk, zeer groote partijen worden er van gekweekt. De Grand Lilas behoort tot de beste bollenmakers.

PL. XXXII.

Cyclamen Atkinsii *Hort.* Cyclamen Atkinsii var. roseum et var. purpureum.

Er is moeilijk een plantenfamilie aan te wijzen, rijker aan lieve, bloeiende planten, dan die der sleutelbloemige of Primulaceën, waartoe ook het geslacht Cyclamen behoort.

Linnaeus schijnt er slechts ééne soort van gekend of althans onderscheiden te hebben, na hem heeft men er echter meerdere leeren kennen, zoodat thans het getal van de als zoodanig vermelde ongeveer twintig bedraagt, die echter op verre na niet alle door de kruidkundigen als afzonderlijke soorten beschouwd worden, daar het zoo goed als zeker is dat er verscheidene hybriden of slechts variëteiten onder loopen.

Het Latijnsche woord Cyclamen is reeds, hoewel eenigszins gewijzigd, van ouden datum. Tournefort veranderde Cyclaminos in Cylamen, welke geslachtsnaam door Linnaeus behouden werd. Het is een wijziging van het Grieksche woord *kuklos*, een cirkel of kring, volgens den één naar den vorm der bladeren, volgens den ander naar dien der knollen, terwijl weêr een derde daarmede gezinspeeld wil zien op de opgerolde vruchtstelen.

In onze, zoomede in de meeste moderne talen, worden ze Varkensbrood genoemd. Wat hiervan de oorzaak is schijnt minder duidelijk. Men wil dat, toen men bemerkte dat die groote knollen, die een scherp vergiftige zelfstandigheid bevatten, voor den mensch oneetbaar zijn, men die goed genoeg voor de varkens verklaarde, wat daarom nog niet wil zeggen, dat deze dieren ze eten.

De Cyclamen zijn alle bergplanten en behooren grootendeels in Midden- en Zuid-Europa, inzonderheid in de om

de Middellandsche zee gelegen landen thuis; ook worden ze aangetroffen in het Noordelijke gedeelte van Afrika.

Ze behooren tot de tijdelijk rustende knolgewassen, zijn stengelloos, terwijl uit den knol een aantal bladeren (bij de verschillende soorten in vorm en kleur eenigszins verschillend) en bloemen, elk op zich zelf staand, te voorschijn komen. De bloemen zijn lang gesteeld, de bloemkroon, die schijnbaar uit vijf blaadjes bestaat, is vergroeidbladig, d. w. z. dat die bloemblaadjes met hun voet samenhangen. Voor zoo ver ze vrij zijn, zijn ze naar boven omgeslagen, welk karakter zeker wel het fraaiste sieraad dezer bloemen is.

De bloemen verschillen bij de onderscheidene soorten in grootte, welk verschil echter niet aanzienlijk is.

De C. Atkinsii, waarvan op onze plaat ook twee variëteiten zijn afgebeeld, is in Engeland gewonnen, naar men wil door kruising van C. coum en C. persicum. Sommigen willen ze echter als een vorm van het Varkensbrood van het eiland Cos beschouwen, en zeker is het dat ze met deze zoo veel verwantschap toont, dat de purperroode verscheidenheid — de hier afgebeelde purpureum, ook wel rubrum genoemd — alleen door sterkeren groei van de Coum te onderscheiden is. Hoe dit zij, ze wordt steeds onder den eigen naam C. Atkinsii, een enkele maal ook als C. ibericum vermeld en mag vrijelijk gerekend worden tot de fraaiste van dit geslacht te behooren. Ze bloeien uiterst mild en langdurig op het einde van den winter en in het vroege voorjaar en zijn dan ook zeer aan te bevelen voor versiering van orangeriën, koude en gematigde kassen, kamers, enz. Gedurende den groeitijd zijn deze plantjes het meest op hun plaats in een kouden, vorstvrijen bak, dicht onder het glas. De Cyclamen Atkinsii beloont in ruime mate de weinige zorg, die aan haar besteed moet worden.

PL. XXXIII.

Anemone coronaria. *Linn.* flore pleno.

Worden de enkele Anemonen met recht onder de schoonste bolgewassen genoemd, de gevuldbloemige of dubbele zijn niet minder prachtig. Het fijne groen, de groote, schoongevormde bloemen, de prachtige, schitterende kleuren, alles werkt mede om een schoon geheel te vormen. Vooral in de laatste jaren zijn de dubbele Anemonen aanmerkelijk verbeterd en werden vele nieuwe verscheidenheden in den handel gebracht. Men treft daaronder de meest verschillende kleuren aan. Van het schitterendste scharlaken tot het zachtste rose, van het donkerste blauw en purper tot het schoonste lila, en hoewel zuiver witte, voor zoover wij weten, nog niet voorkomen, treft men toch eenige lichte verscheidenheden aan, die slechts zoo weinig met rose getint zijn, dat ze hetzelfde effect als witte maken. Andere variëteiten weêr geven bloemen, die fraai met andere kleuren zijn gestreept of gevlekt.

Ook de bloeitijd der dubbele Anemonen kan, evenals die der enkelbloemige, verlengd worden door op verschillenden tijd te planten, waardoor men opéénvolgenden bloei verkrijgt.

Fritillaria imperialis. *Linn.* var. maxima.

Het geslacht Fritillaria, dat uit meer dan dertig soorten bestaat, is den liefhebbers van fraai bloeiende bolgewassen wèl bekend; de Fritillaria imperialis, algemeen de Keizerskroon genoemd, is een van de oudst geliefde tuinplanten, die reeds in 't laatst der 16e eeuw, uit Perzië in de tuinen werd ingevoerd. Linnaeus noemde dit geslacht alzoo om de overeenkomst der bloemkronen van verscheidene soorten met het bekertje (fritillus) waarin de dobbelsteenen geschud werden, en wèl mocht hij deze soort de Keizerlijke noemen, want edeler houding kan men zich bij een bloeiende plant wel niet denken.

Dit is het gevolg hiervan dat de stengel zich nog boven de bloeiwijze verheft, terwijl haar groei toch weldra afgesloten wordt. Nadat de bloemknoppen zich gevormd hebben, ontwikkelen zich op den top der stengels nog eenige dicht opeengedrongen bladeren, die een groene kroon boven de gekleurde bloemen vormen.

Dit verschijnsel doet zich wel is waar meer voor — hoewel toch bĕtrekkelijk weinig —, maar zeldzaam strekt het der plant zoo zeer tot sieraad als hier. Hetzelfde tennaastenbij is bij de Ananas het geval, met dit onderscheid evenwel dat dáár die kroon zich pas goed begint te ontwikkelen als de vrucht reeds gevormd is en dan later deze tot sieraad strekt, terwijl die van de Keizerskroon na den bloei weldra begint te verwelken.

De bloemen vormen een krans nabij den top des stengels en gelijken, daar ze met de opening naar beneden hangen, op omgekeerde tulpen. In de nabijheid der bloemen, onder deze, is de stengel bladerloos, terwijl die lager dicht met frisch groene bladeren bezet is.

De bloem bestaat uit zes bloembladeren, kennelijk in twee kransen gerangschikt, die met elkander een klokvormig bloemdek vormen. Ze zijn aan de binnenzijde aan hun voet van een groote, donkere honig bevattende holte voorzien; de meeldraden ten getale van zes, zijn langer dan de bloembladeren; ze hangen daar dus uit en omvatten den stijl.

Een zeer opmerkelijk verschijnsel leveren later de groote, met zes vleugels bezette vruchten op. Terwijl toch de bloemstelen tijdens den bloei slap en buigzaam zijn, zoodat de bloem hangt, winnen die nadat de bloem verwelkt is, in stevigheid en richten ze zich tegelijkertijd meer en meer op, zoodat ze later, in plaats van naar beneden, naar boven gericht, en stevig genoeg zijn om de dan vrij zware doosvruchten te dragen.

Er worden onderscheidene variëteiten van deze fraaie plant gekweekt, deels verschillend door de grootte, deels ook door de kleur der bloemen, terwijl er ook bontbladerige verscheidenheden bij zijn. Met gerustheid kan men zeggen, dat, niettegenstaande de geur dezer planten onaangenaam is, ze alle zeer fraai en aanbevelenswaardig zijn, al is de één dat in meerdere mate dan de andere.

De Keizerskronen behooren, voor zoover ze niet vast kunnen blijven staan, zeer vroeg weder geplant te worden, daar deze bollen een korten rusttijd hebben. Een kleine bedekking is voldoende om ze goed te laten overwinteren in den vollen grond.

Over 't algemeen zijn de Fritillaria imperialis in den laatsten tijd, althans in Holland, zwakker geworden en hebben de kweekers veel te kampen met ziekte in deze gewassen; ook worden de bollen niet zoo groot meer als vroeger, terwijl een en ander de reden is dat de prijzen van eenige, vooral van de gevuldbloemige verscheidenheden, vrij hoog zijn. Echter is dit niet het geval met de fraaie, hier afgebeelde Maxima.

PL. XXXV.

Narcissus maximus. Narcissus moschatus. Narcissus nanus minimus.

Op deze plaat zijn eenige der schoone Narcissen afgebeeld, die door sommige kruidkundigen, die eene verdeeling van het groote geslacht Narcissus voorstaan, tot het geslacht Ajax vereenigd worden. Het zijn de bekende Trompet of Kandelaar Narcissen. De bijkroon of kelk geeft aan deze de meeste schoonheidswaarde, daar zij een klokvormige gedaante en tevens zooveel omvang heeft, dat ze, als 't ware, de bloem beheerscht. De grootste der afgebeelde, N. maximus, is tevens de voornaamste dezer afdeeling en zeer gemakkelijk te onderscheiden van de enkele Narcis van Sion, N. major, hoewel beide soorten wel eens met elkander verward worden. De laatstgenoemde is lichter van kleur, ook zijn haar bloembladeren meer naar de kelk gebogen. De N. moschatus is in al hare deelen, ook in groeiwijze, minder forsch dan de beide genoemde. Deze soort komt voor onder de namen van: N. albus, N. tortuosus, N. patulus, N. cernuus. Naar de houding te oordeelen van de dubbele N. cernuus is de enkele toch een andere soort dan de moschatus, die er steeds voor gegeven wordt. De kleinste der afgebeelde, N. nanus minimus, wordt slechts eenige centimeters hoog; het is een allerliefste soort, die in Maart of April bloeit, en zeer geschikt is om er randen van te planten.

Deze laatste is ook bekend als N. minor, N. Trompet minor en N. pygmaeus. Over de kultuur valt niets bijzonder op te merken, daar de Trompet Narcissen op dezelfde wijze als de overige Narcissen behandeld worden. Tot de groep Ajax behooren, behalve de afgebeelde, o. a. nog de volgende soorten, die wij hier laten volgen: bicolor. cernuus. cernuus fl. pleno. lobularis. lorrifolius. major. major fl. pleno. nanus major. propinquus.

PL. XXXVI.

Vroege tulpen, witte Pottebakker en Proserpine.

Op deze plaat vindt men een afbeelding van de bekende witte Pottebakker, die tot de vroegst bloeiende tulpen behoort en, om haar vele verdiensten en zoo onontbeerlijke kleur, in grooten getale gebruikt wordt.

De Proserpine is daarentegen nog te weinig bekend, doch zal ongetwijfeld, wanneer de prijs wat meer binnen 't bereik van elken liefhebber komt, grooten opgang maken en meer en meer een der gezochtste soorten worden. Beide zijn uitstekend geschikt om vervroegd te worden.

---

combinatie, daar de bloemen op die der Lelie's gelijken, maar het onderstandige vruchtbeginsel aan dat der Narcissen doet denken.

De naam *Hippeastrum*, thans door velen gebezigd, ofschoon deze planten in den handel nog steeds *Amaryllis* genoemd worden, beduidt: Ridderster, welk woord geen nadere verklaring behoeft.

Als de oudst bekende in de tuinen mag men beschouwen de *Hippeastrum* (*Am.*) *reginæ*, die naar men wil reeds voor anderhalve eeuw in Engeland bloeide, en *Hipp.* (*Am.*) *vittatum*, die in 1769 in Europa van de Kaap de Goede Hoop werd ingevoerd, maar die ongetwijfeld aldaar vroeger uit Brazilië moet aangebracht zijn. In Voorhelm Schneevoogt's *Icones plantarum rariorum* (1792), waar deze soort zeer goed is afgebeeld, wordt de meening geuit dat deze van Ceylon afkomstig zou zijn, en wel op grond hiervan, dat ze aanvankelijk (bij ons althans) als *Crinum zeilanicum* bekend was. Deze veronderstelling is echter onjuist. Zuid-Amerika en inzonderheid Brazilië is als het vaderland der Hippeastrum-soorten te beschouwen. Zeker is het dat men al vroeg, door wederzijdsche bevruchting, hybriden dezer beide soorten deed ontstaan, waartoe echter later ook meer andere gebezigd werden.

De grondkleuren der Hippeastrum's zijn rood en wit. De eerstgenoemde kleur komt echter in deze bloemen in zoo velerlei nuancen voor, dat alleen hierdoor eene rijke verscheidenheid ontstaat, waarbij dan nog komt de verschillende wijzen waarop ze met wit gestreept zijn, terwijl eindelijk in vele een licht groene tint aan die verscheidenheid nog grooter uitbreiding geeft. Wit kan als de grondkleur beschouwd worden van *Hipp. vittatum* en der hybriden welke ontstaan zijn door bevruchting met het stuifmeel van deze, terwijl de roode aan verschillende soorten, voornamelijk *Hipp. aulicum*, *brasiliensis*, *calyptratum*, *equestre*, *fulgidum*, *reginæ*, *pulverulentum*, direct of indirect haar ontstaan te danken hebben. Voorts is de groene kleur in de witte hybriden ten deele afkomstig van *Hipp. solandræflorum*, in de roode van *Hipp. psittacinum*. Als regel geldt dat in deze hybriden de kleur afkomstig is van den vader, de bloemvorm van de moeder.

Hield men zich vroeger reeds met zekere voorliefde bezig met de cultuur dezer prachtige *Amaryllideën*, 't is inzonderheid in de laatste halve eeuw dat men daarin reuzenschreden heeft gedaan, en 't is even zeker dat de Haarlemsche kweekers ook in dit opzicht hun ouden roem degelijk handhaven. Het overtuigendst bewijs leveren daarvan de prachtige collecties welke nu en dan door hen op de Nederlandsche tentoonstellingen worden ingezonden, maar meer nog wanneer men in 't voorjaar de verschillende kweekerijen bezoekt. Men zal dán bloeiende verzamelingen dezer planten vinden, die werkelijk de stoutste verwachtingen verre overtreffen, en de liefde rechtvaardigen, met welke sommigen zich aan deze cultuur toewijden. Op de eerstvolgende plaat, die gewijd is aan deze bolgewassen, zullen wij de knoppen, bloemsteng en bladeren laten zien en tevens de wijze van kweeking behandelen.

Arentine H. Arendsen ad.nat.del.

Chromolith G. Severeyns Brussel.

HYACINTHS.

1. D.W. LA TOUR D'AUVERGNE. 2. S.B. GRAND LILAS.

A.C. van Eeden & C°. Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel

1. CYCLAMEN ATKINSII.

2. C. ATKINSII ROSEUM 3. C. ATKINSII PURPUREUM.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad.nat.del. Chromolith G.Severeyns Brussel.

ANEMONE CORONARIA FL.PL. (DOUBLES ANEMONES.)

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat del

Chromolith G. Severeyns Brussel.

FRITILLARIA IMPERIALIS. MAXIMUS.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel

NARCISSUS.

1. MAXIMUS (TRUMPET MAXIMUS.) 2. MOSCHATUS (SULPHUR TRUMPET.) 3. NANUS MINIMUS.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM.

A. C. VAN EEDEN & Co.

Afl. 1.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1875.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XXXVII.

Hyacinthen. Willem I en Ida

Deze verscheidenheden behooren tot de voortreffelijkste der tegenwoordig gekweekte soorten. Wat de bol betreft, zoo laat die van Willem I niets te wenschen over, terwijl ook Ida, ofschoon geen grooten, toch in den regel een goeden bol vormt.

PL. XXXVIII.

Gladiolus Gandavensis. *Hort.* var. Brenchleyensis.

Deze verscheidenheid is in Engeland gewonnen, omstreeks 1845, door den Heer Hooker te Brenchley in Kent; ze werd later uit Engeland in grooten getale over het vaste land verspreid. Haar ongemeen prachtige en schitterende kleur, flinke houding en sterke groei maakten haar dadelijk tot eene soort van groot belang. Zoolang schitterende kleuren gezocht worden — en wanneer zal dat het geval niet meer zijn — zoolang zal de *Gladiolus Brenchleyensis*, die de Gandavensis-type ver achter zich laat, de eerste blijven onder die verscheidenheden, welke in aanmerking komen voor groepen en perken. Planttijd Maart—April. Voor het overige is de kultuur dezer Gladiolus zeer eenvoudig en groeien ze bijna in elken grond.

PL. XXXIX.

Richardia africana. *Kunth.*

Reeds op het eerste gezicht herkent men in deze fraai bloeiende plant een aanverwante van de ook bij ons in 't wild voorkomende gewone Aronskelk (*Arum maculatum. Linn.*), met welke ze dan ook tot ééne familie, die der Aroideën behoort.

Deze zeer uitgebreide en voornamelijk in tropisch Amerika, ook in Indië en, hoewel met een kleiner aantal soorten, in het gematigd gedeelte van Europa thuis behoorende, kan als een der meest karakteristieke van de groote afdeeling der Eénzaadlobbige planten, Monocotyledonen, beschouwd worden, en dat wel deels om de eigenaardige bloeiwijze, deels ook om het voor deze groote afdeeling afwijkend karakter der bladeren.

Terwijl toch de bladeren van de Monocotyledonen in 't algemeen zich kenmerken door hun onvertakt nerven- en aderstelsel en deze, 't zij ze in zijdelingsche richting van een hoofd- of middennerf naar den rand loopen, of allen van den voet naar den top des blads gericht zijn, steeds parallel loopen en dus geen adernet vormen, zooals men in alle bladeren der Dicotyledonen opmerkt, wijkt de familie der Aroideën hiervan af en komt zoowel de nervatie als de vorm der bladeren met die der Dicotyledonen overeen.

Ook de bloeiwijze is karakteristiek. Deze bestaat vooreerst uit een bloeischeede, die bij de *Richardia africana* zuiver wit, bij enkele anderen groenachtig-geel, bij velen groen en bij zeer enkelen rood of purper is.

Deze bloeischeede, die door velen voor de bloem wordt aangezien, is niets anders dan een omhulsel of, als men zoo wil, een algemeene woning voor een groot aantal bloemen van tweeërlei geslacht. Die bloemen zijn zeer klein en onvolkomen; ze zijn veelal in vrij grooten getale geplaatst om een vleezige spil, die zich midden in de bloeischeede bevindt; deze spil wordt de bloeikolf genoemd. Dááraan onderscheidt men met het gewapend oog tweeërlei bloempjes, de eene slechts uit meeldraden bestaande, en iets lager de andere slechts door een vruchtbeginseltje vertegenwoordigd. Het topgedeelte van dien bloeikolf is gewoonlijk naakt, d. i. met geen bloempjes of organen, die er op gelijken, bezet.

Het ontbreekt deze fraaie plant, die in Zuidelijk Afrika oorspronkelijk is en ook op St. Helena gevonden wordt, niet aan namen. Het allereerst noemde Commelin haar *Arum aethiopicum*, later ontving ze van Linnaeus den naam *Calla aethiopica*, welken naam ze in vele kweekerijen nog tegenwoordig draagt; Sprengel noemde haar *Colocasia* en vervolgens *Zantedeschia aethiopica*, welke laatste naam tegenwoordig door sommige kruidkundigen gebezigd wordt. Het meest algemeen komt ze echter voor onder den hierboven vermelden naam *Richardia africana*. Aldus werd ze genoemd door den Duitschen kruidkundige Kunth, die zich op het gebied der beschrijvende kruidkunde zeer verdienstelijk heeft gemaakt. Ze draagt dezen naam vermoedelijk ter eere van den Franschen kruidkundige Ach. Richard, mogelijk ook bedoelde Kunth een hulde aan diens vader L. C. M. Richard, een kruidkundig reiziger, die in 1821 te Parijs overleed.

De witte Aronskelk werd reeds in 't begin der 18de eeuw in Europa ingevoerd en o. a. afgebeeld in het in 1805 verschenen 21ste deel van Curtis' Botanical Magazine, tab. 832.

Hoewel eigenlijk een waterplant, kan ze ook zeer goed buiten 't water gekweekt worden. Toch bevordert het plaatsen van een schotel met water onder de pot zeer de krachtige ontwikkeling. Het is vooral tijdens den bloei, als de 80 à 100 centim. hooge bloemsteel zich recht tusschen de frischgroene bladeren verheft, eene ware sierplant, die zoowel voor tuin- als voor kamerversiering wezenlijken dienst kan bewijzen.

Kweekt men haar in 't water en staat ze p. m. 50 à 60 cent. diep, dan behoeft men geen vrees te koesteren, dat de winterkou haar zal deren. In de lente brengt men dan de potten weêr dichter aan de oppervlakte van het water. Gemakkelijk kan men de in potten gekweekte planten echter laten overwinteren in een kouden bak of oranjerie.

Amaryllis Belladonna. *Linn.*

Het geslacht *Amaryllis*, door Linnaeus aldus genoemd naar een schoone Nymf uit de Grieksche fabelleer, teneinde door deze vergelijking eenig begrip te geven van de schoonheid der bloemen, behoort inzonderheid in het tropisch en gematigd gedeelte van Amerika, zoomede in Zuid-Afrika thuis en is rijk aan soorten, terwijl elke soort als 't ware een pleitrede is voor de schoonheid van dit plantengeslacht.

Evenals de Lelie de type is van de rijke familie der Liliaceën, zoo is ook het geslacht Amaryllis die voor de familie der Amaryllideën, waartoe een aantal geslachten behoort, die allen om de schoonheid der bloemen het burgerrecht in de verzamelingen hebben verkregen.

't Zou tot te groote uitvoerigheid leiden om de verschillende kenmerken hier op te sommen, waardoor deze beide groote plantenfamiliën zich van elkander onderscheiden. Een zeer gemakkelijk waar te nemen karakter echter willen we hier vermelden, omdat sommigen wel eens in twijfel verkeeren met welke van die twee familiën ze te doen hebben. Bij de Liliaceën bevindt zich namelijk het vruchtbeginsel steeds in de bloem, als het onderste, merkbaar verdikte uiteinde van den stijl; bij de Amaryllidëen daarentegen vindt men het nimmer *in*, maar steeds *onder* de bloem. Wanneer men zich nu b. v. de soorten van *Crinum*, *Narcissus*, *Amaryllis*, enz. voorstelt, dan herinnert men zich dat de aanstaande vrucht tijdens den bloei, onder de bloem zichtbaar is, wat met de Lelies, Tulpen, Hyacinthen, enz. niet het geval is; bij deze komt het vruchtbeginsel pas aan den dag als de bloembladeren afvallen of verwelken.

Hij, die bepalen wilde welke soort van *Amaryllis* de schoonste is, zou een gewaagde taak op zich nemen, en zonder twijfel tegenspraak uitlokken. Alle *Amaryllissen* zijn schoon, en 't is de bij velen verschillende smaak, die hier individueel te beslissen heeft, maar zonder eenigen twijfel is het waar dat de *Amaryllis Belladonna* tot de zeer fraaie behoort.

Trouwens dat blijkt reeds hieruit dat ze gedurende meer dan anderhalve eeuw haar reputatie in de Europeesche tuinen handhaafde, en dat wel niettegenstaande die door zoovele andere, niet minder schoone dochteren van Flora haar krachtig werd betwist. Reeds in 't begin der 18de eeuw werd ze uit Portugal naar Midden-Europa overgebracht. Wanneer en door wien ze in Portugal, vermoedelijk van de Kaap de Goede Hoop, is ingevoerd, schijnt niet bekend te zijn, maar denkelijk toch zal dat niet veel vroeger gesteld moeten worden.

De *Amaryllis Belladonna. Linn.*, door Link *Callicore rosea*, door Sweet *Belladonna purpurascens*, door Herbert *Coburgia Belladonna* genoemd, is een krachtig groeiend bolgewas, welks bloemstengels, uit oude bollen, onder gunstige omstandigheden 80 tot 100 centim. hoogte kunnen bereiken. Deze soort bloeit in den nazomer, vóór de ontwikkeling der bladeren. Dit beneemt wel is waar aan het geheel die bevalligheid, welke de bladeren steeds aan de bloemen bijzetten, maar deze laatste zijn zoo schoon dat ze het gemis der bladeren dubbel vergoeden. De bloemen, die aan den top van den bloemsteel ten getale van 4 à 10 zich achtereenvolgens openen, zijn groot en van een helder purperen kleur; ze hebben een aangenamen, frisschen geur.

De *Amaryllis Belladonna* wordt onderscheiden, naar gelang van de hoogte der bloemstengels en de grootte der

bloemen, in *major* en *minor*. Ook treft men eenige andere verscheidenheden aan, waarvan de volgende de meest bekende en schoonste zijn: *blanda*, *rosea perfecta*, *speciosa purpurea*. De Belladonna's zijn alléén voor den vollen grond geschikt en moeten des winters behoorlijk gedekt zijn. De bollen worden geplant ter diepte van 25 à 30 centimeters en behooren slechts om de vier of vijf jaren verplant te worden, anders bloeien ze slecht of in het geheel niet.

PL. XLI.

Ixia viridiflora *Lam.*
Ixia maculata *Linn.* var. viridiflora.

Groene bloemen bezitten in den regel weinig aantrekkelijks voor het groote publiek. Bloemen toch moeten aan het plantenrijk kleur en leven geven, en, zijn ze groen, dan komen ze tegen de bladeren niet uit. Ook worden groene bloemen niet dan bij uitzondering aangetroffen, immers de kleur der bloemen staat met de instandhouding der soorten in veel nauwer verband dan men vroeger vermoedde, en waarvan men eerst zekerheid verkreeg, sedert Darwin's onderzoekingen omtrent de bevruchting der bloemen het boven allen twijfel stelden, dat de insecten daarbij een zeer belangrijke rol te vervullen hebben. Hieruit nu volgt als van zelf het vermoeden — dat eigenlijk veel meer dan bloot vermoeden is — dat zoowel de kleuren als de geuren der bloemen lokmiddelen zijn, waardoor ze als 't ware de insecten tot zich nooden, om haar bij de bevruchting behulpzaam te zijn, welke taak deze diertjes onbewust vervullen, slechts jacht makende op den geurigen nectar, die onder in de bloem voorhanden is.

Het is echter hier de plaats niet om verder hierover uit te weiden, zeker intusschen is het, dat, al zijn groene bloemen over het algemeen weinig sierlijk, dit toch niet belet dat er velen zijn die er belang in stellen, juist omdat ze tot de uitzonderingen moeten gerekend worden.

Maar ook op dien regel, dat ze niet sierlijk zijn namelijk, komen enkele uitzonderingen voor. Loopt b. v. een groene Roos, een groene Primula (beiden toch treft men nu en dan aan) al zeer weinig in 't oog, geheel anders is het met de groene *Ixia*, tendeele het gevolg hiervan dat de kleur dezer bloemen „vroolijk groen" zou kunnen genoemd worden, maar dat voor een deel ook hieraan is toe te schrijven dat ze niet geheel groen zijn, maar dat de zes bloemblaadjes waaruit ze bestaan, aan hun voet een donker violette vlek hebben, tengevolge waarvan het centrum der bloemen zeer donker is, welke kleur dan plotseling in licht-groen overgaat. Hierdoor, en ook wijl ze bij zonnig weder steeds wijd openstaan, verkrijgen ze het voorkomen van groene sterren.

Wij behielden den in den handel algemeen gebruikelijken naam *Ixia viridiflora*, teneinde geen noodelooze verwarring te veroorzaken. De plant echter, door Lamarck aldus genoemd, is niet, gelijk men naar aanleiding van dien eigen naam zou vermoeden, een zelfstandige soort, maar veeleer een variëteit eener soort die reeds door Linnaeus onder den naam *Ixia maculata* werd beschreven, en die zich door meerdere verscheidenheden kenmerkt. Ze behoort dus eigenlijk genoemd te worden *Ixia maculata var. viridiflora* of de gevlekte *Ixia* met groene bloemen.

Evenals de meesten van dit rijke geslacht, is ze oorspronkelijk van de Kaap de Goede Hoop afkomstig. Reeds vóór ruim zeventig jaren kwam ze in de tuinen voor, en werd dan ook in 1803 door Sims in Curtis' Botanical Magazine onder haar waren wetenschappelijken naam beschreven en (tab. 549) afgebeeld.

Waarschijnlijk komen wij later op dit bij uitnemendheid fraaie geslacht van Kaapsche bolgewassen terug.

Hoewel eenige kweekers deze prachtige *Ixia* steeds in een bak planten, zoo is dit echter geen vereischte. Ze kan, evenals de meeste Ixia's, zeer goed in den vrijen grond gekweekt worden. De beste tijd echter om ze te planten is het laatst van October. Plant men de *Ixia viridiflora* vroeger, dan komen ze doorgaans nog vóór den winter op, wat niet verkieslijk is, omdat de plantjes dan zeer lijden. Daar de bolletjes niet diep geplant mogen worden, moet de bedekking gedurende den winter zoo dik zijn, dat er de vorst niet door kan dringen. In 't voorjaar doet men voorzichtig met het ontdekken trapsgewijze te doen plaats vinden. Het behoeft zeker geen betoog dat hoe meer van deze fijne plantjes bijéén geplaatst worden, hoe grooter ook het effect is gedurende den bloeitijd. In Juli of Augustus neemt men ze weder uit den grond. De *Ixia viridiflora* behoort ongetwijfeld tot de kleinoodiën onder de bolgewassen.

PL. XLII.

Ranunculus Africanus. *Hort.* Romano et var. Séraphique d'Alger.

De Turksche Ranonkel onderscheidt zich van de gewone of Perzische door haar grootere, breedere, min of meer grijsgroene bladeren, die wijd zijn uitgespreid, maar welker slippen niet diep uitgesneden zijn. Ook worden de stengels forscher, terwijl de bloembladeren langer, maar, inplaats van wijd uiteenstaande, min of meer naar boven omgebogen zijn, waardoor de bloem een meer gesloten voorkomen verkrijgt. In den regel zijn de bloemen volkomen gevuld en regelmatig van vorm. Het gebeurt echter meermalen — voornamelijk wanneer de plant zich buitengewoon sterk ontwikkeld heeft — dat uit het hart der bloem een tweede doch kleinere bloem te voorschijn komt. Bij de Perzische verscheidenheden heeft men dit — voor zoover we weten — nooit waargenomen. De Turksche zijn, gelijk haar steviger bouw reeds doet vermoeden, beter tegen den winter bestand en ook iets vroeger dan de Perzische. De *Séraphique* geeft nu en dan wel eens bloemen gedeeltelijk rood, gedeeltelijk geel, of neemt geheel de kleur der *Romano* aan. Deze kleurverandering komt ook voor bij andere Turksche verscheidenheden, vooral bij de *Turban doré* en *Merveilleuse*. Deze, inzonderheid, schijnen veel geneigdheid te hebben om weêr tot de oorspronkelijke soort, de *Romano*, terug te gaan. 't Is zeer moeielijk, om die beide soorten vrij van roodbloemige te houden, die daarenboven dikwijls een volgend jaar haar normale kleur terug hebben.

Die verandering heeft echter niet zóó menigvuldig plaats als men wel zou denken. Veel Romano's toch komen voor in de partijen *Black Turban*, *Merveilleuse* en *Turban doré* doordat de klauwtjes in 't minst niet van elkander te onderscheiden zijn. De voortteling der Ranonkels gaat buitengewoon snel; geraken dus enkele bolletjes van verschillende verscheidenheden door elkander, zoo krijgt men zeer spoedig, vooral als de partijen wat slecht gebloeid hebben, een groot

aantal verkeerde in een soort. De klauwtjes der *Séraphique* daarentegen zijn zeer gemakkelijk uit die der andere soorten te kennen door het groote verschil der kopjes of oogjes. Tot de Turksche Ranonkels behooren: *Romano* of *scarlet Turban*, *zwart-bruine Romano* of *black Turban*, *Merveilleuse*, *Séraphique d'Alger* of *citron Turban*, *Souci doré*, *Turban doré* of *golden Turban*, en *Turban viridiflora*. Door velen wordt de Turksche Ranonkel echter voor géén afzonderlijke soort gehouden maar gerekend met de Perzische te behooren tot één en dezelfde soort, *Ranunculus Asiaticus*. Hoe dit zij, in de kweekerijen komt ze steeds als een bijzondere soort voor, en in elk geval kenmerkt ze zich door eigenaardige karakters, die het gevoelen der kweekers schijnen te wettigen. De afkomst dezer soort of variëteit ligt in het duistere, maar het is niet zeer twijfelachtig dat ze, evenals de Perzische, in het Oosten thuis behoort, van waar ze reeds vóórlang naar dit gedeelte van Europa werd overgebracht.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel

SINGLE EARLY TULIPS.

1. WHITE POTTEBAKKER. 2. PROSERPINE.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

HYACINTHS

1. S.B.: WILLEM I. — 2. S.Y. IDA.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H Arendsen ad nat del.

Chromolith G Severeyns Brussel

GLADIOLUS GANDAVENSIS. VAR. BRENCHLEYENSIS.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

RICHARDIA AFRICANA (CALLA AETHIOPICA. ARUM AETHIOPICUM)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

AMARYLLIS BELLADONNA.

A. C. van Eeden & Co Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

IXIA VIRIDIFLORA

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

RANUNCULUS AFRICANUS. DOUBLE TURBAN RANUNCULUS

1. ROMANO (SCARLET TURBAN) 2. SÉRAPHIQUE D'ALGER (CITRON TURBAN)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM.

A. C. VAN EEDEN & Co.

Bekrooningen: Eerste prijs: GOUDEN MEDAILLE en ZILVEREN MEDAILLE (Medaglia al buon gusto) op de internationale tentoonstelling van de „Société Royale Toscane d'Horticulture" te Florence, 1874.
ZILVEREN MEDAILLE. Tentoonstelling te Antwerpen, 1875.

No. 2

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1875

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XLIII.

Gladioli hybridæ nanæ, *Hort.*

Tot de fraaiste, zeker ook tot de meest geliefde planten uit de familie der Irideeën behooren zonder twijfel onderscheidene soorten, variëteiten en hybriden van het geslacht *Gladiolus*, hetwelk reeds van ouds het burgerrecht in de verzamelingen verkreeg, zelfs lang vóórdat men, door kunstmatige bevruchting, in 't bezit gekomen was van een aantal hybriden, die, wat de schoonheid der bloemen betreft, de oorspronkelijke soorten ver achter zich laten, en deze dan ook over 't algemeen verdrongen hebben. Het geslacht *Gladiolus* is bijna uitsluitend van Zuid-Afrikaanschen oorsprong en wordt slechts door enkele soorten in het zuidelijk gedeelte van ons werelddeel vertegenwoordigd. Volgens de ruimere opvatting der oude kruidkundigen was het zeer rijk aan soorten. In later tijd echter bleken vele tot andere geslachten te behooren of als zelfstandige geslachten beschouwd te moeten worden. Dit belet echter niet dat het aantal ware *Gladioli*, volgens de tegenwoordige opvatting, nog op p. m. honderd soorten — behalve de talrijke variëteiten en hybriden — kan geschat worden. De naam *Gladiolus* is oorspronkelijk afkomstig van Tournefort, en werd later door Linnaeus overgenomen. Dit woord doelt op den vorm der bladeren, want het is het diminutief van *Gladius* (zwaard), wijl de bladeren in 't klein eenigszins op dit wapen gelijken. De bloemen der *Gladioli* zijn wat men onregelmatig noemt, d. i. ze hebben eene symmetrische bloemkroon, die uit zes ongelijkvormige bloembladeren bestaat, welke aan den voet tot eene korte buis zijn samengegroeid. Gelijk veelal 't geval is, draagt die symmetrische vorm niet weinig tot de sierlijkheid dezer bloemen bij. Ze bezitten drie meeldraden en een langen stijl, door drie stempels gekroond, die aan den voet in een onderstandig vruchtbeginsel uitloopt. De vrucht is eene driehokkige zaaddoos. De meeste soorten Gladioli zijn van de Kaap de Goede Hoop ingevoerd. De hier afgebeelde hybriden bezitten dit voordeel, dat ze niet hoog opschieten, en worden daarom wel door den naam *G. nanus* onderscheiden, welke naam echter, zoover ons bekend is, nog geen burgerrecht verkreeg, waarom wij ze alleen aanvoeren als *Gladioli hybridæ nanæ*. Ze zijn gewonnen voornamelijk door kruising van *G. venustus*, *trimaculatus*, *tristis*, *blandus*, *sagittalis*, *cardinalis* en andere. De rijke bloei en de prachtige teekening der bloemen, gevoegd bij den gedrongen habitus der geheele plant zijn eigenschappen, welke deze kleine *Gladioli* voor de tuinen hoogst aanbevelenswaardig maken. Voor

potcultuur zijn ze uitnemend geschikt; ook zijn de bloemen van deze groep der *Gladioli* beter dan die der andere voor bouquetten te gebruiken. Behooren de *gandavensis* hybriden in 't voorjaar geplant te worden, zoo is dit niet het geval met deze laaggroeiende verscheidenheden. Men plant ze gedurende de maand October in den vollen grond en dekt ze later zeer zorgvuldig vóór het invallen der vorst.

PL. XLIV.

Narcissus incomparabilis *Curt.* var. Sulphur kroon.
Gevulde Narcis Sulphur kroon (Zilveren phoenix.)

Deze verscheidenheid der *incomparabilis* maakt met de twee, op plaat 8 afgebeelde Narcissen de groep *Queltia* uit, althans wat de gevuldbloemige betreft. De enkele vormen der *incomparabilis*, ook wel *Queltia foetida* genaamd, en van hare variëteiten worden weinig aangetroffen en bijna in 't geheel niet geteeld door de Hollandsche kweekers, omdat ze voor den handel weinig waarde hebben. De algemeen bekende, gevuldbloeiende *Sulphur kroon* of *Zilveren phoenix* is een prachtige *Narcis*, die in geen verzameling mag ontbreken. Op de plaat komt ze echter niet tot haar volle recht, omdat de kunst nog niet aan de natuur ontlokt heeft het geheim van die zilverachtige, doorschijnende tinten, die niet zijn weêr te geven, maar die toch juist deze bloemen zoo schoon en aantrekkelijk maken.

PL. XLV.

Bravoa geminiflora. *Llav. & Lex.*

De familie der Amaryllideën is overrijk aan sierlijk, veelal prachtig bloeiende gewassen. Van het sneeuwklokje tot de prachtige *Amaryllis* en *Hippeastrum* soorten; van de *Crinum's* en de *Pancratium's* tot het groot aantal verschillende *Narcis*-vormen ontmoeten we eene lange reeks van bolgewassen, die sedert jaren gekweekt, nog altijd, vele zelfs met toenemende liefde, gezocht worden. Ook de *Clivia's* en *Alstroemeria's* behooren hiertoe, alsmede de dankbaar bloeiende plant op de vijf-en-veertigste plaat afgebeeld.

Van het geslacht *Bravoa*, aldus door de Spaansche kruidkundigen La Llave en Lexarza genoemd ter eere van Don Nic. Bravo, een aanzienlijk Mexikaan van het begin onzer eeuw, bestaat, voor zooverre thans bekend is nog slechts uit éene enkele soort, door hen *Br. geminiflora* genoemd, en welke plant door Link & Otto in hun „*Abbildungen neuer und seltener Pflanzen des Bot. Gartens zu Berlin*" afgebeeld werd onder den naam *Cœtocapnia geminiflora*, welke naam echter door de latere kruidkundigen niet aangenomen werd.

Hoewel reeds vroeger in Mexico ontdekt, werd ze toch eerst in 1826 door den reisgenoot van Schiede, den reiziger Deppe, met meer andere schoone planten, uit haar vaderland in Europa ingevoerd.

Hoe dankbaar en fraai ze ook bloeit en hoe weinig moeilijkheden haar cultuur ook medebrengt, schijnt ze toch slechts zeer langzaam verbreid te zijn geworden; immers in de, in 1832 verschenen, tweede uitgave van Loudon's *Hortus britannicus* komt ze nog niet voor, en nog in 1857 uitte Prof. K. Koch in de „*Berliner allgemeine Gartenzeitung*" den wensch dat ze toch spoedig meer algemeen verspreid mocht worden. Nadat ze echter later in enkele der voornaamste tijdschriften was aanbevolen en afgebeeld, werd ze meer algemeen bekend. Maar toch zijn er nog altijd velen die met de zoo sierlijke bloemen dezer Mexikaansche plant volkomen onbekend zijn.

Wij hopen dat ook onze afbeelding er iets toe moge bijdragen om haar meer te verspreiden.

Het bloemdek dezer plant is wat men noemt bovenstandig, d. w. z. dat het vruchtbeginsel zich onder de bloem bevindt. De bloem is buisvormig, eenigszins gebogen en aan de opening van zes korte slipjes voorzien; de kleur is helder oranje. De bloemen, die twee aan twee om den ruim één voet hoogen steel geplaatst zijn, ontwikkelen zich achtereenvolgens van beneden af, waardoor de bloei vrij lang aanhoudt.

In Maart moet de *Bravoa* geplant worden in een lossen, zandigen grond; ze bloeit dan in Juni en wordt in het laatst van October uit den grond genomen om op eene vorstvrije, droge plaats te overwinteren. Op het zuiden geplant en goed gedekt kan zij niet al te strenge winters in den vollen grond verdragen en bloeit dan ongeveer eene maand vroeger. Ook leenen deze planten zich om vervroegd te worden, wanneer ze in December in potten geplant zijn.

Veel partij is van de *B. geminiflora* te trekken door ze in potten te kweeken en die 's zomers vrij diep in te graven, zoodat de pot onzichtbaar wordt. Wij zagen ze op die wijze gebezigd tot randen om hoogere planten, waardoor een inderdaad verrassend effect verkregen werd.

PL. XLVI.

Amaryllis- (Hippeastrum-) hybriden.

De naam *Amaryllis* is 't eerst voor deze planten gebezigd door Linnaeus in de, in 1735 verschenen, eerste uitgave van zijn „*Systema naturæ*". In dat geslacht nam hij een zeer groot aantal bolgewassen met Lelieachtige bloemen op, die zich van de Lelies echter door haar onderstandig vruchtbeginsel onderscheiden en wel is waar meerendeels veel overeenkomst hebben, maar waarvan sommige toch genoeg onderling verschil opleveren, om de meening van den Engelschen kruidkundige Herbert te rechtvaardigen, die er verschillende geslachten in zag, en ze dan ook in tien geslachten splitste, waarvan ontegenzeggelijk dat 't welk hij *Hippeastrum* noemde het fraaiste is.

Het is bekend dat Linnaeus, toen hij, bij zijne hervorming der botanische nomenclatuur aan een overgroot aantal geslachten nieuwe namen moest geven, er onderscheidene ontleende aan de mythologie en daarbij inzonderheid aan die de voorkeur gaf, waaraan de eene of andere bijzonder dichterlijke gedachte verbonden was. Zoo was de naam *Amaryllis* bij de Grieken die eener schoone nimf. Fraaie bloemen beschouwden de Grieken trouwens vaak als ontstaan door gedaantewisseling uit schoone menschen. Men herinnere zich b. v. de namen *Narcissus*, *Adonis*, *Hyacinthus* e. m. a. Vóór Linnaeus werden deze planten door Tournefort *Lilionarcissus* genoemd, inderdaad eene opmerkelijke

PL. XLVII.

Lachenalia pendula? en Lachenalia quadricolor *Jacq.*

Waarschijnlijk zullen de namen, waaronder wij deze soorten afgebeeld hebben, niet overeenstemmen met die, waaronder zij bij anderen bekend zijn. Ontvangt men toch *L. pendula* uit andere bronnen dan uit die der Hollandsche bloemisten, zoo krijgt men gewoonlijk een roodbloeiende *Lachenalia*, die door hen voor *L. orchioïdes* verkocht wordt. Het is ons niet gegeven met zekerheid deze zaak uit te maken. 't Zou mogelijk kunnen zijn dat onze *pendula* de *tricolor* van andere kweekers is. Wij geven dan ook de plaat, opdat men wete wat van de Hollandsche kweekers te wachten is, als men *L. pendula* en *L. quadricolor* ontbiedt. Wanneer in 't najaar, kort nadat ze geplant zijn, de blaadjes der *quadricolor* zich ontwikkelen, zijn deze zeer fraai met zwart gevlekt Bij het doorgroeien worden de vlekken langzamerhand minder donker, tot ze eindelijk als de bloeitijd daar is, weinig meer in 't oog loopen.

De bladeren van onze *pendula* daarentegen zijn van den aanvang af geheel groen; ook bloeit deze soort iets vroeger dan de *quadricolor*. De afzonderlijke bloempjes van deze laatste staan meer van den stengel af, dan die der *pendula*. Een groot verschil leveren ook de bloemstengels op. De *quadricolor* heeft gevlekte, de andere soort groene stengels, zooals op onze plaat te zien is. De *Lachenalia's* verkiezen een gemengden grond; voor drie vierde bestaande uit bladaarde en voor minstens één vierde uit zuiver duinzand. Men plant ze in September en October in potten, die goed gedraineerd moeten worden, en laat ze verder eenigen tijd — iets langer of korter, al naar het najaar is — in de open lucht staan. Ze brengen den winter door in een kaapschen bak of koude kas, op eene niet al te vochtige standplaats. De *Lachenalia's* kunnen vervroegd worden, doch dit moet langzaam geschieden. De gewone bloeitijd is April en duurt geruimen tijd. In den regel zijn de bolletjes in de maand Juni rijp en geschikt om uit den grond genomen te worden. Op eene droge plaats legt men ze neder, tot de planttijd weder daar is. De *Lachenalia's* vermenigvuldigen zich vrij sterk door kleine bollen, die zeer gemakkelijk van de moederbollen zijn te scheiden. Van deze Kaapsche bolgewassen kunnen allerliefste potjes gekweekt worden en ze verdienen vooral om de eigenaardige kleur der bloemen en hunne gemakkelijke cultuur meer gebruikt te worden, dan tot hiertoe het geval is.

PL. XLVIII.

Hyacinthen Lord Macaulay en Othello.

Het zou zeker niet gemakkelijk vallen, om de vraag te beantwoorden: welke zijn de twaalf schoonste Hyacinthen? Ook zullen verschillende deskundigen zeker verschillende soorten noemen en ongetwijfeld stelt men liever eene grootere collectie te zamen, dan beperkt te zijn tot zulk een klein getal. Toch gelooven wij dat de meesten, zoo niet allen, Lord Macaulay onder dat twaalftal zouden opnemen. Wel een bewijs dat deze voortreffelijke soort uitmunt onder de zoo talrijke enkele roode verscheidenheden. Ook Othello is om de prachtige donkere kleur en haar vroegen aard bepaald te rangschikken onder de beste van hare afdeeling, de zoogenaamd dubbele zwarte.

Arentine H.Arendsen ad nat del.

Chromolith. G.Severeyns Brussel

GLADIOLUS. DWARF HYBRIDS

A.C.van Eeden & C° Wagenweg N°91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

DOUBLE NARCISSUS SULPHUR KROON (SILVER PHOENIX)

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

H. Arendsen ad nat. del. Chromolith. G. Severeyns

BRAVOA GEMINIFLORA

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

HYBRID AMARYLLIS.

A. W. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

1 LACHENALIA PENDULA 2 LACHENALIA QUADRICOLOR

A. C. van Eeden & Co Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

HYACINTHS

1. S. R. LORD MACAULAY. 2. D. B. OTHELLO.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee Afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM,

A. C. VAN EEDEN & Co.

Bekrooningen: Eerste prijs: **GOUDEN MEDAILLE** en **ZILVEREN MEDAILLE** (Medaglia al buon gusto) op de internationale tentoonstelling van de „Société Royale Toscane d'Horticulture" te Florence, 1874.
ZILVEREN MEDAILLE. Tentoonstelling te Antwerpen, 1875.

No. 1

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEUREN DRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

1876

ALBUM VAN EEDEN.

PL. XLIX.

Enkele vroege Tulpen Van der Neer en Wouwerman.

De donker violette kleur van de vroege tulp *Wouwerman*, de rijke tint der *Van der Neer* zijn van groote waarde in eene verzameling enkele vroege tulpen. Niet alleen zijn deze kleuren inderdaad prachtig te noemen, maar ze doen ook de overige beter uitkomen. Men denke zich naast deze donkere tinten het geel der *Chrysolora*, het wit der *Pottebakker*, het karmijn der *Proserpine*, het gloeiende rood der *Vermillon brillant*. Wij noemen slechts dit viertal. Toch kan iedereen zich een denkbeeld vormen van den kleurenrijkdom der tegenwoordig gekweekte soorten. De *Van der Neer* en de *Wouwerman* groeien beiden laag en hebben flinke, rechtopstaande stelen, zoodat de houding niets te wenschen overlaat. Ze behooren tot de vroegst bloeiende variëteiten en zijn — zooals de plaat doet zien — zeer grootbloemig. *Van der Neer* komt nu en dan wel eens voor onder den naam van *Netscher satiné*.

PL. L.

Lilium longiflorum. *Thunb.*

Het is moeilijk om uit een geslacht, zoo rijk aan schoonheden als dat der Lelies, de schoonste te noemen, daar dit grootendeels van individueele zienswijzen afhankelijk is. Toch zullen zij, die hunne waardeering niet afhankelijk stellen van de nieuwheid of zeldzaamheid eener plant, zeker niet aarzelen om de hier afgebeelde onder de schoonste te rangschikken, en dat wel niettegenstaande, ja zelfs meer bepaaldelijk om de onvermengd witte, maar dan ook smetteloos reine kleur der bloem.

De *L. longiflorum* behoort oorspronkelijk thuis in Japan, en werd daar reeds door Thunberg gevonden en wel in de omstreken van Nagasaki en Miako, doch eerst in 1819 in Engeland ingevoerd.

Daar men zich toen niet met zulk een ijver als tegenwoordig met de cultuur der Lelies bezig hield, is het te begrijpen dat zij langzamerhand weêr verdween, zoodat een latere aanvoer door von Siebold noodig was om haar

meer algemeen te maken. Thans is zij zeer verspreid en wordt in grooten getale gekweekt. Bij duizenden wordt deze Lelie jaarlijks door de Hollandsche bloemisten naar het buitenland verzonden. De naam *longiflorum* doelt natuurlijk op de lengte van de bloembuis, die door de toenadering der bloembladeren gevormd wordt, en waarvan die, welker bloemen min of meer overhangen, allen in het zuid-oostelijk gedeelte van Azië thuis behooren. Ofschoon deze bij uitnemendheid de „langbloemige” heet, zijn er toch, welker bloemen nog langer zijn. Meer oude namen hebben door latere ontdekkingen hunne waarde voor de soort, die ze aanduiden, verloren. Voor den kweeker echter is het voldoende te weten, welke er bedoeld wordt.

Van deze Lelie komt ook eene bontbladerige variëteit voor, *L. longiflorum albo-marginatum*, die om de sierlijk zilverwit gerande bladeren aanbeveling verdient, doch zeer schaarsch is. De *longiflorum* begint in 't najaar, vooral als ze niet opgenomen geweest is, vrij spoedig weder te groeien, zoodat voor deze soort niet zoo'n geruimen tijd ter verzending beschikbaar blijft, als dit o. a. het geval is met de *L. speciosum* en hare variëteiten. Stoort men ze als de nieuwe spruiten en wortels reeds gevormd zijn, dan berokkent dit steeds groot nadeel. Met eenige bedekking weêrstaat deze Lelie zeer goed onze winters. Doch in het voorjaar, als de spruiten boven den grond komen, moet ze het voorwerp zijn van bijzondere zorg, daar ze dan zeer gevoelig is voor de vorst en een enkele nacht haar groote schade kan toebrengen. Men neme dus maatregelen om de *L. longiflorum* voor nachtvorsten te beschutten. Ten slotte willen wij er opmerkzaam op maken — voor zoover dit nog noodig is — dat deze soort zich uitstekend leent om langzaam vervroegd te worden. Meermalen heeft men in April deze Lelie in potten gekweekt gezien met 3 à 4 bloemen op éene steng, ware prachtplanten. Onder glas gekweekt groeit de *L. longiflorum* echter veel hooger dan het geval is, wanneer ze in den vollen grond geplant is.

PL. LI.

Lilium chalcedonicum. *Linn.*

Deze Lelie behoort tot de oudste burgeressen van dit geslacht in de tuinen en was weleer vooral in Nederland zeer in trek. Ze wordt vrij algemeen beschouwd als afkomstig te zijn uit Klein-Azië, wat echter door sommigen betwijfeld wordt, maar toch zeer waarschijnlijk is. Omtrent de allereerste invoering in Europa wordt verhaald dat de kruisvaarders haar uit Palestina zouden medegebracht hebben, wat echter alleen op gissing berust en door geenerlei bewijs wordt gestaafd. Hoe dit zij, het is te Weenen dat hare aanwezigheid het eerst door een betrouwbaar auteur, de l'Ecluse, (ook Clusius genaamd) werd geconstateerd. Ze zou uit Constantinopel aan eenige adellijke dames zijn toegezonden geworden. Later ontving Clusius er aldaar zelf zaden van door David Ungnad, in 1572 of 73 ambassadeur bij den Sultan.

Ongeveer gelijktijdig ontving ook Dalechamp, een der geleerdste natuurkundigen van dien tijd, zaden van deze schoone Lelie uit Constantinopel, waarvan hij later de planten te Lyon opkweekte, zoodat ze denkelijk gelijktijdig uit Oostenrijk en Frankrijk door Europa zullen verspreid zijn. Ze behoort tot die groep, welke zich door de omgeslagen bloembladeren en dus door het gemis van eene duidelijke bloembuis, die bij de *L. longiflorum* zoo sprekend uitkomt, karakteriseert, en als de *Martagon* groep bekend is. Mag ze ook al niet tot de grootbloemige behooren, de sierlijke vorm van het bloemdek en de schitterend roode kleur der bloembladeren rechtvaardigen de liefde, die men haar sedert drie honderd jaren toedroeg.

Van de *Lilium chalcedonicum* zijn twee verschillende vormen in den handel. Beide zijn op onze plaat afgebeeld. Bij den eenen is het rood gedeeltelijk met zwart gestippeld, bij den anderen ontbreken deze stippen. Den laatsten houden wij voor de type. Het blad is smaller en eenigszins wollig, doch deze soort schijnt, althans in ons land, vatbaarder voor ziekte te zijn dan de gestippelde. Deze heeft glanzend groene bladeren en is over het algemeen sterker, ook in ontwikkeling. De *L. chalcedonicum* is tegenwoordig niet zeer overvloedig in Holland, waartoe ook veel bijdraagt de gestadige aanvraag uit het buitenland. Welke grond het meest geschikt is voor deze prachtige soort valt moeilijk te bepalen. Wij hebben ze even goed in zand of gemengde aarde als in klei zien groeien. Echter is het goed doorzakken van den grond een hoofdvereischte voor de cultuur dezer Lelie.

PL. LII.

Iris susiana. *Linn.*

Een der oudst bekende en tegelijk een der merkwaardigste Iris-soorten is ongetwijfeld ,,de Rouw Iris", de ,,Rouwende vorstin", ook wel de ,,treurende weduwe van Susa genoemd", die, volgens Clusius, reeds vóór ongeveer drie eeuwen uit het oosten naar Weenen werd overgebracht, en vandaar weldra haren weg vond naar Nederland, waar men zich toen reeds aan het verzamelen van planten van vreemden oorsprong veel liet gelegen liggen. Speelde deze Iris reeds vroeger tijdens de heerschappij der Kalifen in het Oosten eene voorname rol, zoo zelfs dat ze in den tuin van geen harem mocht gemist worden, ook hier was deze merkwaardige plant spoedig het voorwerp van elks bewondering en verbreidde zij zich weldra door ons land in België. De buitengewoon groote bloemen — de grootste die tot hiertoe in dit geslacht bekend zijn — kenmerken zich toch niet alleen door den zeer karakteristieken vorm, trouwens aan alle Irissen gemeen, maar bij deze sterker sprekend, maar het is inzonderheid de eigenaardige kleur, die haar bewonderen doet. Het geheel heeft inderdaad eene sombere rouwkleur, en 't is dus niet te verwonderen, dat men reeds vroeger dit karakter door de verschillende volksnamen, die aan deze plant gegeven werden, uitdrukte. In wilden toestand komt ze voor in Perzië en wel inzonderheid, gelijk trouwens reeds uit den naam blijkt, in de

omstreken van de oude residentie Susa (het tegenwoordige Schuster) en, hoewel reeds sedert drie eeuwen gekweekt, zijn die, welke men thans in de tuinen bezit, nog in alles aan de oorspronkelijke gelijk, waaruit blijkt dat deze plant geene neiging tot verandering heeft.

In de volgende regelen vindt men alles samengevat wat de cultuur dezer Iris betreft. Men plante vooral niet vóór het einde van November. Geschiedt dit vroeger, dan komt deze soort reeds in den winter of zeer vroeg in het voorjaar op. Het is dan natuurlijk nog geen tijd om te ontdekken. De nieuwe scheuten worden derhalve geel en verwend en zullen later blijken niet bestand te zijn tegen de nachtvorsten. Plant men ze echter op bovengemelden tijd, dan komen ze eerst in het laatst van Februari of begin Maart op. Korten tijd te voren kan het winterdek — dat niet bijzonder dik behoeft te zijn — eenigszins verdund worden. Ongeveer half Maart wordt alle bedekking weggenomen en moeten de planten nog eenigen tijd beschut worden met takken of rijsjes. Ook tegen den wind dient eenige voorzorg genomen te worden, zoodat ze vooral tegen en in den bloeitijd hieraan niet blootgesteld zijn. Gewoonlijk is het einde van Juni of begin van Juli de tijd om de *I. susiana* uit den grond te nemen. Zijn de knollen nog niet begonnen met nieuwe spruiten te maken, dan kan zonder nadeel eenige dagen gewacht worden. Doch in den regel is dit omstreeks Juli het geval en zal het begin van nieuwe neuzen aan weerszijden van den voet der stengels reeds zichtbaar zijn, wanneer men planten opneemt. Dan is het de tijd om de *I. susiana* te rooien. Men store er zich niet aan of de planten nog groen en in vollen groei zijn, want wordt er gewacht met het opnemen, dan zullen de nieuwe spruiten vrij spoedig te veel ontwikkeld zijn om nog gestoord te kunnen worden en is men genoodzaakt de planten te laten staan. Van rusttijd is geen sprake, daar het geheel de aard dezer Iris is om door te groeien. Toch is dit in ons klimaat en ook in andere landen, die ongeveer dezelfde winters hebben, niet wenschelijk, omdat ze dan gedurende de wintermaanden te veel lijden. Ook schijnt — althans volgens onze ondervinding — het doorgroeien geen gunstigen invloed uit te oefenen op het bloeien. Sedert geruimen tijd behandelen wij onze *I. susiana* op de aangegeven wijze. Menigmaal hadden wij van vijftig tot honderd bloemen op een bed van gewone grootte. Onthielden wij ze den rusttijd, dan was het aantal bloemen aanmerkelijk minder. Het is onnoodig uit te weiden over het verrassend schoone gezicht dat deze prachtige soort oplevert als zoovelen tegelijk in bloei staan. Men bepale zich dan ook niet tot een enkelen knol, maar plante eenigen bijeen. Dadelijk na het opnemen kunnen die knollen, welke meer dan één sterken neus hebben, dooréén gesneden worden. Echter zoo dat elke neus een voldoend stuk van den wortelstok overhoudt. Men overdrijve deze verdeeling niet, omdat de planten anders te veel verzwakken. Vooral de liefhebbers, wien het minder om de hoeveelheid dan wel om krachtige planten te doen is, moeten dit werk met zorg verrichten. Ook het groene lof en de wortels snijdt men dadelijk na het opnemen af. Vervolgens worden de knollen dun uitgespreid op eene luchtige en lichte plaats binnenshuis. Ze zullen spoedig droog genoeg zijn, om zonder eenige verdere zorg tot den volgenden planttijd bewaard te kunnen worden.

PL. LIII.

Ixia hybriden.

De *Ixia's* kan men, over het geheel genomen, de dankbaarst bloeiende van alle Kaapsche Irideae noemen. Daarenboven zijn ze door hybridiseeren een der meest kleurenrijke geslachten dier familie geworden. De prachtige hybriden, door ons op deze plaat afgebeeld, zijn van Engelsche afkomst. De cultuur is gemakkelijk. Ze groeien het liefst in een lichten, vooral zandigen en niet te vochtigen grond. Voor verdere bijzonderheden, de kweeking betreffende, verwijzen wij naar hetgeen gezegd is bij de *Ixia viridiflora*, pl. XLI. Wij herhalen dat het onnoodig is deze fraaie bolgewassen in bakken te kweeken, daar ze uitnemend in den vrijen grond slagen. Iets wat vooral voor vele liefhebbers van groot belang is. Door *Ixia's* op verschillenden tijd, van af het laatst van October tot December te planten, bloeien ze geruimen tijd achtereen. Voorts laten ze zich gemakkelijk vervroegen en worden voor dit doel in September in potten gezet.

PL. LIV.

Gevuldbloemige Tulpen Murillo, Couronne des roses en La candeur.

Van dit drietal zal de dubbele tulp *La candeur* wel het meest bekend zijn. Bij duizenden toch wordt deze soort gebruikt voor het planten van perken en figuren, het meest in vereeniging met de scharlakenroode *Rex rubrorum* tulp. De lage, nette groeiwijze, de stevige, rechtopstaande steel, de zuiver witte kleur maakt de *La candeur* dan ook letterlijk onmisbaar. Deze verscheidenheid moet echter langzaam vervroegd worden. De *Couronne des roses* is eene goede, zeer vroege variëteit. De *Murillo* laat zich zeer gemakkelijk vervroegen en is voor dit doel te verkiezen boven de *Le blason*, die wat de kleur betreft, tot dezelfde rubriek behoort. In den aanvang is de *Murillo* zacht rose, eerst in de laatste periode van haren bloei vertoonen zich de donkerrose vlekken of vlammen.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

SINGLE EARLY TULIPS
1. VAN DER NEER 2. WOUWERMAN.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del

Chromohth. G. Severeyns. Brussel.

LILIUM LONGIFLORUM.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Sévereyns. Brussel.

LILIUM CHALCEDONICUM.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

IRIS SUSIANA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

HYBRID IXIA

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

DOUBLE TULIPS

1. MURILLO 2. COURONNE DES ROSES 3. LA CANDEUR.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee Afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM,

A. C. VAN EEDEN & Co.

Bekrooningen: Eerste prijs: GOUDEN MEDAILLE en ZILVEREN MEDAILLE (Medaglia al buon gusto) op de internationale tentoonstelling van de „Société Royale Toscane d'Horticulture" te Florence, 1874.
ZILVEREN MEDAILLE. Tentoonstelling te Antwerpen, 1875.

№. 2

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 91, HAARLEM.

187(6)

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LV.
Hyacinthen. Marie en Alba maxima.

De plaat bewijst voldoende dat dit tweetal variëteiten tot de élite der enkele Hyacinthen gerekend mag worden. Beide behooren dan ook tot die soorten, welke de grootste trossen geven. En wat de bollen betreft: *Alba maxima* heeft er een van den eersten rang en die van *Marie* is zóó schoon, zóó prachtig gevormd en groot, dat ze ongetwijfeld met graagte zou gekocht worden, ook al kwam er nooit iets anders dan eene steng met een luttel getal nagels uit. Want onder het publiek heerscht in 't algemeen nog steeds het dwaalbegrip dat de grootste bollen de grootste bloemen geven, en wil men in den regel niet gelooven, dat eene variëteit — die altijd een kleinen bol heeft — soms verre eene soort overtreft, dat een groote bollenmaker is. Menige hoogst verdienstelijke verscheidenheid is hierdoor op den achtergrond geraakt, hoewel ze om hare fraaie bloemen in de eerste rijen behoorde te staan. *Marie* en *Alba maxima*, beide groot van bloem en groot van bol, voldoen daarentegen aan alle eischen, al mag ook een enkele liefhebber het blauw der eerstgenoemde niet sprekend en ietwat somber vinden. Het is dan ook van de vroegste tijden af niet mogelijk geweest om het iedereen naar den zin te maken.

PL. LVI.
Tigridia Pavonia. *Red.* (Ferraria Tigridia. *Sims.*)

De *Tigridia's* vormen een klein geslacht, alle van Mexicaanschen oorsprong, en waarvan slechts een paar soorten meer algemeen, hoewel verre van zeer algemeen, in de tuinen worden aangetroffen. Vroeger werden de hiertoe behoorende soorten gerekend tot een daaraan zeer na verwant geslacht, *Ferraria*, te behooren, gelijk ze dan ook bij velen nog tegenwoordig beter onder dezen naam dan onder genen bekend zijn. Dit geslacht, eveneens uit slechts weinige soorten, aan de Kaap de Goede Hoop thuis behoorende, samengesteld, werd aldus door Linnaeus genoemd ter gedachtenis van Giov. Battist Ferrari, een Jezuit uit Siena, die zich ook als botanist door een paar kruidkundige werken onderscheiden had. Het later aangenomen geslacht *Tigridia* werd door den Franschen kruidkundige de Jussieu alzoo genoemd naar de tijgervlekken, waardoor de bloembladeren gekenmerkt zijn. De naam is afgeleid van het Grieksche woord tigris (tijger). De *Tigridia Pavonia*, (de oude *Ferraria Tigridia* dus) werd reeds in het jaar 1796 uit Mexico in Europa ingevoerd. Ontegenzeggelijk verdient deze de eereplaats onder de *Tigridia*-soorten, zoowel om de grootte der bloem, als om hare schitterende kleuren. Onverschillig of men deze bloemen van verre of nabij ziet, altijd maken ze een grootschen indruk.

De *Tigridia Pavonia* is een bolgewas met een bebladerden stengel, die 30 à 50 centim. hoogte bereikt. De bladeren, die met hun voet den stengel omvatten, zijn zwaardvormig, gelijk men het noemt; ze loopen spits toe en zijn in de lengte sierlijk geplooid. Aan den top van den stengel verschijnt in de maand Juli eene bloemscheede, uit twee tegenover elkander staande en elkaar geheel omvattende blaadjes bestaande, die zich echter aan hun top

weldra van elkander verwijderen, wanneer de knop zich een weg naar buiten baant. Zoodra die verschijnt, kan men zeker zijn dat de bloem den volgenden morgen geopend zal zijn. Reeds zeer vroegtijdig wijken de bloembladeren dan van elkander af en tegen zeven uur of iets vroeger, al naar het weder helder en de zon krachtig is, staat de bloem wijd open.

Jammer inderdaad is het, dat deze bloemen even kort van duur als sierlijk van vorm en prachtig van kleur zijn. Nauwelijks toch is het middag geworden of ze zijn weer gesloten, gesloten om zich niet meer te openen; ze zijn geheel verwelkt en hangen slap en onooglijk naar beneden. Maar daarom is de bloeitijd der plant nog niet voorbij; integendeel, die is pas begonnen, want na een paar dagen komt er uit diezelfde bloemscheede eene andere bloem te voorschijn, en dit herhaalt zich daarna nog eens en veelal nog meer. Meestal echter brengt dezelfde stengel drie bloemen voort. Het sierlijkste effect maken de *Tigridia's*, wanneer men er vele bij elkander plant, vooral wanneer de hier afgebeelde donkerroode door een of twee rijen der goudgele *T. conchiiflora* of hare variëteit *canariensis* omgeven wordt. Bovenstaande regelen ontleenden wij aan het bekende prachtwerk „Flora", waarin eene afbeelding van de *Tigridia conchiiflora* te vinden is.

De grond moet voor deze planten niet te zwaar, maar zandig en voedzaam zijn, terwijl een open standplaats noodzakelijk is. Wel is waar openen de bloemen zich ook op eene half beschaduwde plek, maar toch kan men zonneschijn als een vereischte voor een goeden bloei beschouwen. Men neemt ze laat in het najaar, liefst in November, uit den grond en plant ze weder in het laatst van Maart. De cultuur van deze schoone gewassen is dus zeer gemakkelijk, doch het bewaren der bollen gedurende den winter tamelijk lastig. Het eene jaar b. v. blijven ze zeer goed over; een volgend jaar, geheel op dezelfde wijze behandeld, verrotten ze. Wij gelooven dat, als de grond niet te vast en te nat wordt in den winter, het dan beter is de *Tigridia's* te laten staan en behoorlijk te dekken. Velen geven echter de voorkeur om ze uit den grond te nemen; dan is het raadzaam de bollen, als ze winddroog zijn, te kuilen in droog zand of aarde en verder op een vorstvrije plaats te laten overwinteren. Het is ons echter niet mogelijk om een afdoende wijze van behandeling der *Tigridia*-bollen in den rusttijd aan te geven en voegen alléén hierbij, dat, zorgt men niet voor eene zeer droge plaats, in den regel weinige dagen, soms uren voldoende zijn om geheele partijen te doen verloren gaan. De *Tigridia's* bij vuur te drogen geeft zeer dikwijls goede uitkomsten. De schaduwzijde is echter, dat de bollen op den duur te veel uitdrogen en daardoor verzwakken.

PL. LVII.

Fritillaria Meleagris. *Linn.*

Het kievitsei, ook wel de kievitsbloem genoemd, is een inlandsche plant, hoewel zij als zoodanig misschien aan velen niet bekend zal zijn. Ze komt bij uitnemendheid voor op vochtige weilanden, en prijkt daar met hare meestal bruinpaarsche bloemen — somtijds ontmoet men er ook met witte — niet zelden in grooten getale, inzonderheid in eene der Noordelijke provinciën van ons land. De naam *Fritillaria* is, ofschoon het geslacht eerst door Linnaeus zuiver bepaald werd, reeds afkomstig van den Franschen kruidkundige Tournefort en is afgeleid van het Latijnsche woord fritillus, terwijl de soortsbenaming *Meleagris* van het gelijkluidende Grieksche woord afkomstig is

en een parelhoen beteekent, waarbij Linnaeus evenzeer doelde op de eigenaardige kleur der bloembladeren, als men die overeenkomst met een kievitsei in onze taal zeer eigenaardig te kennen gaf.

Even als een groot aantal Lelieachtige gewassen of Liliaceën is ook deze plant een bolgewas en sterft dus periodiek nabij den grond af, terwijl alleen de in den grond verborgen bol eenige maanden slapend voortleeft, om tegen het voorjaar weder te ontspruiten. De stengel van het kievitsei wordt niet hooger dan 25 à 40 centim. en loopt aan den top in ééne, soms, doch zeldzamer in twee of drie naar beneden hangende bloemen uit. Zooals bekend is komen er vele verscheidenheden van deze plant voor, meest alle uit zaden van het gewone kievitsei gewonnen, en die zich zoowel door afwijking in kleur, als door breedere bladen en forscheren groei kenmerken.

De *Fritillaria Meleagris* vereischen een goeden, eenigszins vochtigen grond en worden vermenigvuldigd door verdeeling der bollen, nadat in Juli de rusttijd ingetreden is. Ook door zaden kan men ze aankweeken. Men plant ze weder vroegtijdig in het najaar en bewaart ze tot dien tijd in droog zand.

PL. LVIII.

Trosnarcissen. Narcissus Tazetta. *Linn.* Var.

Een drietal variëteiten der bekende *Trosnarcissen* komen op deze plaat voor. Al is het kleurverschil ook in deze afdeeling van het uitgebreide geslacht Narcissus niet groot, toch behooren de *Trosnarcissen* tot de zeer verdienstelijke en gewaardeerde bolgewassen. Gemakkelijk van cultuur, uitnemend om te vervroegen, buitengewoon welriekend, mildbloeiend — wat kan nog meer verlangd worden? Laten wij er bijvoegen dat ze niet alléén voor potcultuur zeer geschikt zijn, maar even als Hyacinthen ook uitnemend slagen op met water gevulde glazen.

PL. LIX.

Lilium speciosum *Thunb.* Var. album. (L. lancifolium album. *Hort.*)

Zijn witte bloemen in 't algemeen in de laatste jaren zeer in trek, in 't bijzonder is dit het geval met een drietal Leliën, waartoe, behalve de hier afgebeelde, de bekende *L. candidum* en *L. longiflorum* behooren. De *speciosum album* inzonderheid zal steeds ten volle hare plaats waardig zijn, hetzij ze in potten gekweekt of in den vollen grond geplant is, vooral wanneer deze verscheidenheid gebruikt wordt in vereeniging met de *speciosum rubrum* of *roseum.*

PL. LX.

Camassia esculenta. *Lindl.*

De zeer fraaie *Liliaceae*, die wij thans onzen lezers voorstellen, behoort tot die gewassen, welke, ofschoon reeds voor lang ingevoerd, hoewel geene bijzondere eischen stellende wat hare cultuur betreft en ondanks de fraaiheid harer bloemen, toch bij de liefhebbers steeds zeldzaam bleef. Inderdaad, hoewel reeds voor ruim veertig jaren door Douglas, uit Noord-Westelijk Amerika aan de Horticultural Society te Londen gezonden, hoewel er door Lindley in zijn *Botanical Register* van 1832 (tab. 1486) een afbeelding van werd in 't licht gegeven, was het er verre af dat deze plant die populariteit verkreeg, welke ze verdient, en waartoe wij, door er op nieuw de opmerkzaamheid op te vestigen, trachten bij te dragen.

Zoo ergens, dan komt hier sprekend uit, hoe weinig middelen de natuur behoeft, om iets voort te brengen, dat aan ieders schoonheidsgevoel voldoet; immers het is ondenkbaar, dat zelfs hij, die overigens in dit opzicht streng in zijn eischen is, niet door deze plant, als ze, goed ontwikkeld, in vollen bloei staat, zou tevreden gesteld worden. En toch ziet men aan deze plant niet anders dan een zestal bloembladeren van hoogstens acht millimeter breedte en drie centimeter lengte, nu wat lichter, dan wat donkerder blauw, welk laatste b. v. blijkt uit de boven aangehaalde afbeelding van Lindley; deze bloembladeren zijn wijd uitgespreid zoodat ze een ster vormen van ongeveer zes centimeter in doorsnede; voorts zes meeldraden, die genoegzaam recht opgericht, van onderen iets breeder dan aan den top, en zeer teeder blauw gekleurd zijn, doch die elk een beweegbaar helmknopje dragen, dat er in horizontale richting boven op staat en, na het openbarsten, 't welk spoedig plaats grijpt, met een lichtgeel stuifmeel wordt overdekt. In 't centrum, en op den bodem der bloem een kegelvormig, licht groen vruchtbeginsel, uitloopende in een draadvormigen stijl, die even lang is als de meeldraden. Meer niet.

De bloem is zoo eenvoudig mogelijk van vorm, en toch, de kleur der bloembladeren, waartegen het heldere geel der met stuifmeel bedekte helmknopjes zoo vroolijk afsteekt, en het groene vruchtbeginsel dat op zijne beurt zoo aangenaam constrasteert met het blauwe bloemdek, dit te zamen geeft aan deze bloem een ongemeene bekoorlijkheid.

Hiertoe draagt zeker niet weinig bij dat ze ten getale van p. m. vijf-en-twintig een tros vormen van ongeveer twee decim. lengte, waaraan gemiddeld acht à tien bloemen te gelijk open zijn.

De *Camassia esculenta* is tot hiertoe de eenige vertegenwoordigster van dit geslacht, hetwelk door Lindley aldus genoemd werd naar het woord Quamash of Camas, onder welken naam bij de Indianen van het Oregon-gebied de bollen er van, een hunner geliefdste spijzen, bekend zijn; van daar dan ook de soortsnaam, die op dit huishoudelijk gebruik doelt.

Even als van vele andere plantsoorten met oorspronkelijk blauwe bloemen, bestaat ook van deze *Camassia* een witbloemige variëteit, die reeds in 1826 door Dr. Scouler van de Noord-Westkust van Amerika in Engeland ingevoerd is en in 1827 door Dr. W. J. Hooker in het 54e deel van het *Botanical Magazine* werd afgebeeld; deze schijnt echter nog veel minder bekend te zijn dan de blauwe, en verliest het dan ook van deze in schoonheid. Ook bestaat er eene variëteit met donkerblauwe bloemen, die mede zeer fraai is en op de catalogi voorkomt als *C. esculenta atro-coerulea.*

Ten einde mogelijke vergissing te voorkomen, maken wij hier de opmerking dat de witte variëteit der echte *Camassia esculenta* door Hooker t. a. p. werd beschreven als *Scilla esculenta flore albo*, terwijl in hetzelfde werk (tab. 1574) door Gawler een blauwbloemige *Sc. esculenta* was afgebeeld, die dan ook door Hooker geciteerd wordt. Intusschen is dit een geheel andere plant, en wel de echte *Scilla esculenta,* die zich vooral door de veel kleinere bloemen kenmerkt. Overigens ontving de hier afgebeelde plant nog de namen *Phalangium Quamash*, Pursh.; *Phalangium esculentum*, Nutt., en *Anthericum esculentum*, Spreng., terwijl ze bij de Inlanders bekend is als ,,Quamass of Camass root".

Dit fraaie bolgewas verdient inzonderheid hierom aanbevolen te worden, wijl het onder behoorlijke bedekking zeer goed in den vollen grond tegen de winterkoude van Midden-Europa bestand is en dus zeer weinig zorg en moeite vereischt, waartegen de fraaie en milde bloei, die ongeveer half Mei plaats vindt, overigens ruimschoots opweegt.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del. 1. 2 Chromolith. G. Severeyns. Brussel

HYACINTHS.

1. S. B. MARIE. 2. S. W. ALBA MAXIMA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg. N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat.

Chromolith. G. Severeyns Brussel.

TIGRIDIA PAVONIA. (FERRARIA TIGRIDIA.)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromohth. G. Severeyns. Brussel

FRITILLARIA MELEAGRIS.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg. N° 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat.

Chromolith. G. Severeyns. Bruss.

POLYANTHUS NARCISSUS.

A. C. van Eeden & Co Wagenweg No 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromohth. G. Severeyns. Brussel

LILIUM SPECIOSUM ALBUM. (LANCIFOLIUM ALBUM.)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad nat. del

Chromolith. G. Severeyns Brussel

CAMASSIA ESCULENTA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee Afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

HAARLEM, **A. C. VAN EEDEN & Co.**

BEKRONINGEN: No. 1

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG, No. 91, HAARLEM.

187/

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LXI.

Hyacinthen Obélisque en Ornement de la nature.

Al is de Hyacinth *Obélisque* nog betrekkelijk weinig voorhanden, zoo hebben wij toch gemeend haar in deze serie te moeten opnemen. Niet alleen omdat deze uitstekende soort spoedig wel in voldoende getale zal te verkrijgen zijn, maar meer nog om den vooruitgang te doen zien, die ook in de zuivergele, enkelbloemige Hyacinthen is waar te nemen. *Obélisque* is een zeer vast bloeier, waarmêe we bedoelen dat bijna elke bol een zwaren bloemtros voortbrengt.

Ornement de la nature is eene goede bekende en blijft altijd eene gezochte soort, niettegenstaande de vele rooskleurige verscheidenheden, die er tegenwoordig zijn.

PL. LXII.

Gladiolus cardinalis, *Curt.*

Reeds de soortsbenaming, waardoor Curtis deze vóór ongeveer negentig jaren van de Kaap de Goede Hoop ingevoerde *Gladiolus* onderscheidde, is haar tot aanbeveling. Ze heet „de voorname", 't welk men even goed zou kunnen vertalen door de „hoogst fatsoenlijke" of iets dergelijks, en zij, die haar niet kennen, zullen door een enkelen blik op onze plaat tot de overtuiging komen, dat ze dien mooien naam volkomen waard is. Het is eene bevallig opgroeiende plant, welker bladeren lang genoeg worden om de kleur der bloemen krachtig te doen uitkomen, maar waarboven deze laatste toch vrij en fier uitsteken. De bloemen staan bovendien luchtig uiteen, dringen elkaar niet en komen dus elk op zich zelf volkomen vrij uit.

Het aan soorten zeer rijke geslacht *Gladiolus*, dat hoofdzakelijk in Zuid-Afrika thuis behoort, kenmerkt zich over 't algemeen door de zeer fraaie bloemen en was dan ook van ouds bij de liefhebbers van planten, inzonderheid van bolgewassen, hoog in aanzien. Even als meer fraaie soorten van dit geslacht, bezigde men ook de *G. cardinalis* herhaaldelijk voor hybridisatie. Wij meenden echter de echte soort nog eens in herinnering te moeten brengen, omdat deze, hoe fraai overigens de van haar en van andere species afkomstige hybriden ook mogen zijn,

wel verdient in eere gehouden te worden. Jammer, dat deze soort zoo onwillig is om geregeld te bloeien en ons dikwijls te vergeefs op hare prachtige bloemen laat wachten. Ze behoort in 't najaar geplant te worden, liefst in niet al te natten grond, doch in elk geval op eene zeer zonnige standplaats, en moet gedurende de wintermaanden goed gedekt zijn. Vooral geve men zeer nauwkeurig acht op den juisten tijd dat deze *Gladiolus* in den zomer rijp is, want wordt ze te laat gerooid, dan zijn de bollen reeds op nieuw uitgeloopen en verdrogen de spruiten na het opnemen. Hieraan is dikwijls het slechte bloeien toe te schrijven; de beste kracht is verloren gegaan.

PL. LXIII.

Lilium Brownii *Hort.*

Ziehier zeker eene der edelste Leliën, eene soort, die, wanneer men haar met een open, half geopende bloem en een gesloten knop ziet, ieder zal bevredigen, zoowel om de flinke groeiwijze, als om den stand en de kleuren van knop en bloem.

Wij zeggen kleuren, want, hoewel schijnbaar éénkleurig, komen hier toch twee sterk met elkaar contrasteerende kleuren uit, daar de bloembladeren, zuiver wit aan de bovenzijde, daarentegen donker purper zijn aan de achterzijde; inzonderheid bij half geopende bloemen steken die kleuren scherp en, voegen wij er bij, fraai tegen elkaar af.

De stengel bereikt eene hoogte van ongeveer 0.80 à 1 Meter, ofschoon men ook voorbeelden aanhaalt van planten, die nog hooger waren; ze brengt, al naar hare kracht, één tot vier zeer groote, klokvormige bloemen voort.

Ofschoon sommigen wel eens de meening waren toegedaan, dat zij de echte *Lilium japonicum* van Thunberg zou zijn, is men het er toch tegenwoordig vrij wel over eens, dat ze als eene afzonderlijke soort moet beschouwd worden. Vreemd genoeg zeker, verkeert men omtrent hare afkomst in het onzekere, hoewel men toch niet behoeft te aarzelen om China of Japan als haar vaderland te beschouwen.

Ze is in 1835 (vanwaar wordt niet gemeld) in Engeland ingevoerd, en bloeide twee jaren later voor het eerst bij de Heeren Brown, te Slough, bij Windsor. Deze stonden er toen drie bollen van af aan den Heer Miellez, te Esquermes, bij Rijssel, die ze in 't volgende jaar in België invoerde en wel onder den naam *L. Brownii*, ter eere van hen, die haar het eerst in bloei brachten; aldus wordt gemeld in het eerste deel der *Annuaire de la Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Gand* (blz. 458), en de Heer de Cannart d'Hamale, aan wiens „*Monographie historique et littéraire des Lis*" wij dit citaat ontleenen, scheen niet in staat er meer bijzonderheden bij te voegen.

Zeker is het dat deze Lelie eene der schoonste, wij zouden willen zeggen, der meest indrukwekkende soorten is, die zich dermate de gunst der kweekers en liefhebbers heeft verworven, dat haar voortdurend bestaan in de tuinen zonder eenigen twijfel verzekerd is. Van gemakkelijke cultuur zijnde, en voor den vollen grond

geschikt, kan ze daarenboven flink tegen koude. Alleen zorge men dat de grond, waarin men deze Lelie plant, goed kan doorzakken, dus niet te nat wordt in den winter. De *L. Brownii* laat zich zeer goed vervroegen; men kan deze soort in Maart of April in bloei hebben. In de meeste gevallen is dan de bloem geheel wit en ontbreekt de schoone, donker purperen kleur aan de buitenzijde der kelk.

PL. LXIV.

Gevuldbloemige Tulp Raphaël.

Misschien denkt deze en gene bij den eersten oogopslag bij deze plaat eerder aan Paeonierozen dan aan Tulpen. 't Zou ons niet verwonderen, want hetzelfde gebeurt ook in den bloeitijd wel eens, als men de dubbele Tulpen van den lateren tijd laat zien, wanneer ze geheel open zijn.

De hier afgebeelde verscheidenheid, *Raphaël* genaamd, behoort dan ook ongetwijfeld tot de grootst-bloemige en prachtigste soorten.

Voeg hierbij: *Couronne de roses*, *Duc de Bordeaux*, *Fluweelen mantel*, *Gele Tournesol*, *Imperator rubrorum*, *Leonard da Vinci*, *Miaulis*, *Murillo*, *Prinses Alexandra*, *Rex rubrorum bontlof*, *Rose aimable*, *Rose blanche*, *Rose d'amour*, *Rozenkroon*, *Salvator Rosa*, *Titiaan*, *Turban violet*, *Violet superbe*, en men heeft eene keurverzameling van vroege, dubbele Tulpen bijeen, die elken liefhebber zal bevredigen.

PL. LXV.

Imantophyllum miniatum *Hook.*

Wij achten het ten eenenmale onnoodig omtrent deze plant in bijzonderheden te treden. „Algemeen bekend" en.... „algemeen geliefd", mag met het volste recht van haar gezegd worden.

Sommigen willen haar *Clivia* noemen, een naam, door Lindley aan de veel oudere *Clivia nobilis* gegeven, wijl die het eerst in den tuin van Lady Clive, Hertogin van Northumberland bloeide; anderen die den naam, haar door Hooker gegeven, aannemen, schrijven *Imantophyllum*, *Himantophyllum* of *Imatophyllum*. Die in de hierop betrekking hebbende bijzonderheden belang stelt, zij ter lezing aanbevolen het interessante artikel van den Heer J. H. Krelage, in de *Tuinbouw-Illustratie*, I, blz. 21 en volgende.

De hier afgebeelde prachtige Amaryllideae is uit zuidelijk Afrika afkomstig, en schijnt gelijktijdig bij den Heer Backhouse te York, en in den wereldberoemden plantentuin in 1854 te Kew te zijn ingevoerd.

Ze is aan het geslacht *Vallota* door den bloemvorm schijnbaar verwant, zoodat Lindley haar zelfs aanvankelijk voor een *Vallota* hield en als *Vallota miniata* beschreef. Zooals genoeg bekend is verschilt ze echter daarvan door hare groeiwijze aanmerkelijk.

Evenmin toch als hare nader verwante, de *Clivia nobilis*, is ze een afstervend gewas; integendeel, ze

blijft zomer en winter door gestadig in ontwikkeling en sterke planten brengen bijna zonder ophouden achtereenvolgend nieuwe bloemstengels voort, die aan den top schermen dragen van flinke klokvormige bloemen, lichter of donkerder oranje, afhankelijk deels van temperatuur en grond, deels van de min of meer van de type afwijkende spelingen, maar altijd fraai, altijd den smaak bevredigend.

Inderdaad, minder eischen stellende en voor de weinige moeiten die zij van den kweeker vergt, dankbaarder plant kan men zich moeilijk voorstellen; dit neemt daarom niet weg, dat men door meerdere zorg haar niet tot grooter volkomenheid en rijkeren bloei zou kunnen brengen. Wij willen er slechts door te kennen geven dat ze in den waren zin „eene plant voor iedereen" is en als kamerplant alle aanbeveling verdient.

PL. LXVI.

Muscari comosum *Mill* en M. plumosum *Hort.*

Het geslacht *Muscari* bestaat uit slechts weinig soorten, en nog is het twijfelachtig of niet sommige daarvan als variëteiten moeten beschouwd worden. Vrij zeker althans is het, dat de hier afgebeelde in nauwe betrekking tot elkander staan, en de *M. plumosum* niets anders is dan eene monstrueuse variëteit van de *M. comosum*. In hoeverre deze zelve als eene ware soort te beschouwen is, wagen wij niet te beslissen.

Hoe dit zij, beide, maar inzonderheid de *M. plumosum*, zijn gedurende den bloei sierlijk in de hoogste mate, en die sierlijkheid hebben ze voornamelijk te danken aan eene abnormale ontwikkeling.

De *M. comosum*, de gekuifde *M.*, dankt dien naam aan het sterk ontwikkelen der bovenste bloemsteeltjes, die dan tevens eene fraaie blauwe kleur verkrijgen, terwijl er van de ontwikkeling der bloempjes zelven zoo goed als niets komt. Deze bloeit met lange trossen; de onderste bloempjes zijn groenachtig bruin en trekken weinig de opmerkzaamheid. 't Is voornamelijk om de sierlijke kuif dat men deze planten zoo gaarne ziet.

In veel sterkere mate komt die monstrueuse ontwikkeling bij de *M. plumosum*, de gepluimde *M.*, aan den dag. Hier is van de bloemen zelven geen spoor te vinden, maar hebben alle bloemdeelen den vorm van dunne blauwe steeltjes, eigenlijk versmalde blaadjes, aangenomen; tengevolge daarvan wordt die tros, in plaats van smal zooals bij de andere, breed en zwaar, en krijgt ze het aanzien van eene pluim. Eene fraaiere monstruositeit kan men zich inderdaad niet voorstellen; zulke trossen afgesneden en in het water gezet zijn werkelijk een keurig kamersieraad. Men is dan beter in de gelegenheid die fijne steeltjes van nabij te zien en het schoone te bewonderen, daar waar de meest mogelijke eenvoudigheid er aan ten grondslag ligt.

Even als de meeste *Muscari's*, worden de beide hier genoemde in zuidelijk Europa wild groeiend gevonden; ze vereischen niets anders dan de meest gewone zorgen.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

HYACINTHS.

1. S. R. ORNEMENT DE LA NATURE. 2. S. Y. OBÉLISQUE.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Augustine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

GLADIOLUS CARDINALIS.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

LILIUM BROWNII.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

DOUBLE TULIP RAPHAËL.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

IMANTOPHYLLUM MINIATUM.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg. N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns

1. MUSCARI COMOSUM. 2. MUSCARI PLUMOSUM.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem
Editors and Publishers

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 2

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG, No. 91, HAARLEM.

187*7*

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LXVII.

Hyacinthen. Solfatare en Mimosa.

Bij wijze van uitzondering is het model voor deze plaat niet geleverd door onze gewone artiste, maar door den bekenden Engelschen bloemschilder Macfarlane.

Aan velen toch is het bekend, hoe voortreffelijk de Engelsche bloemisten Hyacinthen in potten en op glazen kweeken en de trossen tot volkomen ontwikkeling weten te brengen. Volgens sommigen overtreffen ze zelfs hierin de Hollanders.

Eene der grootste autoriteiten op dit gebied, de Heer James Cutbush te Londen, heeft op ons verzoek met groote bereidwilligheid zoowel de soorten — die op nevensgaande plaat voorkomen — als de bloemen uitgezocht, en onder zijn toezicht door den Heer Macfarlane laten afbeelden. Wij hebben dus het genoegen onze abonnés, als 't ware, eene Engelsche plaat aan te bieden. Duidelijk komt uit wat het ideaal van eene Hyacinth is van 't meerendeel onzer Engelsche vrienden. Wij kunnen dit op de volgende wijze omschrijven. Goed aaneengesloten pyramidevorm; één lange, stevige, rechtopstaande stengel, talrijke en goed ontwikkelde nagels dragende. Elke nagel met een sterk steeltje gehecht in eene bijna horizontale richting aan de steng. De nagels moeten ongeveer de helft der steng bezetten, terwijl de bovenste rechtop behoort te staan en de overige zoo geplaatst zijn, dat het geheel eene langwerpige pyramide vormt. Het lof moet daarbij flink en stevig wezen en niet hooger komen dan ongeveer de tweede rij der nagels van onderen af gerekend.

PL. LXVIII.

Fritillaria imperialis foliis aureo-variegatis.

Bontbladige Keizerskronen zijn niet populair in Engeland. Toch maakt eene groep van deze planten veel effect en verdienen ze meer gebruikt te worden, dan tot nu het geval is. Behalve deze vorm, algemeen als *goudbontlof* bekend, wordt ook nog eene andere bontbladige verscheidenheid gekweekt onder den naam van *zilverbontlof.*

Deze laatste is veel zeldzamer en daardoor hoog in prijs, terwijl het verschil tusschen beide variëteiten niet groot is, zóó zelfs dat een oningewijde bezwaarlijk onderscheid zal zien.

Wie van deze bolgewassen nog iets meer wenscht te vernemen, verwijzen wij naar plaat 34.

PL. LXIX.

Lilium auratum, *Lindl.*

Wij meenen nog steeds dezen naam te moeten behouden, wijl die het burgerrecht verkreeg, niettegenstaande enkelen geneigd zijn haar *speciosum imperiale* te noemen.

Zonder eenigen twijfel behoort ze tot de prachtigste soorten, ja, het aantal is niet gering dergenen, die haar als de Koningin der Lelies beschouwen.

Dat ze dan ook bij hare verschijning, nu omstreeks vijftien jaren geleden, veel sensatie maakte, is niet te verwonderen, evenmin dat verschillende personen haar in verschillende landen invoerden.

Het is niet twijfelachtig dat de eer, van haar het eerst in Europa ingevoerd te hebben, toekomt aan Von Siebold, al is het ook waar dat die overzending den Tuinbouw niet ten bate kwam. In 1861 toch zond hij er eenige bollen van uit Yeddo aan zijn etablissement bij Leiden, met de aanduiding: *Lilium speciosum imperiale*, Japan. Hiervan was echter bij de aankomst slechts één bol levend en ook deze bezweek later.

In 1860 moet ze, zoo althans vermeldt de Cannart d'Hamale in zijn „Monographie historique et littéraire des Lis", door Gordon Dexter naar Amerika zijn gezonden, waar Hovey haar, ter eere van den invoerder *Lilium Dexteri* noemde. Deze naam kwam echter te laat om recht van bestaan te hebben, daar Lindley haar inmiddels reeds in de „Gardeners' Chronicle" als *L. auratum* beschreef.

Dat ze intusschen eene variëteit is van de *L. speciosum*, wordt door sommigen als zeker geacht, zelfs de Heer Krelage gaat nog verder in zijn „Notice sur quelques espèces et variétés de Lis" en verklaart te veronderstellen dat zoowel deze laatste als de *L. auratum* eene in Japan ontstane hybride is van nog onbekende ouders, die men wellicht nimmer als zoodanig zal leeren kennen.

Niet onwaarschijnlijk is het dan ook, dat, had Von Siebold haar onder den door hem voorgestelden naam beschreven, vóór Lindley, die naam de algemeene zou zijn. Bij de onzekerheid echter omtrent hare afkomst is men evenzeer gerechtigd haar voor eene soort als voor eene variëteit of hybride te houden. Het een verhoogt en het ander vermindert hare waarde voor den liefhebber in geenen deele, en zeker is men voor de invoering dezer vorstelijke Lelie veel dank verschuldigd, eerstens aan den te vroeg aan zijn werkkring door den dood ontrukten John Gould Veitch, en later ook aan den onvermoeiden reiziger Robert Fortune, die er een genoegzaam aantal van naar Engeland zonden, om haar bestaan in de tuinen te verzekeren.

Even als verscheidene andere Lelies is ook deze zeer veranderlijk, waarmede wij willen zeggen dat ze — aangenomen dat zij zelve eene soort is — aan verscheidene variëteiten het aanzijn gaf, verschillende door het min of meer intensief geel der middenstreep, of door de stippels en vlekken, terwijl er zelfs eene is, de *L. auratum virginale*, welker bloemen zuiver wit zijn. Ook treft men verscheidenheden aan met bruine, eene enkele maal zelfs met roode middenstreep. De stengels brengen één tot zelfs twintig en meer bloemen voort, afhankelijk van de zwaarte der bol, en de min of meer gunstige omstandigheden waarin ze verkeert, terwijl ook de grootte der bloemen daarvan afhankelijk is.

Hoewel jaarlijks in grooten getale uit Japan ingevoerd, is ze toch nog verre van algemeen; de bol toch, hoewel niet zeer gevoelig voor koude, is dit wel en in hooge mate voor vochtigheid, zoodat ze, vooral ten gevolge daarvan, dikwijls sterven. Ze zal desniettegenstaande steeds een der meest verlangde Lelies blijven en niet licht door andere overschaduwd worden.

PL. LXX.

Enkelbloemige vroege Tulpen: Chrysolora, Duchesse de Parma, Keizerskroon en Vermillon brillant.

De enkelbloemige vroege tulpen *Duchesse de Parma*, *Keizerskroon* en *Vermillon brillant* zijn voldoende bekend, zoodat het onnoodig is hare vele verdiensten nader te doen uitkomen. *Chrysolora* is dit minder algemeen, doch verdient alle aanbeveling. Zonder eenigen twijfel is het de beste gele tulp. De fijne vorm der *Duchesse de Parma* — dat wil zeggen waarin de hoofdkleur met geel is gevlekt — is in den handel bekend onder den naam van *Princesse l'Autrichienne* en kan mede onder de fraaie vroege tulpen gerekend worden.

PL. LXXI.

Cyclamen hederæfolium, *Ait.* (Cyclamen autumnale, *Roos*) Cyclamen hederæfolium flore albo (C. autumnale flore albo).

De Cyclamen op deze plaat afgebeeld, worden vooral te Haarlem sedert meer dan eene halve eeuw gekweekt onder de namen *europæum rubrum* en *europæum album*, doch dragen die namen ten onrechte. Op welke wijze ze daaraan gekomen zijn, is met geene zekerheid uit te maken. Wellicht is deze soort, onder den naam *europæum*, uit Italië indertijd in Nederland ingevoerd, daar de *Cyclamen europæum* van Savi als synoniem wordt beschouwd met *C. hederæfolium.*, Ait.

In de werken over plantkunde zal men deze bolgewassen vermeld vinden, als *Cyclamen hederæfolium*, Ait. (Syn. *Cyclamen autumnale*, Roos) en de witte variëteit als *C. hederæfolium flore albo*. De echte *C. europæum*, Linn. wordt bij de Hollandsche kweekers gevonden onder den naam van *pyrenaïcum odoratum*. De fraaie soort, die te Haarlem gekweekt wordt, abusievelijk onder den naam van *C. hederæfolium*, en waarvan óók eene witbloemige verscheidenheid bestaat, bloeit in het voorjaar. Ze is ook onder dienzelfden naam in het „Botanical Magazine" pl. 1001, afgebeeld en beschreven. Professor Oudemans echter heeft, zie Neêrland's plantentuin, deel I, pl. 3, in deze Cyclamen herkend de *C. vernum* van de l'Obel, welke naam haar thans behoort te worden gegeven. Op deze soort komen wij later terug, als ook die in plaat gebracht is.

De hier afgebeelde soort en hare witte verscheidenheid bloeit in het najaar. Ze behoort thuis in het zuidelijke gedeelte van Europa en is, onder lichte bedekking, tegen onze winterkoude bestand.

Mag de *Cyclamen hederæfolium* ook al niet vergeleken kunnen worden met andere soorten van dit fraaie geslacht, toch verdient ze in grooten getale gekweekt te worden, zooals tot nu het geval is, daar het een der weinige soorten is, die voor den vollen grond geschikt zijn.

PL. LXXII.

Gladiolus Colvillii, *Sweet.* Gladiolus Colvillii flore albo.

Volgens Engelsche auteurs is deze *Gladiolus* geene oorspronkelijke soort — wat altijd gedacht werd — maar eene omstreeks 1824 in Engeland gewonnen variëteit of hybride; het laatste is het waarschijnlijkste. De *Gladiolus Colvillii* behoort tot die soorten welke het gemakkelijkst en geregeldst bloeien en die bovendien het minst eischend zijn. De paarsroode en vooral de prachtige witte vorm verdienen meer algemeen bij de liefhebbers bekend te zijn.... waardeering zal dan vanzelve volgen.

Ze behooren in het najaar geplant te worden; terwijl voor goede bedekking gedurende den winter moet gezorgd worden.

J. L. Macfarlane ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel

HYACINTHS

1. SOLFATARE 2. MIMOSA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem
Editors and Publishers

Arentine H Arendsen ad nat del.

Chromolith. G Severeyns. Brussel

FRITILLARIA IMPERIALIS FOLIIS AUREO VARIEGATIS.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

LILIUM AURATUM.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

SINGLE EARLY TULIPS.

1. DUCHESSE DE PARMA. 2. VERMILLON BRILLANT. 3. KEIZERSKROON. 4. CHRIJSOLORA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

CYCLAMEN HEDERAEFOLIUM (CYCLAMEN AUTUMNALE)

CYCLAMEN HEDERAEFOLIUM FLORE ALBO (CYCLAMEN AUTUMNALE FLORE ALBO)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

GLADIOLUS COLVILLII. GLADIOLUS COLVILLII FLORE ALBO.

A. C. van Eeden & Co Wagenweg · No 91, Haarlem

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 1

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG, No. 91, HAARLEM.

1878

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LXXIII.

Vroege Tulp Gele prins met bontlof.

Indertijd vond het géén onverdeelden bijval, dat het Album VAN EEDEN met eene bontbladige Tulp geopend werd. Deze Tulpen — zoo meende men — zouden nooit in den smaak vallen of populair worden. Thans begint men ze meer te waardeeren. 't Zou ook inderdaad onverklaarbaar zijn, zoo dit niet het geval was. Vóór en na den bloeitijd zijn de bontbladige tulpen fraaier dan de gewone groenbladige. Vooral komt dit uit, wanneer een geheel bed of perk er mede beplant is, te meer daar de bloemen niets minder schoon zijn dan van de gewone soorten. Door deze plaat wenschen wij er op nieuw de aandacht op te vestigen. Wij herhalen hier dat voor het meerendeel der zoogenaamd bontbladige verscheidenheden de uitdrukking *bontlof* niet juist is, daar de bladen meestal slechts gerand zijn. De *Gele prins met bontlof* bekleedt ongetwijfeld de eereplaats in deze groep, waartoe o. a. nog behooren de enkelbloemige soorten: *Belle alliance*, *Feu de l'Empire*, *Gele pottebakker*, *Gouden standaard*, *Held*, *Lac van Rhijn*, *Purperkroon*, *Zilveren standaard* en de gevuldbloemige Tulpen *Duc van Toll*, *Gele roos* en *Rex rubrorum*.

'tSpreekt van zelf dat bij elken naam steeds gevoegd moet worden: met bontblad of bontlof, daar er anders sprake is van de gewone groenbladige verscheidenheid van dien naam. Van eenige der genoemde soorten — ook van de hier afgebeelde — bestaan nog slechts kleine partijen bij de kweekers, en zal er dus — voordat ze in het groot te verkrijgen zijn — nog geruime tijd verloopen. Iedereen die de hier afgebeelde soort gezien heeft, hetzij in potten gekweekt of op het veld, is overtuigd dat de vroege tulp *Gele prins met bontlof* eene groote toekomst heeft.

PL. LXXIV.

Sprekelia formosissima. *Herb.* (Amaryllis formosissima. *Linn.*)

De goudlelie bezit eene zekere classieke vermaardheid. Het feit alleen dat dit bolgewas — ofschoon reeds tegen het einde der zestiende eeuw uit Zuid-Amerika naar Europa overgebracht — voor de liefhebbers nog niets van hare waarde heeft verloren, spreekt zeer voor hare eigenaardige schoonheid. De *Sprekelia formosissima* bloeit bladerloos, daar de bladeren zich pas beginnen te ontwikkelen, als de bloemen verwelkt zijn. Een vegetatie karakter, dat aan meer periodiek afstervende planten eigen is, en er in den regel niet toe bijdraagt om de schoon-

heid van den bloei te verhoogen, daar de kleuren der bloemen steeds het voordeeligst tegen of nevens het groen der bladeren uitkomen.

Toch aarzelt niemand de goudlelie, wier bloemen in de zon gezien letterlijk als met goud doorweven zijn, onder de schoonst bloeiende bolgewassen te rangschikken. De flinke, fraai symmetrische bloemvorm, de donker bloedroode kleur — die echter moeielijk is weêr te geven — maken inderdaad een indruk die blijvend is, en hij, die de bloemen eens heeft gezien, vergeet ze nimmer.

De naam *Amaryllis formosissima*, gelijk Linnaeus haar noemde — vroeger heette zij *Lilio-Narcissus Jacobaeus* met nog enkele adjectieven — heeft nog steeds het burgerrecht, niettegenstaande de Engelsche kruidkundige Herbert haar in zijn in 1837 verschenen „*Amaryllidaceae*" tot de type van een bijzonder geslacht verhief, dat hij *Sprekelia* noemde. Er bestaat van de hier afgebeelde soort eene verscheidenheid *glauca* genaamd, die echter geene meerdere waarde heeft.

De bollen verkeeren gedurende den winter in een toestand van volmaakte rust en moeten dan droog en vorstvrij, zelfs op eene warme plaats bewaard worden. Naar ons zomer- klimaat schikt zich deze plant overigens volkomen, en nauwelijks is ze in het voorjaar, in April, in den open grond geplant of de donkerroode knoppen komen daaruit te voorschijn. Eene maand na de planting of iets later, al naar de voorzomer warm is, staan ze in bloei. Elke bol geeft één à twee bloemstengen, die 20 à 25 centimeters hoog worden en éene eenigszins naar beneden gebogen bloem dragen. De bloem duurt vrij lang en levert derhalve even veel, zoo niet meer genot, dan vele andere planten die tal van bloemen voortbrengen, maar welker schoon na één of een paar dagen voorbij is. In October of November neemt men ze uit den grond, snijdt lof en wortels af en worden ze bewaard als hierboven is aangegeven. Niet alleen is de *Sprekelia formosissima* geschikt om in potten of schotels, maar zelfs om zeer gemakkelijk in de kamer te bloeien op glazen met water gevuld. Doch altijd moet een voldoende rusttijd voorafgaan.

Het is overigens onnoodig hier verder over den lof uit te weiden der bloem, die de ridders van *St. Jacques de Calatrava* op hunne kleederen gestikt hadden, en daarom bij de Franschen nog steeds *Lis St. Jacques*, bij de Engelsche *Jacobœa Lily* heet, en om die reden weleer als *Lilio-Narcissus Jacobaeus* onderscheiden werd.

PL. LXXV.

Calochorti spec. div.

Van het prachtige geslacht *Calochortus* werden omstreeks de jaren 1831 en 1833 eenige soorten in Europa door Douglas uit Californië ingevoerd. Toch waren deze keurige bolgewassen tot voor eenigen tijd zoo goed als geheel uit de kweekerijen verdwenen. In de laatste jaren zijn ze echter — en wel met goed gevolg — op nieuw uit Californië ingevoerd, waar ze in groot aantal worden aangetroffen op warme, droge en steenachtige plaatsen, zoowel in valleien als op berghellingen. Vrij algemeen is de klacht dat de *Calochorti* moeilijk en lastig zijn om te kweeken. Doch de goede resultaten die door verschillende kweekers verkregen worden, hetzij dat ze deze bolgewassen in bakken, in potten, of in den vollen grond planten, overtuigt tegenwoordig menigeen van het ongegronde

dier veronderstelling. Gewoonlijk plant men ze van October tot December — al naarmate ze vroeger of later teekenen van nieuw leven geven — in den Kaapschen bak in zeer lichten, met ouden, goed verteerden koemest vermengden, steenachtigen grond, vooral zorgdragende dat het water goed door kan zakken. In Holland schijnt men nog de proef te moeten nemen met de kweeking in den vollen grond. In Engeland, althans volgens een der eerste autoriteiten op dit gebied, den Heer Thomas S. Ware, schijnt men reeds de zekerheid verkregen te hebben, dat ze even goed voor vollen grond als voor potcultuur geschikt zijn. Zoodra het lof geheel afgestorven is, omstreeks het einde van Juli, neemt men ze uit den grond en bewaart ze droog tot den planttijd. De *Calochorti* geven, onder gunstige omstandigheden, overvloedig zaad. Een enkele blik op onze plaat is voldoende om een denkbeeld te krijgen van het gracieuse en schoone van deze heerlijke bloemen. 't Is waar, dat de *Calochorti* nog niet behooren tot de goedkoope bolgewassen, maar men heeft hier ook niet te doen met iets dat overal gevonden wordt en overal te zien is. En bovendien — geven de liefhebbers soms niet honderdmaal meer, dan voor een *Calochortus* gevraagd wordt, voor een *Masdevallia*, een *Phalænopsis* of voor eene andere zeldzame *Orchidee*, die — wil men ze in goeden staat onderhouden — ongelooflijk veel zorg vereischen en in kostbare serres moeten geplaatst worden? Al willen wij niets te kort doen aan de indrukwekkende schoonheid der Tropische *Orchideën*, toch kunnen de *Calochorti* eene vergelijking met deze aristocratische bloemen gerust doorstaan.

Daar de nomenclatuur der *Calochorti* veel studie en onderzoek vereischt, verheugt het ons zeer over dit punt het woord te kunnen geven aan een der meest bevoegden op dit gebied, den Heer J. H. Krelage, chef der firma E. H. Krelage & Zoon, aan wier wijd vermaard établissement wij ook de bloemen danken, die tot model gestrekt hebben voor onze plaat. De Heer Krelage heeft de welwillendheid gehad ons de volgende opmerkingen naar aanleiding van onze plaat te doen geworden.

No. 3. *Calochortus luteus. Dougl. MSS.*

Deze soort is vrij algemeen bekend; komt in den handel ook voor als: *Calochortus yellow* en *Calochortus luteus oculatus* en is afgebeeld: *Lindl. Bot. Reg. t* 1567. *Paxt. mag. I t* 221. *Flore des serres II t* 40.

No. 2. De typische vorm van *Calochortus venustus. Benth.* Deze soort is afgebeeld: *Lindl. Bot. Reg. t* 1669. *Paxt. mag. I t* 30. *Flore des serres II t* 40. *The Garden* 1876 IX p. 134 pl. VI.

De vlekken en teekening in de bloem komen op de afbeeldingen in de aangehaalde werken niet altijd juist overeen, maar dit is toe te schrijven aan variaties in de afgebeelde exemplaren, of minder accurate teekening. De onder No. 1, 4 en 5 afgebeelde vormen moeten als variëteiten van deze soort beschouwd worden.

No. 4. *Calochortus venustus var. brachysepalus. Regel.* Beschreven en afgebeeld in de *Gartenflora* 1876 (vol. 25) p. 130 tab. 865. Zij onderscheidt zich van den typischen vorm door kortere kelkbladen en het gemis der eigenlijke vlekken aan de binnenzijde der petalen.

No. 1. *Calochortus venustus var. lilacinus. Baker.*

No. 5. *Calochortus venustus var. purpureus. Baker.*

De beide laatstgenoemde variëteiten werden tot nu toe nog niet afgebeeld en zijn voor 't eerst door den Heer J. G. Baker genoemd en beschreven naar aanleiding der bloemen hem indertijd door de Heeren E. H. Krelage & Zoon toegezonden. Zie *Gardeners' Chronicle. New Series.* Vol. VIII (1877 b.) pag. 70 en 72.

De aanmerking van den Heer Elwes, (Gard. Chron. vol. VIII pag. 118) als zou het niet de moeite waard geweest zijn de twee laatste als aparte variëteiten te beschrijven, gaat niet op. Deze variëteiten reproduceeren zich zeker van bollen en misschien ook wel van zaad constant en men kan buiten de hier afgebeelde nog verschillende andere variëteiten van *C. venustus* als goed onderscheiden beschouwen, zooals b. v. de zuiver witte *C. venustus albus*, die het dichtst bij de afgebeelde bloem No. 2 komt, zoodat we een oogenblik gemeend hebben, of deze ook bedoeld was. Voorts zijn er tusschen deze en No. 5 een aantal verschillend getinte variëteiten, die voor een groot gedeelte in der tijd aan Baker ter beoordeeling werden toegezonden, maar waarvan alleen de twee laatst vermelde verscheidenheden door dien geleerde als de meest uitloopende werden beschreven en benoemd. De *Calochorti* hebben evenzeer recht als variëteiten in al hun vormen beschreven te worden, als b. v. de Crocus, Tulpen en dergelijken, waar men voor het minste onderscheid insgelijks variëteiten maakt en beschrijft.

De *C. venustus var. albus* en *var. lilacinus* moeten niet verward worden met species van gelijksoortigen naam als:

Calochortus albus. Dougl = *Cyclobothra alba. Benth.*

Calochortus lilacinus. Kellogg = *Calochortus umbellatus. Wood* et *Calochortus uniflorus. Bot. mag., non Hook. et Arnot.*

PL. LXXVI.

Lilium Thunbergianum aureum nigro-maculatum. *Sieb.*

Deze Japansche Lelie is waarlijk niet misdeeld wat namen betreft. Wij vinden haar in van Houtte's Flore des Serres et des Jardins de l'Europe, deel 16, afgebeeld onder denzelfden naam als hierboven gevonden wordt. Bij de Hollandsche kweekers komt ze voor onder dezen naam, veel ook als *Lilium Thunbergianum aureum* en *L. Thunb. aureum maculatum* — zooals onder de plaat gedrukt is, — menigmaal ook onder den Japanschen naam *Ki-kak*, terwijl mede de Japansche variëteiten *Kemi-gajo*, *Syjets*, *Ogontio* enz. als synoniemen te beschouwen zijn. Bij de bekende herziening van dit geslacht door den Heer Baker ontving deze soort den naam van *Lilium elegans alutaceum.* Ze groeit nog geen voet hoog, en heeft groote nanking kleurige, ten deele met zwart gespikkelde bloemen. Het is bepaald eene der meest kennelijke en aanbevelenswaardigste soorten van de geheele afdeeling, onderscheiden als de Isolirion groep. Is deze Lelie als aangewezen door hare lage groeiwijze en billijken prijs voor het beplanten van randen of geheele bedden, daarenboven is ze onschatbaar voor potcultuur. Vooral in lage pannen gekweekt — waarin men vele bollen bijeen plant — voldoet ze bijzonder. Men kieze voor de kweeking in potten of pannen vooral sterke bollen uit. Ook is geen tweede Lelie-soort zóó voor vervroegen geschikt als de hier afgebeelde, en is het volstrekt geen kunst om de *Lilium Thunbergianum aureum nigro-maculatum* — zooals wij haar maar blijven noemen — in Maart volop in bloei te hebben. Haar fraaie bloemen en hoogst eigenaardige kleur zullen alsdan niet nalaten veel effect te maken. In den vollen grond laat men deze Lelie liefst een paar jaren vaststaan zonder haar te verplanten, en is ze tegen elken winter — hoe gestreng ook — onder eene kleine bedekking bestand.

Sparaxis tricolor. *Ker.* varr.

In het jaar 1793 werd door den Heer G. Voorhelm Schneevoogt, onder opzicht van Prof. van Geuns een plaatwerk in folio uitgegeven, onder den titel: *Icones plantarum rariorum.* Dit werk verdient alleszins om de natuur getrouwe afbeeldingen van 48 planten in waarde gehouden te worden. Daarin vindt men (tab. 39) eene afbeelding van *Ixia tricolor*, volkomen overeenkomende met de middelste bloem op onze plaat. In 1797 — dus vier jaren later — gaf William Curtis, in zijn Botanical Magazine, deel 9 tab. 381, eene afbeelding en een korte beschrijving van dezelfde plant, onder denzelfden naam, zoodat men het voor zeker mag houden, dat hij met de beschrijving, denkelijk ook met de afbeelding door onzen Nederlandschen auteur er van gegeven, bekend was. Toch zegt hij er alleen bij, dat hij deze soort onder den naam *Ixia stellata tricolor* in de Nederlandsche Catalogi aangevoerd vond, en, terwijl intusschen Voorhelm Schneevoogt wel degelijk het gebruikelijke *nobis* achter de beschrijving voegde, deed Curtis het voorkomen als ware hij het, die de plant het eerst beschreef. Ook vindt men werkelijk zijn naam er steeds achter geplaatst, 't welk zeker eene onbillijkheid moet geacht worden jegens onzen verdienstelijken landgenoot. Dat de plant later door Ker tot *Sparaxis* is gebracht, verandert daaraan niets. Toen Sims in 1823, in het 36e deel van het Botanical Magazine, een drietal andere variëteiten dezer soort afbeeldde, werd door hem wel degelijk het werk van Voorhelm Schneevoogt geciteerd, maar toch de fout niet verbeterd.

Reeds uit het boven medegedeelde blijkt dat deze keurig bloeiende bolgewassen reeds sedert vele jaren burgeressen zijn der Europeesche verzamelingen. Inderdaad is het niet veel minder dan een eeuw geleden dat ze uit Zuidelijk Afrika in Europa werden ingevoerd. Toch trof men ze vroeger veel meer aan dan tegenwoordig. Aan de cultuur der Kaapsche bolgewassen toch werd vóór een kleine halve eeuw heel wat meer zorg gewijd dan thans over 't algemeen het geval is, waardoor dan ook sommige der prachtigst bloeiende planten hier en daar eenigszins naar den achtergrond werden gedrongen.

Wanneer men het viertal variëteiten, vóór 80 en 50 jaren door Curtis en Sims afgebeeld, ziet, heeft men reeds de overtuiging met iets zeer schoons te doen te hebben, eene overtuiging welke door onze plaat, waarop nog meerdere variëteiten voorkomen, bevestigd wordt. Toch heeft men dan zelfs nog geen flauw denkbeeld van de pracht dezer bloemen, wanneer ze door de zomerzon beschenen worden. Dan gloeien en tintelen die kleuren op weergaloos schoone wijze, en brengen ze zelfs den minst gevoelige in verrukking. Ook is het slechts dan dat ze tot haar volle recht komen.

Wij aarzelen daarom geen oogenblik ze met de meeste warmte aan te bevelen aan ieder die meer hecht aan het waarachtig schoone dan aan het nieuwe, waarvan reeds zoo menigeen de dupe was. Al kunnen ongetwijfeld eenige der sterkste verscheidenheden der *Sparaxis* met goed gevolg in den vollen grond gekweekt worden, toch is het alleszins raadzaam de fijnere en minder overvloedige variëteiten steeds eene plaats in te ruimen in den Kaapschen bak, wil men zeker zijn ze te behouden. Voor de cultuur in den open grond zijn voor de *Sparaxis* geheel van toepassing de opmerkingen die gemaakt zijn over de kweeking der *Ixia's* bij plaat 51, en moeten ze dan niet voor half November geplant worden. 't Spreekt van zelf, dat voor het planten in bakken een vroeger tijdstip gekozen wordt.

Gladiolus floribundus. *Jacq.*

Zij, die de in 1803 door Sims, in het 17e deel van het Botanical Magazine (tab. 610) uitgegeven plaat, van de reeds door Jacquin in zijne „*Icones plantarum rariorum*" beschreven en afgebeelde *Gladiolus floribundus* zien, herkennen daarin reeds eene plant, die zeker zeer verdient onder de fraaist bloeiende bolgewassen opgenomen te worden. Dit was ze dan ook reeds spoedig, nadat ze in het negende decennium der vorige eeuw van de Kaap de Goede Hoop overgebracht werd, en ze bleef een lieveling tot heden toe. Ook is zij te algemeen bekend, dan dat het noodig zou zijn bij hare beschrijving verder stil te staan.

Wij meenen evenwel eene opmerking niet achterwege te mogen laten, eene opmerking waartoe de hierboven aangehaalde afbeelding in het Botanical Magazine gereede aanleiding geeft. Hij die deze afbeelding vergelijkt met de fraaie teekening onzer verdienstelijke artiste, door den lithograaf zoo getrouw teruggegeven, zal, ja, daarin onmiddellijk dezelfde bloem herkennen, en toch zullen beide platen een zeer verschillenden indruk op hem maken. Niet meer dan drie open bloemen en éène knop draagt de bloemsteng der in 1803 afgebeelde plant, en vergelijk daarmede de onze.

Deze levert het bewijs wat doelmatige kweekwijze ook op de ontwikkeling dezer planten vermag. Vroeger kweekte men ze, met alle Kaapsche bolgewassen, in potten, later half in den open grond d. w. z. in steenen ringen, met bloempotten overeenkomende doch geheel zonder bodem. Eerst nadat men haar volkomen vrijheid gaf toonde deze prachtige soort wat ze geven kan en wil.

Ondanks de schoonheid veler later ingevoerde en gewonnen *Gladiolus* soorten, verscheidenheden en hybriden, is de *Gladiolus floribundus* met hare zachte kleurnuancen nog altijd een der sierlijkste, terwijl men, èn met het oog op de gemakkelijke cultuur, èn op de billijkheid van den prijs lettende, ze als een der beste zomergewassen mag beschouwen, ook voor hen, die slechts over bescheiden middelen te beschikken hebben.

Daar deze soort bijna uitsluitend door zaaien vermenigvuldigd wordt, zoo vindt men er vele verscheidenheden onder, welke echter niet afzonderlijk gekweekt worden.

De *Gladiolus floribundus* wordt in het voorjaar, in Maart of April, geplant en gedurende den winter droog en geheel vorstvrij bewaard.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

SINGLE EARLY TULIP

YELLOW PRINCE WITH VARIEGATED FOLIAGE

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg No. 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

SPREKELIA FORMOSISSIMA (AMARYLLIS FORMOSISSIMA)

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg No. 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

CALOCHORTI SPEC. DIV.

A. C. van Eeden & Co Wagenweg N° 91. Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

LILIUM THUNBERGIANUM AUREUM MACULATUM

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad nat del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

SPARAXIS TRICOLOR. VARR.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg. N° 91 Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

GLADIOLUS FLORIBUNDUS

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 2

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.

Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.

Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.

Zilveren Medaille. (*Eerste Prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

1878

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LXXIX.

Hyacinten: King of the blues en Madame van der Hoop.

De blauwe Hyacint op deze plaat afgebeeld, draagt geen bescheiden naam. En terecht; want we hebben hier te doen met eene verscheidenheid van groote waarde. Prachtige bol en prachtige bloem, nette houding en groote standvastigheid in het voortbrengen van zware, volmaakte trossen. Men kan van deze soort zeggen, dat bijna elke bol — die van voldoenden leeftijd is — een kolossalen bloemtros geeft, zeer dikwijls nog grooter dan de hier afgebeelde. En toch, welke liefhebber, ook de meest eischende, zou niet tevreden zijn met eene bloem als op onze plaat voorkomt. Door de welbekende firma Frans van Velzen Jr. te Overveen is de *King of the blues* uit zaad gewonnen en in den handel gebracht.

De *Madame van der Hoop* is mede eene soort van den eersten rang. Vooral dien liefhebbers, welke nog op de afzonderlijke nagels acht geven en niet alléén op den omvang en de grootte van den tros, zij deze verscheidenheid met aandrang aanbevolen. Ook deze Hyacint maakt een uitmuntenden bol.

PL. LXXX.

Tulipa elegans. *Hort.* Tulipa retroflexa. *Hort.* Tulipa cornuta. *Red.* Tulipa viridiflora. *Hort.* Tulipa persica. *Willd.*

Een bouquet van Tulpen die zich deels door kleur, deels door bloemvorm van de meest algemeen gekweekte onderscheiden. Juist om die reden door velen vergeten, zelfs zeer velen onbekend en daarentegen door anderen bij uitnemendheid gezocht. Wij gelooven dat ze dit laatste verdienen, al erkennen wij, dat de meeste meer bepaald (altijd als Tulpen) aantrekkelijk zijn voor hen, die niet enkel een tuin bezitten om een tuin te hebben, maar omdat ze daarin de meest mogelijke verscheidenheid van planten kunnen kweeken.

De meest in 't oog loopende, inzonderheid om de lange, smalle en spitse bloembladeren is de in Perzië tehuis behoorende *Tulipa cornuta. Red.*, ook wel *T. stenopetala. Delaun.* genoemd. Dat deze eene echte soort is, schijnt niet twijfelachtig. Ook de mede uit Perzië afkomstige *Tulipa persica* is zeer opmerkelijk en niet minder fraai, wijl de van binnen gele bloembladeren aan de achter- of buitenzijde bruin zijn. De bloemen zijn niet groot, maar hebben in haren bouw iets stevigs. Bij zonnig weder staan ze als goudgele sterren wijd open. De schitterende kleur, gevoegd bij de nette, lage groeiwijze der plant, geeft zulk een fraai effect, dat het inderdaad te verwonderen is dat deze Tulp niet meer gebruikt wordt.

Kortom, het is eene alleszins aanbevelenswaardige soort, nu en dan ook voorkomende onder den naam van *Tulipa Browniana.*

De *Tulipa elegans* en *Tulipa retroflexa*, ofschoon onder de twijfelachtige soorten opgenomen, zullen toch denkelijk wel als variëteiten moeten beschouwd worden. Omtrent haren oorsprong is ons echter niets bekend.

De *Tulipa viridiflora* — ongetwijfeld eene variëteit van *T. Gesneriana. Linn.*, — behoort tot die karakteristieke afwijkingen in de natuur, die nooit missen de opmerkzaamheid te trekken. Groene bloemen mogen die eigenaardige aantrekkelijkheid missen, welke de bloemen in het algemeen aan de kleuren te danken hebben, juist omdat ze, bij zeer uiteenloopende geslachten, maar toch altijd betrekkelijk zeldzaam voorkomen, staat men er gaarne bij stil, en dit te eer, wanneer men weet dat men hier te doen heeft met een teruggang in de natuur, waardoor zij zelve ons leert, hoedanig de bloembladeren eigenlijk te beschouwen zijn. In dit geval nemen zij slechts de kleur, in sommige andere ook den vorm der gewone bladeren weder aan en leveren dus het bewijs, dat hetgeen Goethe leerde omtrent de gedaantewisseling der planten, inzonderheid bij de bloemdeelen, op goede gronden rustte.

Van de groene Tulp bestaat eene verscheidenheid, die iets vroeger bloeit en onderscheiden wordt als *T. viridiflora praecox.* Wanneer men op een bed eenige van deze verschillende Tulpen bijeen plant, zal men — men kan daar volkomen gerust op zijn — er niet minder voldoening van hebben, dan wanneer het vol stond met de prachtigste hybriden.

PL. LXXXI.

Galanthus nivalis. *Linn.* Galanthus nivalis var. flore pleno. *Hort.* Scilla sibirica. *Andr.*

Het Sneeuwklokje is de liefste onzer voorjaarsbloemen, lievelinge van duizenden. Het is een kind van Midden-Europa, naar sommigen willen oorspronkelijk uit de bergstreken van Auvergne en Zwitserland afkomstig, doch tegenwoordig allerwegen verspreid, zoowel in wilden als gekweekten toestand. Overal reeds in den winter blijk gevende dat, nadat pas de laatste weêrspannige herfstbladeren van enkele boomen zijn afgestormd, tusschen de laatste herfstgetuigen en de eerste lenteboden eene nauwe verwantschap bestaat, en de afscheidsgroet van de eerste vaak met het welkom der laatste ineensmelt.

De *Galanthus* behoort tot de natuurlijke familie der Amaryllideën, die zeer duidelijk van de daaraan grenzende Liliaceën te onderscheiden zijn door haar onderstandig vruchtbeginsel, hetwelk niet in de bloem gevonden wordt, zooals bij de Liliaceën, maar onder het bloemdek. Op onze 81e plaat loopt dit kenmerkend verschil zeer duidelijk in het oog, daar het groene vruchtbeginsel in de *Scilla* bloemen gemakkelijk herkenbaar is, en dat bij *Galanthus* onder de bloem niet minder duidelijk in 't oog valt.

Is het gewone enkelbloemige Sneeuwklokje reeds fraai, de dubbele wint het van haar zonder eenigen twijfel. Naar men wil zou deze variëteit uit zaad gewonnen zijn. Onmogelijk is dit niet, maar waarschijnlijker komt het ons voor, dat ze toevallig ontstaan is. De voorbeelden zijn niet zeldzaam, dat bij eene plant eener bepaalde soort de meeldraden tot den bladvorm teruggaan en dus bloembladeren worden, gelijk hier het geval is. Waar deze variëteit het eerst gevonden is, wie haar allereerst in den handel bracht, vinden wij niet gemeld. Dat ze schoon is — de hoofdzaak — hierin is men eenstemmig.

De *Galanthus nivalis*, fraai, zeer lief reeds als alléénstaand plantje, wordt eigenlijk pas recht sierlijk, wanneer ze zoolang ongestoord mocht doorgroeien, tot ze zich tot een bosje, eene kleine kolonie kan uitbreiden. Dan maken die plantjes, vooral aan water- en boschkanten, waar ze 't meest in hun element zijn, in 't vroege voorjaar een onbeschrijfelijk lief effect, dat echter niet wegneemt dat ze hier en daar in 't gazon verspreid, zeer goed hun roeping, het allereerst aankondigen van 't nieuwe lenteleven, vervullen.

Laat de *Galanthus nivalis* dus zoolang mogelijk ongestoord staan. Wenscht men ze echter te verplanten, dan is de beste tijd om ze op te nemen: Juli-Augustus, en behooren de bolletjes zoo kort mogelijk boven den grond te blijven.

De sierlijke blauwe bloempjes der *Scilla sibirica* passen op onze plaat goed onder de witte van de *Galanthus*. Ook in de natuur volgen ze elkander op, ja, halen de eerste Scilla's de laatste Sneeuwklokjes in. De Siberische Scilla behoort tot onze fraaiste, onze liefste lenteboden en is reeds van oudsher als zoodanig zeer gezocht. Ze behoort in Rusland, Caucasië enz. thuis, en is goed tegen het klimaat van Midden-Europa bestand. Om den vroegen bloei noemde Don haar *Scilla præcox*, onder welken naam echter door Willdenow eene andere beschreven is, die door sommigen als eene variëteit van de *S. bifolia* wordt beschouwd, terwijl de Siberische in het in 1807 verschenen 26e deel van het *Botanical Magazine* beschreven en afgebeeld wordt als *S. amoena var. sibirica*; ze is dan ook zonder eenigen twijfel zeer aan de *Scilla amoena. Linn.* verwant. Hoe geplaatst of waar geplant, altijd en overal maken deze bloempjes een allerliefst effect. Met Sneeuwklokjes en de sierlijke *Eranthis hyemalis* vermengd, hier en daar vereenigd of afzonderlijk verspreid, geven ze in de lente aan den tuin een vroolijk en zeer opwekkend aanzien.

Maar ook als kamerbloemen komen ze zeer in aanmerking, daar ze zich gemakkelijk laten vervroegen en op velerlei wijze gebruikt kunnen worden.

PL. LXXXII.

Lilium umbellatum incomparabile. *Hort.*

Deze Lelie is ongetwijfeld eene der meest aanbevelenswaardige en fraaiste verscheidenheden van de geheele afdeeling, in den handel onder den naam van *Lilium umbellatum* bekend. Bij de laatste herziening van dit geslacht heeft men deze Lelies opgenomen als verscheidenheden van *Lilium davuricum* en heet derhalve de hier afgebeelde *L. davuricum incomparabile.*

Ze is hare plaats in de tuinen volkomen waard, bloeit ongemeen rijk en vermenigvuldigt zich, evenals de meeste soorten van deze groep, buitengewoon sterk.

PL. LXXXIII.

Iris persica. *Linn.* Iris tuberosa. *Linn.*

Onze drie en tachtigste plaat geeft eene voorstelling van een tweetal Lisch-soorten, die om haar sierlijken voorjaarsbloei zeer verdienen gekweekt en in eere gehouden te worden. Vooral is dit het geval met de Perzische Iris, de *Xiphion persicum*, volgens de laatste rangschikking van dit geslacht door Baker. Deze soort behoort, gelijk

trouwens de naam reeds aanduidt, in Perzië thuis. Ze is genoegzaam tegen het klimaat van Midden-Europa bestand, zoodat men deze schoone Iris gerust aan den vollen grond kan toevertrouwen en het ten eenenmale onnoodig is om haar in potten in eenen kouden bak te overwinteren, zooals sommigen noodig oordeelen. Ze bloeit in Maart, somtijds, 't welk natuurlijk van warmere standplaats of kweekwijze afhankelijk is, reeds in Februari.

Wanneer men deze keurig geteekende bloemen ziet, heeft men er vrede mede, dat men dit geslacht door den naam Iris (regenboog) onderscheidde, want inderdaad zijn er een aantal soorten, welker bloemen zich door een kleurenspel onderscheiden, waarvan schaars voorbeelden in die mate worden aangetroffen. Let men daarbij nog op den hoogst eigenaardigen bouw der bloemen, dan verwondert men zich er terecht over dat dit geslacht, 't welk zoo ongemeen rijk aan soorten is bovendien, niet veel algemeener wordt gekweekt. Immers wanneer wij de *I. Xiphium* en *xiphioïdes* en enkele plant-Irissen (*I. germanica* en anderen) uitzonderen, schenkt men deze prachtig bloeiende planten over het algemeen luttel opmerkzaamheid. Onder de fraaiste, wat teekening en kleuren betreft, behoort ontegenzeglijk de Perzische Iris. Ze blijft zeer laag. De bloemen zijn in het voorjaar de bladeren in ontwikkeling een weinig vooruit, en hebben een overheerlijken geur, niet ongelijk aan dien der viooltjes. Onder gunstige omstandigheden is bij zonnig weder eene enkele bloem voldoende, om eene geheele kamer of serre te parfumeeren. Terwijl het lichte blauw, oranje en donkerviolet zoo helder en scherp tegen elkaar uitkomen, dat de verschillende kleuren als bestemd schijnen, om wederkeerig elkaars effect te verhoogen. Men behoort deze Iris zoo kort mogelijk boven den grond te laten en vroegtijdig, liefst in September, te planten. Eene geringe bedekking met riet of bladeren gedurende den wintertijd is geheel voldoende. De *Iris persica* laat zich bovendien uitstekend vervroegen.

Minder schitterend gekleurd zijn de bloemen der *I. tuberosa*, uit de Levant afkomstig. Deze trekken weder de opmerkzaamheid door haar zonderling voorkomen. Dit is dan ook de reden, waarom wij niet aarzelden ook deze, door sommigen geheel vergeten soort, mede eene plaats in dit Album te geven, en deze zeer bescheidene onder hare zusters den liefhebbers van inderdaad zeer interessante planten aan te bevelen. De enkele opmerkingen omtrent de cultuur der *Iris persica* zijn ook hier van toepassing.

In den laatsten tijd heeft men de *Iris tuberosa* weder afgescheiden van de andere Iris-soorten en tot een afzonderlijk geslacht onder den naam van *Hermodactylus tuberosus* gebracht, terwijl ze in Engeland ook wel bekend is als „*The Snake's Head Iris*".

PL. LXXXIV.

Late rose Tulpen.

Nadat reeds twee groepen fijne late tulpen in dit werk zijn opgenomen (pl. 11 en pl. 26), geven wij thans een viertal verscheidenheden van de zoogenaamde *Late rose tulpen*. Deze afdeeling bestaat mede — zooals bekend is — uit een groot aantal variëteiten, alle rose of rood geschakeerd in vele nuancen op witten grond.

Arentine H. Arendsen ad nat del.

Chromolith. G. Severeyns. Brus

HYACINTHS

1. S.B. KING OF THE BLUES. 2. S.W. MADAME VAN DER HOOP.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen, ad. nat

Chromolith. G. Severeyns.

TULIPA

1. ELEGANS. 2. RETROFLEXA. 3. CORNUTA (STÉNOPETALA) 4. VIRIDIFLORA. 5. PERSICA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

1. GALANTHUS NIVALIS. 2. GALANTHUS NIVALIS FL. PL. 3. SCILLA SIBIRICA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

LILIUM UMBELLATUM INCOMPARABILE.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel

1. IRIS PERSICA. 2. IRIS TUBEROSA.

Arentine H. Arendsen. ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

LATE ROSE TULIPS.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in Mei en in September), te zamen inhoudende 12 gekleurde afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Leliën, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 1

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste Prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

1879

ALBUM VAN EEDEN.

PL. LXXXV.

Anemone japonica. *Sieb. et Zucc.* var. rosea.
Anemone japonica hybrida. *Hort.* Anemone elegans. *Dcsne.*

Ongetwijfeld is de hier afgebeelde Anemoon eene der schoonste en meest aanbevelenswaardige overblijvende planten. Zij moge eene afzonderlijke soort zijn, zooals sommigen willen die haar *Anemone elegans* noemen, of als eene verscheidenheid der *Anemone japonica* beschouwd worden, de weinige eischen die ze stelt en haar heerlijke bloei maakten dat wij besloten op nieuw de aandacht op haar te vestigen. Zij groeit, evenals de witte vorm (*A. japonica alba* of *A. japonica Honorine Jobert.* pl. 25) veel krachtiger dan de type, wat men wel in het oog dient te houden, wanneer de drie soorten bijeen geplant worden. Ook zijn de wortels veel sterker dan van de gewone soort. De bloemen verschijnen in het begin van Augustus en volgen elkaar onafgebroken op, totdat de eerste nachtvorsten komen. Inderdaad is de *Anemone japonica* met hare verscheidenheden te beschouwen als een der schoonste sieraden van den tuin gedurende de maanden September, October en zelfs November. Ze nemen elken grond voor lief, hoewel ze het meest houden van een lichten, eenigszins vochtigen grond. Ook verplante men ze niet meer dan noodig is. Eenige bedekking met blad is in den winter voldoende.

PL. LXXXVI.

Tigridia conchiflora. *Sweet.* var. canariensis. Tigridia canariensis. *Hort.*

Deze prachtige Tigridia wordt sedert geruimen tijd door de Hollandsche bloemisten gekweekt onder den naam van *Ferraria* of *Tigridia canariensis.* Over den juisten naam bestaat echter verschil van gevoelen. Bij de Hollandsche kweekers toch vindt men vrij algemeen onder den naam van *T. conchiflora* eene verscheidenheid of soort, waarvan de bloemen niet zuiver geel zijn maar met rood gestreept of liever gevloeid. Anderen daarentegen beschouwen de zuiver gele als de echte en zien in de *conchiflora* der Hollandsche tuinen slechts een tusschen- of overgangsvorm van de gewone *Tigridia pavonia* naar de geelbloeiende verscheidenheden. Wij houden het er

voor — zonder ons in het minst als autoriteit te willen opwerpen — dat de hier afgebeelde vorm — dien wij *canariensis* blijven noemen, ook omdat hij hier te lande alleen onder dezen naam bekend is — uit de Hollandsche *conchiflora*, d. w. z. uit de rood gestreepte gewonnen is, daar zaailingen van de *canariensis* voor een deel tot dien vorm terugkeeren. Wat men ook onder de echte *conchiflora* verstaat, in ieder geval is de hier afgebeelde verscheidenheid met hare prachtige bloemen als eene groote verbetering te beschouwen, en verdient ze ten volle als afzonderlijke variëteit behandeld te worden, om het even of men haar *conchiflora var. canariensis* of *conchiflora grandiflora* wil noemen. Wij moeten onbeslist laten of de *conchiflora* wel als eene afzonderlijke soort te beschouwen is en de *T. pavonia* en *T. conchiflora* slechts verschillende nuances zijn van een en dezelfde soort. Het zou ongetwijfeld veel waard zijn, zoo eene afdoende wijze van behandeling der *Tigridia's* gedurende hun rusttijd kon aangegeven worden. Dit is echter het geval niet. Geheel op dezelfde wijze behandeld blijven ze het eene jaar veel beter over dan het andere. Veel hangt af van de meerdere of mindere rijpheid der bollen, wanneer ze uit den grond worden genomen, dat ongeveer in November moet plaats vinden. Hoe meer ze uitgegroeid zijn, hoe beter ze den winter zullen doorkomen. Het meeste succes hebben wij nog gehad door ze op de volgende ouderwetsche manier te behandelen. Laat in het najaar na het rooien de bollen goed winddroog worden en legt ze in dunne lagen tusschen droog zand in een kistje op eene vorstvrije plaats. Nu en dan moet men ze nazien. Worden ze eenigszins vochtig, dan behooren ze weêr even gedroogd te worden, om ze op nieuw in droog zand verder te bewaren. Muizen en ratten zijn bijzonder verzot op deze bolgewassen. Maart—April is de beste planttijd.

PL. LXXXVII.

Iris Kæmpferi, *Sieb.*
varr. Souvenir, De Vriese, Alexander von Humboldt, Rutherford Alcock.

Zijn onze verzamelingen tegenwoordig rijk aan schoonheden uit het plantenrijk van Japanschen oorsprong, en komt aan verschillende reizigers de eer toe er vele te hebben ingevoerd, het is aan geen den minsten twijfel onderhevig dat Jhr. Ph. F. von Siebold onder hen de eerste plaats bekleedt en hij zich in dit opzicht het meest verdienstelijk heeft gemaakt. Hij toch heeft met Zuccarini, zoowel door de uitgave van zijn *Flora japonica*, als, en inzonderheid door het invoeren van tal van planten van allerlei aard, de opmerkzaamheid niet alleen der kruidkundigen, maar ook der kweekers op den rijken plantenschat van Japan gevestigd, en hij liet er zich tot aan het laatst van zijn leven veel aan gelegen liggen, om voortdurend nieuwe planten daar in te zamelen en naar Holland te zenden, of die, toen hij zich in Europa bevond, te ontbieden. Het is dan ook door hem, dat wij in het bezit zijn gekomen van de *Iris Kæmpferi*, eerst van de type, later van eene reeks variëteiten dezer fraaie soort, waarvan een viertal verscheidenheden op onze 87ste plaat voorkomen.

Het zal nu bijna vijf en twintig jaren geleden zijn, dat ze door hem in zijn etablissement te Leiden werd ingevoerd. In 1857 werd ze reeds hier en daar, maar nog zeer zeldzaam in de tuinen aangetroffen. In dat jaar bloeide ze onder anderen in het bekende etablissement van Ambr. Verschaffelt te Gent, en werd ze door Strooband zeer getrouw afgebeeld, welke afbeelding in het 5e deel der *Illustration horticole* (tab. 157) verscheen.

Had men er niet anders van verkregen dan de type, men mocht tevreden zijn. Von Siebold was het echter bekend, dat er in Japan een aantal nog veel fraaiere variëteiten of hybriden van gekweekt werden, en hij rustte dan ook niet, voordat hij enkele daarvan aan de Europeesche kweekers kon aanbieden. Sedert is het aantal nieuwe verscheidenheden aanzienlijk toegenomen en kweekt men ze tegenwoordig in verschillende kleuren, zelfs heeft men reeds een aantal variëteiten met gevulde bloemen. De hier besproken Iris-soort werd door Baker in zijn *Synopsis* opgenomen onder den naam van *I. lævigata*, zie *The Gardeners' Chronicle* van 11 Nov. 1876. Bij de kweekers zijn ze echter schier uitsluitend als *I. Kæmpferi* bekend. De schoone verscheidenheden, die er tegenwoordig van bestaan, hebben den typischen vorm zeer op den achtergrond geplaatst. Ofschoon in den aanvang de cultuur, althans in Engeland, eenige moeielijkheden opleverde, kan deze toch inderdaad zeer gemakkelijk genoemd worden en is misschien alléén de een of andere grondsoort minder voor deze Irissen geschikt. Planten toch, die een paar jaar in niet te schralen grond hebben vastgestaan, zijn in den regel sterk genoeg om een aantal kloeke bloemstengels met fraaie bloemen voort te brengen. Zij lijden echter in den zomer menigmaal door droogte, zoodat voor de *Iris Kæmpferi* en hare verscheidenheden vooral goed vochthoudende grond moet gekozen worden. Bij langdurige droogte dient men ze overvloedig te begieten. Eenige kweekers bevelen zelfs aan, om voor deze Irissen beschaduwde plaatsen te kiezen. De hier afgebeelde verscheidenheden behooren tot de élite der bekende variëteiten. De *Rutherford Alcock* is echter minder gelukkig op onze plaat geslaagd, daar de kleur van deze soort donker blauw is. De *Iris Kæmpferi* is volkomen geschikt voor ons klimaat; eene kleine bedekking met blad of riet is in den winter geheel voldoende. Ze vormen een der schoonste Iris-groepen, geheel onderscheiden van alle andere Irissen, en verdienen alle aanbeveling niettegenstaande de bloemen slechts van kortstondigen duur zijn.

PL. LXXXVIII.

Hæmanthus puniceus *Linn.*

Zoo we al niet mogen beweren dat de *Hæmanthus puniceus* de schoonste is van dit Amaryllideën-geslacht, zonder twijfel behoort ze toch tot de fraaiste; zeker echter komt zij het meest algemeen voor, en is ze dit ten volle waardig.

Het geslacht *Hæmanthus*, aldus door Linnaeus genoemd naar de kleur van sommiger bloemen, (het woord is samengesteld uit twee Grieksche woorden en kan als „bloedbloem" vertaald worden) bestaat uit ongeveer dertig soorten. Kunth beschreef er in het in 1840 verschenen vijfde deel van zijn *Enumeratio plantarum* zes en twintig, en noemt nog vier hem onbekende soorten; hierbij komen nog negen à tien variëteiten, allen van Zuid-Afrikaanschen oorsprong. Daarenboven zijn er in den laatsten tijd verscheidene nieuwe soorten ingevoerd.

De hier afgebeelde behoort tot de oudst gekweekte planten. Ze schijnt reeds in het laatst der 17e of het begin der 18e eeuw hier te lande van de Kaap de Goede Hoop te zijn ingevoerd, evenals dat toen met vele Kaapsche bolgewassen het geval was, immers in 1722 is ze uit Holland naar Engeland overgebracht.

De vrij zware bol wordt omgeven door een krans van zeer dikke, vleezige wortels. De bloemsteel wordt ongeveer 25 centim. hoog; het onderste gedeelte is bruin gevlekt.

De bloemen staan in den vorm van een scherm aan den top des bloemsteels dicht bijeen, en vormen alzoo een geheel, dat op bedriegelijke wijze éene groote bloem gelijkt, met een uit zeven à acht groene blaadjes bestaanden kelk. Die groene blaadjes zijn echter in dit geval geen kelkblaadjes, maar ze vormen een omwindsel (involucrum), hetwelk de inflorescentie of bloeiwijze omsluit. Zulk een scherm bestaat uit een aantal bloemen die licht oranje zijn en welker bloemdek tot nabij den voet in zes slippen verdeeld is. De meeldraden, bij al de soorten van dit geslacht zes in getal, zijn iets langer dan de smalle slippen van het bloemdek, zoodat de goudgele helmknopjes helder tegen het lichte rood afsteken.

Tegen ons winterklimaat zijn deze gewassen niet bestand; men kweekt ze dan ook in potten.

De *Hæmanthus puniceus* is van al de *Hæmanthus*-soorten het gemakkelijkst te kweeken en in bloei te krijgen. Men bewaart ze des winters droog en vorstvrij in de pot, waarin ze den vorigen zomer gegroeid zijn. Ongeveer in April geeft men ze versche, krachtige aarde en plaatst ze bij voorkeur in een warmen bak. In het beste gedeelte van den zomer neemt men het glas er af. Heeft men warme bakken met kistingen er om heen, dan groeien ze ook uitstekend op zulk eene kisting. Ze bloeien zeer geregeld ieder jaar in den voorzomer.

PL. LXXXIX.

Iris germanica *Linn.* varr.

De Duitsche Lisch is zonder twijfel een der oudst bekende soorten van dit ongemeen rijke geslacht, en het is wel niet zeer twijfelachtig dat aan haar het eerst de naam *Iris*, de godin van den regenboog, is toegekend. De kleurenrijkdom, men mag zeggen het grillige en toch steeds zoo harmonieuse kleurenspel in de Lischbloemen, deed reeds de oude schrijvers aan dien veelkleurigen boog denken, waarin Linnaeus hen navolgde door dezen geslachtsnaam te behouden.

Niet alleen toch de bloemen op zich zelf kenmerken zich door verscheidenheid van kleuren, maar sommige soorten van dit geslacht toonen eene schier voorbeeldelooze neiging tot kleurwisseling in tal van variëteiten.

De Duitsche Lisch geeft daarvan een sprekend voorbeeld, en levert voor de tuinen eene schier onuitputtelijke verscheidenheid.

Ze behoort in Midden- en Zuid-Europa thuis, maar wordt toch in ons land niet in 't wild groeiend gevonden.

Wel, gelijk trouwens de naam genoegzaam aanduidt, in Duitschland, waar men haar op steenachtige plaatsen, tusschen rotsen en muurspleten aantreft, vooral in het Moezel- en Nahr-dal. Ook op het Jura gebergte, en in andere hooge streken in Zwitserland en Italië, treft men haar aan.

Ze is ook een oude bekende in de tuinen, daar ze reeds sedert het laatst der 16e eeuw onder de gekweekte planten voorkomt.

Dat de *Iris germanica*, met het oog op hare groeiplaatsen, volmaakt tegen onze winterkoude bestand is, laat zich hooren. De strengste winters kan ze dan ook zonder de minste bedekking doorstaan. Men zou zich echter vergissen,

als men dacht dat hare goede ontwikkeling aan een rotsachtigen bodem gebonden is. Integendeel, ze groeit uitnemend in onze tuinen, waar ze schier elken grond voor lief neemt. Men kan gerust zeggen dat de *Iris germanica* en hare verscheidenheden letterlijk overal groeien, aan den waterkant, onder boomen, op de vlakte, waar ook geplant.

Is de soort zelf overigens genoeg bekend, de groote menigte fraaie variëteiten, die er tegenwoordig van bestaan, en waarvan onze plaat natuurlijk slechts een flauw denkbeeld kan geven, gaven ons aanleiding om deze oude bekende ook in ons Album op te nemen.

PL. XC.

Schizostylis coccinea. *Backh. et Harvey.*

Ofschoon deze fraai bloeiende Irideae pas in den lateren tijd werd ingevoerd, mag zij zich toch reeds op eene vrij algemeene bekendheid beroemen, en is ze inderdaad ook vrij algemeen verspreid.

Zuidelijk Afrika, zoo rijk in het algemeen aan fraai bloeiende bolgewassen, is ook haar vaderland. Ze werd namelijk vandaar bij de Heeren Backhouse & Son, te York, ingevoerd, vanwaar ze aan den beroemden tuin te Kew, bij Londen, werd gezonden, waar ze het eerst schijnt gebloeid te hebben.

De bladeren zijn lang en smal, en hebben een scherp uit de bladvlakte te voorschijn komende middennerf. De stengel, die vijftig à zestig centim. hoog wordt, is bebladerd, terwijl de bladeren naar den top toe gaandeweg in lengte afnemen, en aldus ongemerkt in schutbladeren overgaan.

De bloemen verschijnen in den herfst uit de oksels der bladeren, echter niet afzonderlijk, maar aan zijtakjes, en vormen, ten getale van tien en meer, trossen of aren van prachtig roode bloemen die achtereenvolgend ontluiken en de plant alzoo gedurende geruimen tijd tot sieraad strekken.

De *Schizostylis coccinea* zal dan ook steeds eene onbetaalbare plant blijven voor herfst- en winterversiering. Hoewel deze Irideae volkomen hard is en niet weinig bij gunstige najaars onze tuinen tot sieraad kan verstrekken, zoo bloeit ze toch, in den vrijen grond gekweekt zonder eenige bescherming, in den regel te laat om de nachtvorsten en het ruwe weder — zoo eigen aan dat gedeelte van het jaar — ongedeerd te trotseeren. Het is dus aan te raden in elk geval een deel der planten in October op te potten en onder glas te brengen.

In de sombere maanden November en December zal ze een welkome gast in de kassen zijn, daar onder glas hare schitterende bloemen elkaar zullen opvolgen weken achtereen. In plaats van ze in het voorjaar in den vollen grond uit te zetten, kan men ze ook in potten planten in krachtige, vette aarde en ze buiten op eene half beschaduwde plaats ingraven. Gedurende de zomermaanden moeten ze, vooral in het laatste geval, zeer overvloedig water hebben, daar voor het grootste deel het succes in den bloeitijd hiervan afhankelijk is. De laatste wijze van behandelen is te verkiezen boven het opnemen in het najaar, daar de planten dan beter gevestigd zijn in den bloeitijd.

De *Schizostylis coccinea* vermenigvuldigt zich zeer sterk door talrijke spruiten of uitloopen.

Zephyranthes candida. *Herb.*

Het geslacht *Zephyranthes*, volgens sommigen eene afdeeling van Amaryllis in ruimen zin, bestaat uit ongeveer dertig soorten, allen in tropisch-Amerika thuis behoorende. Ook de *Zephyranthes candida* werd omstreeks vijftig jaren geleden, uit Monte-Video en Buenos-Ayres in Engeland ingevoerd en sedert dien tijd veel verspreid. Het zijn geen planten, die door schitterende kleuren effect maken; integendeel, ze zijn weinig aanmatigend, blijven laag en de bloemen zijn wit, maar ze behooren tot die bolgewassen, die men gaarne ziet, juist omdat ze als het ware de bevestiging zijn der spreuk: dat eenvoud het kenmerk is van het schoone. Zeer ten onrechte wordt deze *Zephyranthes* door de Hollandsche kweekers ook onder den naam van *Amaryllis atamasco* of *Zephyranthes atamasco* verkocht, dat eene geheel andere soort is met sneeuwwitte bloemen in den vorm der *Z. carinata.* De hier afgebeelde soort begint in September te bloeien en gaat hiermede zeer mild en onafgebroken voort tot de nachtvorsten komen. Ze verdient dan ook ten volle meer bekend en gekweekt te worden, dan tot hiertoe het geval is, vooral plante men er geheele randen of bedden van. De *Z. candida* vereischt zeer weinig zorg, neemt elken grond, die niet te droog wordt, voor lief en behoeft niet ieder jaar verplant te worden. Ze vermenigvuldigt zich buitengewoon sterk. De prijs is derhalve zeer laag, zoodat niets hare meerdere verspreiding in den weg staat.

Met eenige bedekking blijven de bolletjes gemakkelijk in den vollen grond over.

Arentine H. Arendsen. ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

ANEMONE JAPONICA ROSEA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91. Haarlem.

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del. — Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

TIGRIDIA CONCHIFLORA. VAR. CANARIENSIS.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg. No. 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen. ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

IRIS KAEMPFERI. VAR:

1. SOUVENIR. 2. DE VRIESÉ. 3. ALEXANDRE VON HUMBOLDT. 4. RUTHERFORD ALCOCK.

A.C. van Eeden & C°. Wagenweg, N°. 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Bruss

HÆMANTHUS PUNICEUS.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen, ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel.

IRIS GERMANICA: VARR.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen, ad nat. del. Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

I. SCHIZOSTYLIS COCCINEA. 2. ZEPHYRANTHES CANDIDA.

A.C. van Eeden & Co Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in Mei en in September), te zamen inhoudende 12 gekleurde afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Leliën, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No.

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.

Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.

Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.

Zilveren Medaille. (*Eerste Prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

187

ALBUM VAN EEDEN.

PLATE XCI.

Cyclamen vernum. *de l'Obel.* Cyclamen vernum flore albo.

Het opnemen dezer soort in ons Album werd gestadig verschoven, omdat zeer betwijfeld werd of de fraaie paarsroode kleur van deze *Cyclamen* wel door de kunst was terug te geven. Daar het echter eene aanbevelenswaardige soort is, zijn wij er toe overgegaan, te meer daar de opneming ook wenschelijk bleek om de onjuiste benaming, waaronder zij schier uitsluitend bij de Hollandsche kweekers bekend is. Het rood dezer *Cyclamen* is echter van eene andere nuance dan op onze plaat het geval is, en meer als met een paarsen gloed overtogen. Kortom, men heeft hier weder te doen met eene van die vele kleuren, die — met hoeveel zorg ook bestudeerd — niet zijn terug te geven met het penseel. Deze fraaie, mildbloeiende soort, waarvan de juiste naam is *Cyclamen vernum*, *de l'Obel*, is de *C. hederaefolium* der Hollandsche kweekers. Deze laatste benaming is ten eenenmale onjuist, daar de *C. hederaefolium* eene geheel andere, in het najaar bloeiende soort is, afgebeeld op pl. 71, bij welke gelegenheid ook het een en ander in het midden is gebracht omtrent deze naamsverwarring. De hier afgebeelde *C. vernum* en hare fraaie witte variëteit bloeien in het voorjaar, ongeveer in April. De roodbloeiende soort schijnt in 1828 te Haarlem uit Duitschland te zijn ingevoerd. Volgens Sweet — die deze *Cyclamen* beschreef in zijn ,,British Flower Garden'' onder den naam van *C. repandum* — behoort ze in Griekenland te huis. De witte verscheidenheid werd te Haarlem uit de roode gewonnen door den Heer G. J. Kok, die toenmaals veel werk maakte van de cultuur der *Cyclamen.* Ze kwam in 1863 in den handel. De *Cyclamen vernum* is niet geschikt voor den vollen grond, maar moet in bakken gekweekt worden en vermenigvuldigt zich alléén door zaad.

PLATE XCII.

Eucharis amazonica. *Planch. & Lind.*

De Amaryllideën zijn rijk aan geslachten, die zich door een ongemeen prachtigen bloei kenmerken. Het geslacht *Eucharis* is een van deze.

Nadat reeds een tweetal soorten in Europa waren ingevoerd, de *E. candida* en *E. grandiflora*, bracht de Heer Linden, nu ruim twintig jaren geleden, de hier afgebeelde soort in den handel. Wij laten de kwestie in het midden, in hoeverre de *E. grandiflora* en *E. amazonica* werkelijk soortelijk van elkaar onderscheiden zijn. Moeten ze als verscheidenheden beschouwd worden, dan is het niet twijfelachtig dat de laatste het verre van de eerste wint door

hare bloemrijkheid, terwijl ze dan ook de anderen zoo goed als geheel verdrongen heeft. De *Eucharis amazonica* werd in 1854 of 55 door den bekenden verzamelaar Porte uit de Braziliaansche provincie Para, tot het gebied van den Amazonenstroom behoorende, bij den Heer Linden ingevoerd. Wetende dat de machtige Amazonenstroom Zuid-Amerika tusschen den aequator en 5° Z. B. doorsnijdt, komt men reeds van zelf tot de conclusie, dat ze geene plant kan zijn voor de tuinen, dat ze namelijk tegen het klimaat van midden-Europa onmogelijk bestand is.

Dit neemt echter niet weg dat ze als warme kasplant hoogelijk verdient aanbevolen te worden; eene aanbeveling, die eigenlijk reeds overbodig te achten is, daar de *Eucharis amazonica*, dank zij de schoonheid van haar bloei, reeds zeer verspreid, bekend en gewaardeerd is.

Ook werden er, inzonderheid in Engeland, reeds prachtige cultuurplanten van gekweekt. Immers een paar jaar geleden (in 1877) werd achtereenvolgend in „The Garden" en in „The Gardeners' Chronicle", melding gemaakt van potten met 185 en 214 bloemen, terwijl, volgens het laatstgenoemde blad, de Heer Sheath een drietal potten met *Eucharis amazonica* liet photographeeren, die te zamen aan 142 stengels 852 open bloemen droegen! Wel een bewijs van den rijkdom welken dit bolgewas met hare zuiver witte bloemen — die bovendien een liefelijken geur hebben — bij goede behandeling kan ten toon spreiden.

Het is eene plant van zeer gemakkelijke cultuur, die daarenboven niet lastig is wat de grondsoort betreft. Goed verteerde, vette bladaarde is voldoende. De potten moeten zwaar gedraineerd worden met potscherven, en bodemwarmte is een vereischte. Is verplanten noodig, dan store men de wortels zoo weinig mogelijk. Gedurende den groeitijd moet de *Eucharis* veel water hebben en de toevoeging van eenige vloeibare meststoffen is alsdan zeer bevorderlijk aan hare krachtige ontwikkeling. Eene warme, vochtige kas is de beste plaats. Na een flinken groeitijd geeft men de planten gedurende zes à zeven weken rust door ze veel minder water te geven, niet meer dan hoog noodig is om de bladeren in goeden staat te houden, en ook door ze op eene koelere plaats te brengen. Na den rusttijd begiet men de planten opnieuw overvloedig en plaatst ze weder in eene hoogere temperatuur. Door deze behandeling kunnen de Eucharissen bijna het geheele jaar door tot bloeien gebracht worden. Inderdaad kan veel succes in de cultuur van dit bolgewas verkregen worden door een verstandig afwisselen van groei- en rusttijd. In elk geval géén rusttijd vóór en aleer de planten krachtig en sterk zijn. Zwakke en jonge planten laat men bij voorkeur in den eersten tijd doorgroeien. Bij een voldoend aantal bollen kan men bijna het geheele jaar, zelfs overvloedig in de wintermaanden, genot hebben van deze heerlijke bloemen. Alles te samen genomen is de *Eucharis amazonica* eene van de beste planten, die in cultuur zijn. Ook vermenigvuldigt dit bolgewas zich zeer gemakkelijk, daar de oude bollen in overvloed jonge voortbrengen.

Narcissus bicolor. *Linn.* Narcissus bicolor var. Horsfieldi.

De volgende beschrijving en verdere bijzonderheden hebben wij, evenals het bijschrift van plaat 95, te danken aan de welwillendheid van den Heer Peter Barr te Londen, een der eerste autoriteiten op dit gebied.

„Op deze plaat zijn twee variëteiten van de Trompet of Kandelaar Narcissen afgebeeld. Fig. 1. *bicolor* is eene zeer fraaie Narcis en moet niet verward worden met de onbeduidende soort onder denzelfden naam in „Curtis's Botanical Magazine" afgebeeld. De bloembladeren zijn breed, de bloem is goed gevormd en stevig in hare verschillende deelen. Het lof is mede breed en de plant sterk, eene hoogte bereikende van ongeveer een voet. Met zekerheid is niets bekend omtrent den oorsprong van deze Narcis. Haworth was de eerste die er melding van maakt in zijn „Monograph" en daar het de eerste *Ajax* was met nagenoeg witte bloembladeren en gele bijkroon, heeft men zich in gissingen verdiept omtrent haren oorsprong. Het is niet aan te nemen dat we hier met eene oorspronkelijke soort te doen hebben; men vermeent dan ook dat ze eenvoudig eene zeer fraaie zaailing is van de Engelsche *N. pseudo-Narcissus*. Van tijd tot tijd ontving ik bollen van de gewone *pseudo-Narcissus*, welke veel verschil opleverden in de bloemen en waarvan eenige duidelijk grooten vooruitgang aantoonden, vergeleken bij den oorspronkelijken vorm, en wel in de richting van *N. bicolor*. Fig. 2 is *N. bicolor var. Horsfieldi.* Omtrent den oorsprong van deze verscheidenheid heerscht ook nog eenige onzekerheid. Ik heb mij veel moeite gegeven om hare geschiedenis uit te vorschen en ben zoo ver gekomen, dat ik vast kan stellen, dat ze in Lancashire ontstaan is, waar ze door een wever gewonnen werd, die, zoodra hij er eenige bollen van bijeen had, ze door eene soort van loterij aan den man bracht. Nog verscheidene jaren daarna bleef deze prachtige Narcis betrekkelijk onbekend buiten haar eigen district en het is slechts in de laatste jaren dat ze in den handel te verkrijgen is. Toen ik mijne collectie Narcissen vormde werd mij een bol van *Horsfieldi* gezonden met verscheidene andere variëteiten door den Heer Ellacome te Bitton, die de voor dien tijd schoonste verzameling Narcissen in Engeland bezat. Later kwamen eenige weinige bollen in mijn bezit door tusschenkomst van den Heer Buckley te Tooting. Een jaar of twee daarna werden belangrijke hoeveelheden aangevoerd uit Lancashire, zoodat op dit oogenblik de variëteit *Horsfieldi* overvloediger is dan de oudere vorm *bicolor*. De bloemen van *Horsfieldi*, zooals op de afbeelding te zien is, zijn veel grooter en de plant groeit hooger dan het geval is met den typischen vorm. Deze verscheidenheid heeft nog dit voor op de *bicolor* dat ze ongeveer veertien dagen vroeger bloeit, doch er is minder stevigheid in de bloem.

De twee hier afgebeelde Narcissen, hoe fraai ze ook mogen wezen, zijn in den laatsten tijd eenigszins in de schaduw gesteld door enkele nieuwere variëteiten, waarvan de beschrijving hier volgt. *N. bicolor var. Empress*, gewonnen door den Heer William Backhouse te Weardale, Durham, groeit iets hooger dan *Horsfieldi* en is breeder van lof, terwijl de bloem steviger in hare verschillende deelen en schooner van vorm is. Ook deze variëteit bloeit vroeg. *N. bicolor var. maximus*, gewonnen door den Heer Leeds van Longford Bridge, Lancashire, is de schoonste

van al de *bicolors*. De bloembladeren zijn van groote zelfstandigheid en zóó breed, dat zij elkaar voor een gedeelte bedekken. Deze verscheidenheid moet wat hoogte betreft gerangschikt worden tusschen *bicolor* en *bicolor Horsfieldi*. De twee laatst beschreven verscheidenheden, vooral de *bicolor var. maximus*, zijn nog vrij zeldzaam. In elk geval mag gééne verzameling Narcissen zonder vertegenwoordigers zijn van de schoone afdeeling der *bicolors*.

PETER BARR.

PLATE XCIV.

Tulipa Gesneriana. *Linn.*

Nadat wij reeds aan verscheidene harer hybriden eene plaats in dit Album verleenden, is het billijk ook de oorspronkelijke soort daarin op te nemen, en dit te meer, daar zij in schoonheid bij vele der meest geliefde hybriden niet achterstaat. Gewoonlijk is het tegenovergestelde het geval, en zijn de typen vaak op zich zelve wel fraai, maar kunnen ze toch de vergelijking met de latere aanwinsten en verbeteringen niet doorstaan. De *Tulipa Gesneriana* daarentegen behoort vooral om hare prachtige kleur tot de fraaiste tulpen, en bleef dan ook steeds in eere, sedert zij, nu reeds meer dan twee eeuwen geleden, uit de Levant in de tuinen werd overgebracht. Al is het niet twijfelachtig dat bij de hybridisatie ook andere soorten in 't spel zijn geweest, zoo kan men deze tulp toch beschouwen als de stammoeder van de honderd en nog eens honderden variëteiten en hybriden — met uitzondering van de *Duc's van Toll* en eenige andere soorten — die tegenwoordig in het voorjaar de tuinen tot sieraad strekken.

Hoewel op de 1135e plaat van het „Botanical Magazine" de *Tulipa Gesneriana* afgebeeld wordt met wit gestreepte bloembladeren, is het toch niet twijfelachtig dat dit reeds eene variëteit is, en de oorspronkelijke soort éénkleurig rood is. De bloemen zijn groot en aan de binnenzijde geteekend met eene blauwachtige, donker paarse vlek, zoodat het geheele centrum der bloem — het hart — zich door die kleur onderscheidt, hetgeen, wanneer de bloemen onder den invloed der zonnestralen geheel geopend zijn, het effect er van zeer verhoogt.

Het pleit wel voor de schoonheidswaarde van deze soort, dat ze nog steeds zuiver wordt bewaard, hetgeen van de meeste door hybridisatie verbeterde vormen niet kan gezegd worden.

Het is zeker wel noodeloos hierbij te voegen, dat de cultuur dezer Tulpen met alle andere voor den open grond geschikte soorten in alle opzichten overeenkomt.

PLATE XCV.

Narcissus:

1. **poëticus.** *Linn.* **var. poëtarum.** 2. **Leedsi.** *Hort.*
3. **odorus.** *Willd.* **(Philogyne odora.** *Haw.***).** 4. **odorus var. minor flore pleno.**
5. **Macleai.** *Lindl.* **(Diomedes minor.** *Haw.***).**
6. **Bulbocodium.** *Linn.* **(Corbularia Bulbocodium.** *Haw.* **Corbularia conspicua.** *Haw***).**

Op deze plaat zijn zes verschillende Narcissen afgebeeld, waarvan de lezers van het „Album van Eeden" zeker wel het een en ander willen vernemen. Fig. 1 wordt de Dichters Narcis genaamd. Waarom deze soort zóó onder-

scheiden wordt, en of het werkelijk de Narcis is, waarvan oudtijds de dichters zongen, kan niet voldoende uitgemaakt worden. Dichters hebben al de Narcissen bezongen en met recht, want onder al de oorspronkelijke planten van Europa ken ik geen liefelijker herauten van den zomer dan juist de Narcissen. In de mythologie komt de naam Narcissus voor als het zinnebeeld van schoonheid, en daar fig. 1. de familie der echte Narcissen vertegenwoordigt, is het meer dan waarschijnlijk dat de benaming ,,Dichters Narcis" met recht verbonden is aan deze groep, welke in twee afdeelingen gesplitst wordt, namelijk vroeg- en laatbloeienden. Van de vroegbloeienden is *N. poëticus angustifolius* de meest bekende vorm. Wat afmeting der bloem betreft, is zij de minste onder hare zusteren.

Dan volgt *ornatus*; dit is echter niet de verscheidenheid abusievelijk op de plaat onder dezen naam afgebeeld, maar eene variëteit met breeder en meer afgeronde bloembladeren, met andere woorden: de schoonst gevormde van de vroegbloeiende afdeeling. *Tripedalis* is een vorm die zeer nabij fig. 1 komt, maar waarvan de bijkroon minder oranje is. *Poëtarum*, de afgebeelde variëteit, onderscheidt zich van *tripedalis* door de kleur der bijkroon, die geheel oranje scharlaken is. De laatste en schoonste van deze groep is *grandiflorus*, welke hooger groeit en veel grooter bloemen heeft dan éénige andere, laat- of vroegbloeiende verscheidenheid der *Narcissus poëticus*.

Onder de laatbloeienden zijn verscheidene meer of minder belangrijke vormen, maar *poëticus recurvus* is de schoonste. Deze heeft eene groote, flinke bloem en eenigszins gebogen lof. De gevuldbloemige of dubbele verscheidenheid van de *N. poëticus* (pl. 12) is algemeen bekend en wordt zeer gewaardeerd om hare sneeuwwitte, uiterst welriekende bloemen, niet ongelijk aan die der Gardenia's. Fig. 2. *Narcissus Leedsi* opent ons een ruim gebied voor belangrijke beschouwingen daar dit eene echte hybride is, één van die interessante groep, in 't leven geroepen door den Heer Leeds te Longford Bridge, Lancashire, en ongetwijfeld het gevolg van een artikel van Herbert over de ,,hybridisatie der Narcissen", opgenomen in de verhandelingen van de ,,Royal Horticulture Society" te Londen. De variëteiten van *N. Leedsi* hebben voor het grootste deel witte bloembladeren en de bijkroon variëerende van wit tot geel. Ze zijn zeer fraai en goed onderscheiden. Bij eene volgende gelegenheid hoop ik meer in bijzonderheden te treden, wat deze Narcissen hybriden betreft.

Fig. 3 en 4. *N. odorus* (*Philogyne odora* volgens de splitsing van Haworth) en *N. odorus minor flore pleno* zijn soorten van zeer ouden datum. Parkinson noemt No. 3 de Narcis van Lady Matinesse en No. 4 is in Engeland bekend onder den naam van ,,Queen Anne's Jonquil". Fig. 5. *Diomedes minor* (*N. Macleai*) is eene echte curiositeit. Zij maakt een grooten bol en brengt breede bladeren te voorschijn, zoodat men niet anders denkt of er zal ook eene groote bloem volgen, terwijl meestentijds een enkel kelkje, een *bicolor* in miniatuur, zich vertoont. Eene schooner gevormde Narcissenbloem bestaat er echter niet. Fig. 6. *Corbularia conspicua* is beter bekend onder den naam van *Corbularia Bulbocodium* of *Narcissus Bulbocodium*. Deze soort is uit de Pyreneën afkomstig en heeft verscheidene variëteiten. Sweet beeldt er drie af: 1° de soort op onze plaat voorkomende; eene andere die veel op deze gelijkt, met zeer lang lof dat over den grond kronkelt en dikwijls eene lengte van achttien Engelsche duimen bereikt. De derde door Sweet afgebeelde is *tenuifolia*, eene kleine gele *Corbularia*, eene allerliefste variëteit.

Behalve deze drie gele verscheidenheden is er nog een vorm, *lobata* genaamd die zeer veel op *tenuifolia* gelijkt. Maar in mijne schatting is de schoonste van al de *Corbularia*'s eene groote, lichtgele variëteit, welke ik

van Mevrouw Llewellyn ontving, die de bollen had ingezameld in de Pyreneeën, in den omtrek van Biarritz.

De Heer Maw en anderen hebben onlangs twee of drie witachtige variëteiten van *Corbularia* gevonden, maar de Afrikaansche *Corbularia Clusei* (*syn. monophyllus* en *albus*), welke zoo overvloedig in Algiers groeit, is zuiver wit en zeer fraai.

Peter Barr.

PLATE XCVI.

Scilla campanulata, *Ait.*
Scilla campanulata var. alba. — Scilla campanulata var. rosea.

Het geslacht *Scilla* behoort tot die, welke bij de liefhebbers van fraai bloeiende bolgewassen zeer in eere zijn, en het verdient die onderscheiding ten volle door den rijkdom van soorten en de verscheidenheid van bloei. Van de lieve *Scilla sibirica* toch tot de krachtige *Scilla maritima*, wat een speelruimte, zoo in bloeiwijze als in de kleur der bloemen! Immers al is het waar, dat deze laatste tegenwoordig door velen als de type van een ander geslacht, *Urginia*, wordt beschouwd, even waar is het dat er niet weinigen zijn, die haar als tot de Scilla's behoorende blijven beschouwen, terwijl dan ook deze *Urginia* zooveel verwantschap met *Scilla* heeft, dat men niet te veel waagt met haar als eene wijziging daarvan te beschouwen.

De hier afgebeelde soort *Scilla campanulata* behoort in Zuidelijk Europa, en meer bijzonder in Spanje thuis, en schijnt reeds zeer vroeg de opmerkzaamheid te hebben getrokken, als kunnende de tuinen tot sieraad verstrekken, immers men kan haar vrijelijk rekenen tot de oudste tot dit doel gekweekte planten te behooren, daar zij reeds in het laatste vierde gedeelte der 17e eeuw als zoodanig ook in Midden-Europa voorkwam. Twee eeuwen lang handhaafde zij dus hare rechten in de tuinen der liefhebbers, en een enkele blik op onze plaat is voldoende om dit te begrijpen, en geeft tevens de zekerheid dat zij die rechten niet zal verliezen.

Als de typische soort moet de blauwe gerekend worden, waarvan reeds in het in 1795 verschenen 4e deel van het „Botanical Magazine" eene vrij goede afbeelding verscheen. In 1808 gaf Sims in datzelfde werk eene betere, zoo het heet, welker bloemen echter te donker zijn. Hierbij zijn afzonderlijke bloemen afgebeeld van de witte en rose variëteit, waaruit blijkt dat die toen reeds bekend waren. Opmerkelijk is het daarom wanneer Bossin, in 1872, in zijn „*Plantes bulbeuses*", van deze soort sprekende, zegt: „il en existe une variété à fleurs blanches" zonder van de lieve rooskleurige te gewagen. Wij zouden niet weten welke van deze wij 't meest moesten aanbevelen, want al is het waar dat de bloemsteng van de blauwe zich het sterkst ontwikkelt en het grootste aantal bloemen draagt, zoo zijn de beide andere, vooral om de kleurnuanceering, niet minder aanbevelenswaardig. Behalve de hier afgebeelde vormen bestaan van de *Scilla campanulata* nog eenige andere verscheidenheden, voornamelijk van de blauwe, doch deze zijn van minder belang, zoodat wij het onnoodig achten ze hier nader te bespreken. Wij vermelden alleen als belangrijke verscheidenheden van Engelschen oorsprong: *campanulata Emperor* en *campanulata Empress.*

De *Scilla campanulata* is volmaakt tegen ons klimaat bestand, en vereischt dus, behalve dat ze nu en dan ter verversching van den grond verplant willen worden, geen bijzonderen zorg. Ook voor potcultuur zijn deze *Scilla*'s geschikt.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

CYCLAMEN VERNUM. CYCLAMEN VERNUM FLORE ALBO.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

EUCHARIS AMAZONICA.

A.C. van Eeden & Co Wagenweg N° 91. Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

1. NARCISSUS BICOLOR. 2. NARCISSUS BICOLOR VAR HORSFIELDI

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

TULIPA GESNERIANA.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg. N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

NARCISSUS.

1. POËTICUS ORNATUS. 2. LEEDSI. 3. ODORUS (PHILOGYNE ODORA) 4. ODORUS MINOR FLORE PLENO.
5. DIOMEDES MINOR (N. MACLEAI) 6. BULBOCODIUM (CORBULARIA BULBOCODIUM.)

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

SCILLA CAMPANULATA VARR.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in Mei en in September), te zamen inhoudende 12 gekleurde afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Leliën, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No.

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.
Bronzen Medaille. Wereldtentoonstelling te Parijs 1878.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

188

ALBUM VAN EEDEN.

PLATE XCVII.

Leucojum æstivum. *Linn.*

Wanneer men een blik werpt op onze 97ste plaat, zal men zeker niet lang aarzelen toe te stemmen, dat de natuur slechts weinig hulpmiddelen behoeft om aan hetgeen zij voortbrengt eene bevalligheid te geven, die aantrekt, ondanks de groote eenvoudigheid.

Draagt bij de *Pentlandia* het geel der meeldraden nog veel tot de sierlijkheid van het geheel bij, voor de *Leucojum* bezigde zij niets anders dan groen en wit, en toch heeft deze plant zoowel door de kleur als door den vorm en den bevalligen stand der bloemen iets dat haar stempelt tot een onzer bevalligste bolgewassen.

Het geslacht *Leucojum* is na verwant aan *Galanthus* (het Sneeuwklokje), en in Engeland heeft men die verwantschap zelfs willen uitdrukken door den naam, immers, terwijl ons sneeuwklokje daar bekend is onder den volksnaam „snowdrop", noemt men er de *Leucojum* „snow-flake". De Duitschers keeren het om en noemen de eerste „Schneeflocke" of „Schneetropfen", de tweede „Schneeglöckchen", bij de Franschen heet de *Leucojum* „Nivéole", allen zinspelende op de witte kleur der bloemen, terwijl ook de wetenschappelijke naam van het Grieksche woord *leucos* (wit) afkomstig is.

Ofschoon dit geslacht uit meerdere soorten bestaat (Steudel vermeldt er in zijn *Nomenclator* negen) treft men er toch slechts twee van in de tuinen aan en wel de *L. vernum* (de voorjaars-Leucojum) en de hier afgebeelde *L. æstivum* (de zomer-Leucojum), beide in het gematigde gedeelte van Europa inheemsch, beide dan ook volkomen tegen onze winterkoude bestand.

In tegenstelling van de *L. vernum*, die zeer laag blijft, vormt de *L. æstivum* eene kloeke plant, met lange, smalle bladeren van 40—50 Centim. lengte, waar boven de bloemstengels, die aan den top 3 tot 6 bloemen dragen, zich sierlijk verheffen. Deze bloemen, die aanvankelijk allen in eene groene scheede besloten waren, hangen, nadat ze daaruit te voorschijn kwamen, aan vrij lange, dunne steeltjes bevallig naar ééne zijde over. De bloemblaadjes zijn zóó tegen elkander geplaatst, dat de bloem eene klokvormige gedaante heeft; ze zijn sneeuwwit, doch aan den top door eene groene vlek geteekend.

Even als alle *Amaryllideën* bevindt zich het vruchtbeginsel onder de bloem, in den vorm van een langwerpig, donkergroen kogeltje, waartegen de witte bloem nog te fraaier afsteekt.

Deze plant, die veeleer eene half beschaduwde dan eene te open standplaats en een vochtigen grond bemint, is dus zeer geschikt om in bosschen geplant te worden; zij groeit zelfs zeer goed in moerassigen grond, bloeit in den voorzomer, in Mei en Juni, en geeft dan blijk dat ze ook hare plaats in den tuin en de weinige zorg die ze verlangt, overwaard is.

De *Leucojum æstivum* mag niet ieder jaar verplant worden; zij zal integendeel goed gevestigd zijnde, veel beter en milder bloeien.

Pentlandia miniata. *Herb.*

Weder een *Amaryllidee*, gelijk trouwens deze verwantschap, ondanks het groote verschil, duidelijk genoeg zichtbaar is. Deze behoort echter niet in Europa thuis; het is zelfs nog geene halve eeuw geleden dat ze in Europa werd ingevoerd, immers het was omstreeks 1838 of '39 dat de Heer W. Herbert, een geestelijke te Spofforth, in Engeland, maar die tegelijk een degelijk plantkundige was en zich voornamelijk door de beschrijving van vele bolgewassen verdienstelijk maakte, haar van den Heer Pentland, Engelsch Consul-Generaal te Cusco in Peru, ontving. Deze had haar gevonden te Quispicancha, bij Cusco, en wel, naar het schijnt, in drie variëteiten, waarvan de hier afgebeelde de type is, en die onderling geen groot verschil opleveren. Hij beschreef ze en beeldde ze af in het *Botanical Register* van 1839, tab. 68.

De bol is vrij groot en eivormig, naar boven smal toeloopend; de bladeren zijn lang, smal, aan den top spits toeloopende en naar den voet versmald; de bloemsteel draagt twee tot vier bloemen, met steeltjes die ongelijk van lengte zijn en zoo slap dat de bloemen naar beneden hangen. Deze vormen eene buis, die van boven in zes slipjes gesplitst is, terwijl de meeldraden en de stampers langer zijn.

's Winters bewaart men de bollen der *Pentlandia miniata* droog, warm en vooral vorstvrij; men plant ze in Maart—April in den vollen grond of in potten; ze bloeien dan vrij spoedig. In het najaar worden ze na de eerste nachtvorsten uit den grond genomen.

PLATE XCVIII.

Ranunculus asiaticus superbissimus. *Hort.*

Dubbele Fransche Renonkels.

Sinds vele jaren werden door verschillende Fransche en Duitsche bloemisten Renonkels aangeboden onder den naam van *R. asiaticus superbissimus*, die geheel verschillend zijn van de in Holland gekweekte Perzische of Turksche verscheidenheden. De kennismaking viel echter niet mêe. Oordeelende over hetgeen wij zelf ontvingen — en ook wel bij anderen zagen — kunnen we niet anders zeggen, of de bloemen waren zoo goed als enkel en bijna allen hadden als een noodzakelijk gevolg van dat enkelbloemige, groote zwarte bloembodems of knoopen, zooals de kweekers dit noemen, iets wat steeds als eene fout in eene Renonkelbloem beschouwd werd. Zooveel is zeker dat bijna iedereen, dit nieuwe ras ziende, in de verte niet dacht aan vergelijking met de zoo schoon gevormde, voor het meerendeel volkomen gevulde Perzische Renonkels, véél minder in deze Fransche verscheidenheden gevaarlijke concurrenten zag voor de tot heden gekweekte en geliefde Hollandsche soorten. Het resultaat dat echter de firma Leendert Roozen & zonen te Overveen verkregen heeft door jaren achtereen met groote volharding deze Renonkels te kweeken, is inderdaad verrassend. Door doelmatige behandeling, door met zorg te verwijderen wat verwerpelijk bleef, telkens op deze wijze als het ware op nieuw uitgaande van wat als verbetering was te beschouwen, zijn deze Renonkels allengs meer gevuld geworden, rijker en overvloediger gaan bloeien; zijn deze oorspronkelijk zeer onbeduidende verscheidenheden onder de handen van deze bekwame kweekers geworden wat zij nu zijn: prachtig in den waren zin des woords. Een enkele blik op onze plaat is voldoende om dit te bewijzen.

Heeft men in het buitenland, vooral in Frankrijk — vanwaar ze door genoemde firma in Holland werden

ingevoerd — gelijken tred gehouden met deze verbetering of veredeling? Vrij zeker durven wij in ontkennenden zin deze vraag beantwoorden, althans de Renonkels, ons getoond als zeer onlangs uit Frankrijk ontvangen, waren nog even enkelbloemig of weinig gevuld als vroeger.

Mogelijk is de reden hierin gelegen, dat in het buitenland de vermeerdering hoofdzakelijk door zaaien geschiedt en men zoodoende natuurlijk wêer voor het grootste deel in enkelbloemige vervalt, daar juist deze het overvloedigst zaad geven, terwijl ze in Holland niet door zaad maar door verdeeling der bollen voortgekweekt werden. Ook zal de uitstekende hoedanigheid van den Hollandschen bloembollengrond wel een gunstigen invloed uitgeoefend hebben.

Aan de Heeren Leendert Roozen & zonen komt dus de eer toe den bloembollenhandel verrijkt te hebben met een nieuw ras van Renonkels van groote waarde, uitmuntend door krachtige ontwikkeling, kleurenpracht, grootte der bloemen en buitengewone bloemrijkheid. 't Is waar, men kan de meeste verscheidenheden niet volkomen dubbel noemen en de gevreesde knoop is bij eenigen niet overwonnen, ja, zelfs nog vrij zichtbaar; ook mist men nog eene enkele kleur of nuance en dien modelvorm zoo eigen aan eenige Perzische soorten; toch twijfelen wij geen oogenblik of de laatstgenoemde zullen door deze nieuwe verscheidenheden verdrongen worden.

Voorts hebben de Fransche nog dit op de gewone Perzische en Turksche Renonkels voor, dat ze in alle, zelfs in zandgronden voortreffelijk bloeien. Dit laatste vooral achten wij een belangrijk voordeel. Op vele gronden toch kon men de fijne, teedere Perzische Renonkels niet kweeken, althans ze bloeiden slecht of in het geheel niet, welnu dat men eene proef neme met deze nieuwe variëteiten en men zal niet teleurgesteld worden.

De Fransche Renonkels — in Engeland ook wel *Guernsey Turban Ranunculus* genaamd — behooren vroeg geplant te worden, zoo mogelijk in December—Januari, daar ze anders moeilijk bij tijds in den zomer tot voldoende rijpheid komen.

PLATE XCIX.

Hyacinthus candicans. *Baker.*

Inderdaad, moeilijk schijnt het te gelooven dat de prachtige plant van welker bloemen onze 99ste plaat eene getrouwe afbeelding geeft, tot het algemeen bekende en geliefde geslacht der Hyacinthen behoort, en zeker hij, die zich alleen laat leiden door den indruk van het geheel, kan zich bezwaarlijk daarmede vereenigen. Die indruk is echter vaak zeer bedriegelijk, nú in dit, dán in het tegenovergestelde geval; immers men treft ook planten aan, tusschen welke niet de minste natuurlijke verwantschap bestaat, en die toch zoo zeer op elkaar gelijken, dat men geneigd zou zijn ze als tot één geslacht behoorende te beschouwen.

Men weet dat het geslacht der Hyacinthen volgens de opvatting der oudere schrijvers uit een vrij groot aantal soorten bestaat, terwijl later gebleken is dat men bij elkaar had gevoegd, wat streng genomen niet bij elkaar behoorde; vandaar o.a. het later bepaalde geslacht *Muscari*, vandaar ook dat onderscheidene *Hyacinthus*-soorten van vroeger thans tot *Scilla* gerekend worden, enz.

Het is voornamelijk de Engelsche kruidkundige Baker, die in 1871, in het *Journal of the Linnean Society* (Botany, vol. XI), bij zijne bewerking van de Liliaceën, ook het geslacht *Hyacinthus* aan eene strenge herziening onderworpen heeft.

De *Hyacinthus candicans* werd in 1870 door den Heer Th. Cooper van de Kaap de Goede Hoop ingevoerd bij den Heer Max. Leichtlin, te Carlsruhe, en bloeide reeds spoedig daarop niet alleen bij dezen verdienstelijken liefhebber van bolgewassen, maar ook bij verschillende kweekers in Engeland; weldra ook bij de Firma E. H. Krelage & zoon, te Haarlem. In weinige jaren was genoemde firma in het bezit van zulk een voorraad, dat ze niet alleen bij 't dozijn, maar zelfs bij honderdtallen werden aangeboden.

Toch viel deze plant, en dit mag terecht verwondering baren, nog niet zulk eene uitgebreide verspreiding ten deel, als zij zonder eenigen twijfel verdient.

Wanneer ze in Augustus tot hare volle ontwikkeling gekomen is, mag deze plant terecht een majestueus gewas genoemd worden met hare 60—75 centim. lange, vrij breede bladeren en haar forschen bloemsteel, die 1,35—1,45 meter hoogte bereikt, een langen, rechtopstaanden tros vormende, met een aantal groote, hangende, klokvormige, witte bloemen bezet, die aan den voet in groen overgaan en elk van een groot, dán bruinachtig steunblad vergezeld zijn, waardoor aanvankelijk de knop aan het oog onttrokken wordt. Daar de bloemen zich achtereenvolgend van onderen af ontwikkelen, duurt de bloei verscheidene weken voort, en leveren deze planten aan den kweeker die er eene partij van bezit, een uitmuntend materiaal voor bouquetten. In het begin van den winter in potten geplant en in eene warme kas geplaatst, bloeien ze reeds in April.

Zelfs tegen onze winterkou is deze uit Natal afkomstige plant volkomen bestand. Ze heeft o. a. in de kweekerijen van de Heeren Gebroeders de Graaff te Leiden gedurende de winters van 1878 en 1879 glansrijk de proef doorstaan. In den regel neemt men echter de bollen in het late najaar uit den grond, bewaart ze droog en vorstvrij, om ze vroeg in het voorjaar — Maart of April — weder te planten.

Met de gewone Hyacinthen (*H. orientalis*) biedt ze voor den liefhebber geen enkel punt ter vergelijking aan, zelfs is ze reukeloos; ze zal aan de waardeering van deze zoo min afbreuk doen, als zij zelve door haar in de schaduw kan worden geplaatst. Ze bloeien bovendien op zeer verschillende tijden en zijn planten van zeer verschillend effect. Deze moet dus op zich zelve beoordeeld worden, dan kan zij het oordeel zelfs van een streng criticus glorierijk doorstaan.

Goed gekweekt en doelmatig geplaatst, maakt ze een heerlijk effect, al pronkt ze niet met schitterende kleuren. Vooral komt dit uit, wanneer men haar plant in vereeniging met de *Gladiolus brenchleyensis*. Haar gemakkelijke cultuur en billijke prijs brengt haar letterlijk onder het bereik van iedereen. De *Hyacinthus candicans* geeft overvloedig zaad en vermenigvuldigt zich op deze wijze zeer gemakkelijk.

PLATE C.

Alstroemeria aurantiaca. *Don.* (Alstroemeria aurea. *Grah.*)

Het geslacht *Alstroemeria*, door Linnaeus aldus genoemd naar den Zweedschen botanist Baron Cl. Alstroemer, behoort in Zuid-Amerika en wel inzonderheid in het westelijk gedeelte, n. l. op de Andes van Peru en Chili tehuis. Het is zeer rijk aan soorten, waarvan er enkele zijn met rankende stengels, die echter door de kruidkundigen tot een afzonderlijk geslacht *Bomarea* vereenigd worden. De *Alstroemeria's* kunnen in twee afdeelingen gesplitst worden, n. l. in soorten die in het klimaat van Midden- en Noordelijk-Europa alléén onder glas in bakken

kunnen gekweekt worden, en in soorten die voor den vrijen grond geschikt zijn. Het is gelukkig dat de fraaie, op deze plaat afgebeelde soort, tot de laatste behoort. De *Alstroemeria aurantiaca* is vermoedelijk omstreeks het jaar 1830 uit Chili in Engeland ingevoerd onder den naam van *A. aurea*, zoodat eigenlijk aan dezen naam de voorkeur moest gegeven worden, en wordt oorspronkelijk gevonden op het eiland Chiloe, op 44° Z.Br. gelegen. Het kan derhalve geene verwondering baren dat deze plant met eenige bedekking onze winterkoude verdraagt, wanneer men bedenkt dat die ligging overeenkomt b.v. met het noordelijke gedeelte van Italië, zoodat de hoogte waarop zij in Z. Amerika op het gebergte voorkomt dus niet zoo aanzienlijk behoeft te zijn of men verkrijgt reeds een met het onze overeenkomstig klimaat.

Men plant de wortels dezer *Alstroemeria* in het najaar of in het vroege voorjaar, in Februari of op zijn laatst begin Maart, op eene aanmerkelijke diepte, die verschilt van 20 à 30 tot 40 à 50 centimeters, naar gelang de grond droog of nat is. Zonder deze voorzorg heeft men kans deze en andere soorten *Alstroemeria*'s te verliezen, terwijl verder bij het naderen van den winter voor eene voldoende bedekking moet gezorgd worden. Dit vermindert echter de waarde van deze fraaie plant voor onze tuinen in geenen deele, daar in het najaar overal wat blad bij de hand is, om er op te werpen. In 't voorjaar neemt men dit er weder af, liefst geleidelijk.

De *Alstroemeria aurantiaca* behoeft niet elk jaar verplant te worden; zij zal integendeel goed gevestigd zijnde, nog rijker en overvloediger bloeien en een waar sieraad zijn gedurende den bloeitijd (Juni—Aug.) Na een drie- of viertal jaren behooren ze echter opgenomen te worden, omdat de grond dan te uitgeput wordt. De bloemen met hare flinke stengels zijn zeer geschikt voor bouquetten en blijven geruimen tijd goed. De *Alstroemeria aurantiaca* verdient dan ook in elken tuin eene plaats te vinden. Gewoonlijk vermenigvuldigt men deze soort door verdeeling der wortels, waaruit talrijke spruiten te voorschijn komen; ook geeft ze overvloedig zaad.

PLATE CI.

Dubbele of gevuldbloemige Tulp: Rose blanche.

De hier afgebeelde variëteit is eene welkome verschijning. Immers onder de talrijke verscheidenheden van dubbele Tulpen, die tegenwoordig gekweekt worden, komt slechts eene enkele voor met zuiver witte bloemen. Daarenboven is de houding der *Rose blanche* onberispelijk. De plant blijft laag en de bloem is ongemeen fraai, veel fraaier dan de kunst dit vermogt terug te geven. Kortom het is eene Tulp die — zoodra ze meer bekend wordt, waartoe ook onze plaat moge medewerken — haren weg wel vinden en meer en meer gewaardeerd zal worden. Toen deze verscheidenheid voor eenige jaren in den handel kwam werd ze zeer duur betaald; ze vermenigvuldigt zich echter sterk, zoodat ze nu reeds voor billijken prijs te bekomen is. De *Rose blanche* is niet bijzonder geschikt om vervroegd te worden, maar in alle deelen prachtig te noemen voor de cultuur in den vollen grond.

PLATE CII.

Tropæolum pentaphyllum. *Lam.*

Onder de polymorphische plantengeslachten, d.w.z. die, welker voornaamste organen — bladeren en bloemen — bij de verschillende soorten eene reeks van vormen doorloopen, is zeker het geslacht Tropæolum niet het minst in de tuinen vertegenwoordigd. Daarbij staat de van ouds bekende Oost-Indische Kers (*Tropæolum majus* Linn.) vóóraan,

geliefd van het oogenblik toen ze door zaden vóór bijna twee eeuwen uit Peru in Europa werd ingevoerd, tot op dit oogenblik, geliefd door iedereen, om de fraai gevormde bladeren, om de bloemen, even sierlijk door vorm als door kleur.

Beide deze organen — bladeren en bloemen — gaven den Nestor der kruidkundige wetenschap, Linnæus, dan ook aanleiding tot den zinrijken geslachtsnaam, afgeleid van het Grieksche woord tropaion = zegeteeken, waarvan ook het in onze taal vaak gebezigde „tropee" afkomstig is; immers het blad der gewone O.-I. Kers, en van enkele andere soorten komt volmaakt met een schild overeen (men noemt zulke bladeren dan ook schildvormig), terwijl de bloem aan een helm doet denken.

Met de hier afgebeelde vijfbladerige *Tropæolum* is dit niet het geval, trouwens er zijn verscheidene soorten, die in bloem of bladvorm, ook wel in beide zeer van de typische soort afwijken, 't geen echter niet wegneemt, dat ze, in hare karakters voor hem, die slechts eenig gezicht op de natuurlijke verwantschap der planten heeft, gemakkelijk als tot een en hetzelfde geslacht behoorende te herkennen zijn.

Dit nam toch niet weg dat de Bibliothecaris van het Linnæaansche Gezelschap te Londen, David Don, die in 't begin dezer eeuw leefde, voor deze soort een nieuw geslacht voorstelde, dat hij *Chymocarpus* noemde, en werkelijk werd zij dan ook door dezen en genen wel *Chymocarpus pentaphyllus* genoemd, dat echter gelukkig niet algemeen werd nagevolgd. Het zou toch jammer geweest zijn en kon slechts aanleiding geven tot verwarring om eene soort die zoo karakteristiek tot *Tropæolum* behoort, omdat hare vruchten wat saprijker zijn, daarvan af te scheiden.

Ze is van Zuid-Amerikaanschen oorsprong en schijnt zoowel in Urugay, als in de Argentijnsche Republiek voor te komen. Terwijl Loudon, in zijn *Hortus britannicus* het jaar 1824 als dat van haren invoer in Europa vermeldt, wordt door Graham in het 59e deel van Curtis' *Botanical Magazine* (1832) vermeld, dat de Heer Neil, te Canonmils, er in 1829, door tusschenkomst van den Heer Tweedie, een knol van ontving, die uit de omstreken van Buenos-Ayres afkomstig was, zonder dat hij van een vroegeren invoer melding maakt. Zoowel op de 3190e plaat van genoemd werk, als op de een jaar later door Lindley gepubliceerde 1547e plaat van het *Botanical Register*, is ze zeer goed afgebeeld.

Men zegt er niets te veel van als men haar eene bevallige plant noemt, al is ze niet de meest gracieuse van dit fraaie geslacht. Ze behoort tot de overblijvende soorten, tot die, welke door middel van een knolachtig, onderaardsch stengeldeel, nadat de jarige stengel afgestorven is, eenigen tijd slapend voortleven, om daarna weer met een of meer nieuwe stengels te ontspruiten. Deze worden zeer lang, en zijn draadvormig dun, maar ze bezitten, even als alle soorten van dit geslacht, de merkwaardige eigenschap van zich door middel van de bladstelen aan andere niet te dikke voorwerpen — stengels of takken van andere voorwerpen b. v. — vast te hechten, en deze, als tot belooning voor dien steun, met een rijkdom van fraaie bloemen te tooien.

Op hoe velerlei wijzen van deze sierlijke plant tot verfraaiing kan gebruik gemaakt worden, meenen wij gerustelijk aan den goeden smaak onzer lezers te mogen overlaten, toch zijn wij zoo vrij hier ter loops op te merken dat, wanneer men haar vrij laat klimmen door de takken van niet al te hooge heesters, eene heg b. v., ze deze ongemeen sierlijk maakt.

Met goede bedekking kunnen de knollen der *Tropæolum pentaphyllum* des winters in den vollen grond overblijven. Men kan ze ook in 't najaar opnemen, droog en vorstvrij bewaren en in het voorjaar weder planten. Ze bemint eene zonnige, warme standplaats en een lichten, goeden grond.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

1. LEUCOJUM AESTIVUM. 2. PENTLANDIA MINIATA.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

DOUBLE FRENCH RANUNCULUS
RANUNCULUS ASIATICUS SUPERBISSIMUS.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G Severeyns Brussel

HYACINTHUS CANDICANS.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.
Editors and Publishers.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

ALSTROEMERIA AURANTIACA.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.

Arentine H Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

DOUBLE TULIP. ROSE BLANCHE.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

TROPAEOLUM PENTAPHYLLUM.

A.C. van Eeden & Co Wagenweg No 91, Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 2

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.
Bronzen Medaille. Wereldtentoonstelling te Parijs 1878.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

1880

ALBUM VAN EEDEN.

PLAAT CIII.

Hyacinthen: Sir William Mansfield en Masterpiece.

Beide verscheidenheden behooren tot die, welke in den laatsten tijd in den handel zijn gekomen. *Sir William Mansfield* werd gewonnen door wijlen den Heer Alb. J. van der Veldt. Wie de winner is van *Masterpiece*, kan niet met zekerheid uitgemaakt worden. Laatstgenoemde Hyacinth verdient ten volle haren naam; vorm van tros en nagel is voortreffelijk en hare groeiwijze onberispelijk.

Ze is donker violetblauw met zeer breede, zwarte middenstreep en kan als eene der beste, zoogenaamd zwarte variëteiten beschouwd worden. Jammer dat deze prachtige kleur zich niet leent om nagebootst te worden en we dus met eene lichtere nuance tevreden moeten zijn. Deze verscheidenheid maakt een goeden bol. De enkel paarsche *Sir William Mansfield* is ook onverbeterlijk wat houding betreft en heeft eenen zeer schoonen en grooten bol.

We achten beiden eene goede aanwinst en wenschten daarom reeds nu de aandacht op deze voortreffelijke Hyacinthen te vestigen.

PLAAT CIV.

Alstroemeria chilensis *Hort.*

Het was omstreeks het midden der vorige eeuw, dat men in Europa met de eerste ingevoerde soort van dit fraaie Amaryllideën-geslacht bekend werd. Dit was de sierlijke *Alstroemeria pelegrina*, die, uit Peru in Spanje ingevoerd, door middel van zaden in het bezit kwam van Linnaeus. Deze plant, toen nog geheel onbekend, werd door den Zweedschen kruidkundige *Alstroemeria* genoemd naar Claus Alstroemer, Kanselarij-raad te Gothenburg, door wiens bemiddeling hij haar had verkregen; terwijl hij voor soortsnaam dien behield, bij welken ze in Peru bekend was. Hetzelfde geldt voor de in 1776, eveneens uit Peru ingevoerde *Alstroemeria Ligtu*, die echter in fraaiheid ver achter de eerstgenoemde staat.

In deze eeuw werden achtereenvolgens verschillende soorten uit Zuid-Amerika ingevoerd, waarvan sommige vrij algemeen verspreid werden, terwijl andere tot enkele inrichtingen beperkt bleven en derhalve minder algemeen bekend werden.

Dit geslacht toch is vrij uitgebreid; immers, terwijl Steudel ruim zeventig soorten er van vermeldt — welk getal allicht door opname van synoniemen en variëteiten te hoog gesteld is — werden er door Kunth in zijn *Synopsis* nog veertig beschreven. Ze behooren allen in tropisch- en in Zuid-Amerika thuis.

Over het algemeen kan men zeggen dat ze veel meer de opmerkzaamheid der liefhebbers verdienen dan haar inderdaad ten deel valt, want schaars zal men meer verscheidenheid in de kleuren der bloemen aantreffen, dan bij

verschillende soorten van dit geslacht gevonden wordt, in welk opzicht de hier afgebeelde zeker niet het minste bedeeld is. Toch behooren ze tot die planten, welke, ofschoon ze niet zeldzaam te noemen zijn, toch over het algemeen tot de collecties der verzamelaars beperkt blijven; een verschijnsel dat men meer waarneemt, doch waarvan de oorzaak moeilijk zou te bepalen zijn.

Ofschoon men ze over het algemeen te teer acht voor ons klimaat — hetwelk met enkele soorten inderdaad het geval is — weerstaan de meesten, ook de hier afgebeelde, mits onder goede bedekking en in een niet te natten, killen grond, onze winters zeer goed.

Voor verdere bijzonderheden, de cultuur betreffende, verwijzen wij naar plaat 100, daar de behandeling van beide soorten overeenkomt.

De *Alstroemeria*'s in den handel algemeen als *A. chilensis* bekend (een naam die een zeker burgerrecht verkreeg, maar die eigenlijk niets beteekent daar verschillende soorten uit Chili afkomstig zijn) behooren zonder twijfel tot meerdere soorten, waaruit door hybridisatie dit bij uitnemendheid fraaie ras ontstond, zoodat niet met zekerheid te bepalen is, met welke wezenlijke soort men eigenlijk te doen heeft.

De vermenigvuldiging der *Alstroemeria chilensis* geschiedt het gemakkelijkst en zekerst door zaden die in zaadpannen onder koud glas gezaaid worden, waarna de jonge planten in de volgende lente op een rabat worden uitgeplant, en ze dan reeds in hetzelfde jaar kunnen bloeien.

Ook voor potkultuur zijn de *Alstroemeria*'s geschikt, ofschoon in dit geval de ontwikkeling natuurlijk niet zoo krachtig en de bloei niet zoo rijk is als in den open grond.

PLAAT CV.

Hyacinthen: Lord Wellington en La Grandesse.

De dubbele zacht rozeroode Hyacinth *Lord Wellington* — men heeft ook eene enkelbloemige rozeroode en eene dubbele blauwe Hyacinth van denzelfden naam — is bepaald als eene hoofdsoort te beschouwen. De enkele witte *La Grandesse* zal dit zonder eenigen twijfel spoedig worden. Dit beduidt dat beide zulke uitnemende bloemen zijn, dat van de aankweeking veel werk gemaakt wordt. *La Grandesse* is echter van den lateren tijd en behoort dus op dit oogenblik nog tot de vrij kostbare soorten. Ze heeft echter een sterk gestel en laat zich uitstekend vermenigvuldigen — wat van alle nieuwe Hyacinthen volstrekt niet gezegd kan worden — zoodat ze dan ook over eenigen tijd hare plaats onder de hoofdsoorten zal innemen.

Het is in den waren zin des woords eene prachtbloem, waarvan de kenners onmiddelijk bij hare verschijning groote verwachting hadden. Haar bol is zeer groot en schoon gevormd. Deze uitstekende verscheidenheid werd uit zaad gewonnen door wijlen den Heer Vincent van der Vinne, aan wien men vele van de schoonste Hyacinthen te danken heeft.

De veel langer bekende en gekweekte *Lord Wellington* behoeft onze aanbeveling niet meer. Deze variëteit is allerwege bekend en staat hoog bij de liefhebbers aangeschreven. Haar bol is net en goed, in sommige jaren zelfs vrij groot en schoon.

Laatstgenoemde Hyacinth werd gewonnen door den Heer Voorhelm Schneevoogt.

PLAAT CVI.

Lilium monadelphum, *Bieb.*
(Lilium colchicum, *Hort.* Lilium Szovitzianum, *Fisch. et Lallem.*)

Is de juiste naam van deze Lelie *monadelphum* of *Szovitzianum*, *colchicum* of *Loddigesianum*? Of is het verschil van al deze zoogenaamde soorten zoo goed als niets en heeft men hier te doen met eene reeks van namen voor één en dezelfde soort, waarvan de verschillende vormen bij de vermenigvuldiging — daar dit meest uit zaad geschiedt — niet standvastig genoeg zijn om het dragen van verschillende namen te rechtvaardigen? Wij zullen over deze quaestie niet verder uitweiden, maar wenschen bepaaldelijk te doen uitkomen, dat we in elk geval te doen hebben met eene der fraaiste Leliesoorten, die tot nu toe bekend zijn. Ze is oorspronkelijk uit de Caucasus. Hare cultuur levert geene onoverkomelijke moeielijkheid op, al kan ze ook juist niet tot de sterkste soorten gerekend worden.

Het komt wel eens voor dat van eene partij bollen in het eerste jaar na het verplanten slechts een gedeelte opkomt en een ander gedeelte geene spruiten of stengels maakt, maar — zooals de kweekers dit noemen — blijft slapen. Een volgend seizoen komt dit echter in den regel weer terecht. Veel verplanten is dus ook voor deze Lelie niet wenschelijk. Daar ze veeltijds uit zaad voortgekweekt wordt, treft men verschil aan in de bloemen, namelijk van zeer lichtgeel tot donker geel, terwijl eenige met donkerbruin of zwart gestippeld zijn, andere weder zonder stippels. Ook zijn de bloemen van deze soort — die reeds in Juni bloeit — zeer welriekend. Laat ons besluiten met het oordeel aan te halen van het bekende Engelsche tijdschrift „The Garden" over deze nog te weinig bekende Lelie: „Amongst early flowering Lilies it is a prince, fair in form and noble in bearing".

PLAAT CVII.

Enkele vroege tulpen: Grand Duc de Russie, (Fabiola — Jagt van Rotterdam). Rose gris de lin, Grootmeester van Malta en Roi Pepin.

Zijn de éénkleurige verscheidenheden der vroege tulpen tegenwoordig wel de meest geliefde, toch mogen de zoogenaamd bonte niet vergeten worden, niet alléén om den wille der verscheidenheid, maar ook omdat de meeste van deze — waarvan wij hier een drietal afbeelden — met het volste recht tot de schoonste Tulpen gerekend kunnen worden en volkomen de voorliefde rechtvaardigen, waarmede oudtijds juist de bonte tulpen gekweekt werden. De hier afgebeelde behooren allen tot de afdeeling der enkelbloemige vroege tulpen.

De *Grand Duc de Russie* is ook bekend onder de namen: *Fabiola* en *Jagt van Rotterdam.* De *Roi Pepin* vermenigvuldigt zich uiterst langzaam, vandaar de vrij hooge prijs van deze fraaie tulp.

Rose gris de lin groeit zeer laag en laat zich uitstekend, evenals de anderen, vervroegen.

PLAAT CVIII.

Muscari botryoides *Mill.* et var. flore albo.

Een oud, zeer algemeen, door velen geliefd, ook door velen, en dit zeer ten onrechte, miskend en veronachtzaamd plantje, vindt men op deze plaat afgebeeld. Het behoort niet alleen eene vaste plaats te hebben in de

collectie van elken bollenliefhebber, maar het verdient ook gekweekt te worden door elk, die slechts over eene kleine uitgestrektheid gronds te beschikken heeft; daargelaten nog dat het zich uitstekend leent ook voor potcultuur, en, goed gekweekt, de winterbloemtafel tot sieraad strekt.

Het geslacht *Muscari* maakt een deel uit van het geslacht *Hyacinthus* volgens de opvatting van Linnaeus, die trouwens veel samenvatte, dat de latere kruidkundigen, ofschoon niet altijd om deugdelijke reden, meenden van elkaar te moeten scheiden. Het bestaat uit ongeveer een twaalftal soorten, die in Midden- en Zuid-Europa, in enkele deelen van Azië en in Noordelijk Afrika thuis behooren. Het zijn, even als de Hyacinthen, stengellooze bolgewassen, met een bladerloozen bloemsteel, terwijl de smalle, meestal lijnvormige bladeren alle onmiddellijk uit den bol voortkomen. De bloemen vormen min of meer dichte trossen aan den top des bloemsteels, terwijl niet alleen dikwijls de bovenste bloemen onvruchtbaar zijn, maar het zelfs bij de *Muscari monstrosum* voorkomt, dat ze zoo monsterachtig ontwikkeld zijn, dat men er met geen mogelijkheid bloemen meer in kan herkennen.

Nu en dan vindt men de hier afgebeelde soort nog wel eens aangevoerd onder den ouden Linnaeaanschen naam *Hyacinthus botryoides*, toch is ze, even als de aan haar verwante soorten, tegenwoordig meer algemeen als *Muscari* bekend, en dit niettegenstaande Kunth, in het in 1843 verschenen vierde deel van zijn *Enumeratio plantarum*, haar met een vijftal anderen weder van dit geslacht afscheidde en van deze een nieuw geslacht maakte, dat hij *Botryanthus* noemde, en de hier bedoelde soort beschreef als *Botryanthus vulgaris.*

Wij hebben ons hier niet te vermoeien met het nasporen der redenen die hem hiertoe leidden, en dit te minder daar men, met uitzondering van enkelen misschien, deze nomenclatuur niet volgde. Wij meenden het echter te moeten vermelden, daar onbekendheid met de synoniemen anders licht tot vergissing kan leiden.

Het gewone Druifje, *M. botryoides* en zijne variëteiten behooren tot de eenvoudigste, maar niet tot de minst fraaie van dit geslacht.

Deze lieve voorjaarsbolgewassen kunnen uitmuntend dienen voor randen om perken. Ze zijn zeer gemakkelijk te kweeken, vooral omdat ze niet keurig zijn wat den grond betreft, mits die niet te vast en vooral niet te vochtig zij.

Het liefste effect brengen ze te weeg wanneer ze in eenigszins grooten getale dicht bijeen staan, daar in dit geval de schoonheidswaarde grootendeels wordt bepaald door het effect dat ze in massa maken, daar ieder plantje op zichzelf te ijl is om veel in 't oog te loopen.

Ze worden vermenigvuldigd in den zomer, in Juli of Augustus, door middel van de jonge bolletjes die zich dan om het oude vereenigd hebben, en dit te meer als ze een jaar of drie hebben vastgestaan, hetwelk voor een goeden bloei te verkiezen is boven jaarlijks opnemen.

Welke de fraaiste is: de oorspronkelijk blauwe of de witte variëteit is natuurlijk niet te bepalen, daar dit van den smaak afhangt. Men kweekt daarenboven ook nog eene verscheidenheid met lichtblauwe bloemen, *M. botryoides pallidum* of paarlkleurig Druifje genaamd. Door de verscheidenheden echter doelmatig te verdeelen, kan men het effect er van nog aanzienlijk verhoogen.

Hierboven merkten wij reeds op dat ze ook voor potcultuur zeer geschikt zijn; men neme hiervoor echter geen al te kleine potten, wijl ook in dit geval het aantal bloemstengeltjes de sierlijkheid bepaalt. Ook moeten ze niet al te sterk geforceerd worden, en is het 't beste ze dicht onder 't glas, bij matige warmte, langzaam te laten ontwikkelen. In Engeland noemt men deze *Muscaris* vrij algemeen „*Grape Hyacinths*".

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

HYACINTHS

1. S.M. SIR WILLIAM MANSFIELD. 2. S.B. MASTERPIECE.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

ALSTROEMERIA CHILENSIS, VARR.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

HYACINTHS

1. DR. LORD WELLINGTON. 2. S.W LA GRANDESSE.

A.C. van Eeden & Co. Wagenweg N°. 91, Haarlem.

Arentine H Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

SINGLE EARLY TULIPS.

1. GRAND DUC DE RUSSIE (FABIOLA JAGT VAN ROTTERDAM) 2. ROSE GRIS DE LIN 3. GROOTMEESTER VAN MALTHA 4. ROI PEPIN.

A.C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

MUSCARI BOTRYOIDES. MUSCARI BOTRYOIDES VAR. ALBA.

A.C. van Eeden & Co. Wagenweg N° 91. Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleveringen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleurde Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonkels, Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.

BEKRONINGEN: No. 1

Gouden Medaille (*Eerste prijs*) en **Zilveren Medaille** (Medaglia al buon gusto). Internationale tentoonstelling van de „Société royale Toscane d'Horticulture" te Florence 1874.
Zilveren Medaille. Tentoonstelling te Antwerpen 1875.
Centennial Medaille. Wereldtentoonstelling te Philadelphia 1876.
Zilveren Medaille. (*Eerste prijs*). Internationale tuinbouw tentoonstelling te Amsterdam 1877.
Bronzen Medaille. Wereldtentoonstelling te Parijs 1878.

ALBUM VAN EEDEN.

HAARLEM'S FLORA

AFBEELDINGEN IN KLEURENDRUK

VAN

verschillende Bol- en Knolgewassen,

DOOR

A. C. VAN EEDEN & Co.,

BLOEMISTEN EN ZAADHANDELAARS,

WAGENWEG No. 2, HAARLEM.

1881

ALBUM VAN EEDEN.

PL. CIX.

Colchicum byzanthinum *Gawl.*

Het geslacht *Colchicum*, van de natuurlijke familie der Melanthaceën, behoort in het gematigde, vooral het Zuidelijk gedeelte van Europa en de landen aan de Middellandsche zee gelegen, tehuis. Het kan gerekend worden te bestaan uit ruim twintig soorten, — welk getal nog steeds aangroeit — van welke er echter slechts een, de bekende Herfst-Tydeloos (*C. autumnale*), en dan nog maar spaarzaam, in ons land in enkele vochtige weilanden langs, of in de nabijheid van rivieren wordt aangetroffen, waaruit op goeden grond de gevolgtrekking mag worden gemaakt, dat ze uit hoogere streken door het water is aangevoerd, en allicht door overstroomingen eenigszins werd verspreid.

In haar natuurlijken toestand bloeit ze in den nazomer. Die b. v. in September sommige Zwitsersche hoogvlakten bezoekt, kan zich daar vermeien in het gezicht van de duizenden paarse bloemen, welke zich boven het gras verheffen. De bloemen komen, gelijk bij de uitgraving blijkt, uit een koker, die uit den top des bols zich ontwikkelt, te voorschijn en hebben eene zeer lange buis, die echter grootendeels in den grond verborgen is; op den bodem daarvan bevindt zich het vruchtbeginsel, hetwelk zich gedurende den winter verder ontwikkelt en eerst in het volgende voorjaar als volkomen vrucht verschijnt.

Die dus met de eigenaardige gewoonte dezer plant niet bekend is, ziet vreemd op, wanneer hij eerst de vruchten ziet verschijnen op een tijd wanneer hij bloemen zou verwachten, en daarentegen pas later bloemen, als de andere planten vruchten dragen. Dit heeft dan ook aanleiding gegeven tot de Nederlandsche benaming „*Tijdeloos*", een verschijnsel echter, dat alleen aan het zeer late bloeien is toe te schrijven.

Een zeer eigenaardig verschijnsel bij deze bollen (eigenlijk veeleer bolachtige knollen) is, dat ze volkomen goed bloeien ook in drogen toestand. In den bol is voedsel en tevens water genoeg verzameld om de bloemen in staat te stellen zich geheel te kunnen ontwikkelen; eene gemakkelijkheid, waarvan door sommigen gebruik wordt gemaakt om zich in 't najaar in dit zonderling verschijnsel in de huiskamer te vermeien.

De *Colchicum's* bloeien bladerloos; de bladeren toch verwelken en verrotten reeds in den zomer tegelijk met het rijp worden der zaden, die zich in vrij grooten getale in eene met drie kleppen openspringende zaaddoos bevinden.

De hier afgebeelde Byzantijnsche Tijdeloos is in alle opzichten forscher van ontwikkeling dan de gewone Herfst-Tijdeloos (van welke men eenige verscheidenheden kent); de bollen zijn grooter, de bladeren breeder en de bloemen talrijker.

Het breeder zijn der bladeren zal wel oorzaak wezen dat ze in de kweekerijen ook wel voorkomt onder den naam *C. veratrifolium*, gelijk ze reeds bij de oude schrijvers, b. v. Clusius en Bauhin, *C. latifolium* werd genoemd. Gawler beschreef haar het eerst in 1818, in het 27e deel van het *Bot. Magazine* (tab. 1122), als *C. byzanthinum*

daarbij gebruik makende van het laatste woord, dat reeds door Clusius, die deze soort in 1598, te Weenen, uit Constantinopel had ontvangen, ter nadere omschrijving gebezigd was.

Wenscht men de *Colchicum's* in drogen toestand te laten bloeien, dan neme men ze na het verwelken der bladeren in Juli op en plante ze weder onmiddellijk na den bloeitijd. Ze zijn er echter ook volstrekt niet afkeerig van om een paar jaren ongestoord in den grond te blijven staan. Deze bolgewassen — met oordeel hier en daar in de tuinen aangebracht — laten niet na steeds in den herfst een eigenaardig effect te maken.

PL. CX

Narcissus Tazetta *Linn.* var. flore pleno. (Narcissus Tazetta *Linn.* var. romanus). Narcissus papyraceus. *Gawl.* (Narcissus Tazetta. *Linn.* var. totus albus.)

Het is vaak met de nomenclatuur van sommige planten in een boek dat geene direct botanische strekking heeft zeer moeilijk; moeilijk namelijk om te bepalen aan welke namen men de voorkeur moet geven. Het voorzichtigst is zeker zich te gedragen naar de voorschriften der wetenschap, maar dan loopt men niet zelden gevaar verwarring te stichten in de handelsnamen, en den liefhebber, wien het toch eigenlijk voornamelijk om de plant te doen is en voor wien de naam slechts een hulpmiddel is om zich te doen begrijpen en orde te houden in zijne verzameling, het spoor bijster te doen worden.

Voornamelijk is dit het geval met het aan soorten zoo rijke geslacht der Narcissen, omtrent welker soortsbepaling zelfs bij die geleerden, welke zich meer bijzonder ten doel stelden dit kluwen te ontwarren, soms nog al verschil van opinie wordt waargenomen.

Het geslacht *Narcissus* volgens de Linnaeaansche opvatting is, hoeveel verschil in groeiwijze en in bloemvorm de ver over de honderd soorten (de veel talrijker variëteiten niet medegerekend) ook mogen opleveren, toch hoogst karakteristiek, zoo zelfs dat hij, die slechts enkele soorten leerde kennen, zich er niet in kan vergissen. Dit is dan ook de reden dat sommigen — zelfs onder de kruidkundigen — de later voorgestelde splitsing in verschillende geslachten niet aannemen en ze consequent allen *Narcissus* blijven noemen. Let men echter op het groote verschil in bloemvorm, om van de bloemdeelen niet te spreken, b. v. van de *N. bulbocodium* en de *N. poëticus* of de *N. Tazetta*, dan moet men erkennen dat er veel geslachten algemeen aangenomen zijn, die op vrij wat onduidelijker kenmerken berusten, en helt men er dan toe over, 't welk bij de kweekers algemeen het geval is, om voor de eerste den geslachtsnaam *Corbularia* aan te nemen, dan moet men ook, wil men zich zelven gelijk blijven, den geslachtsnaam *Hermione* aan de laatste toekennen, en blijft de *poëticus* behooren tot het geslacht *Narcissus* in engeren zin, volgens de opvatting voornamelijk van Salisbury, Haworth, Herbert, Kunth en anderen.

Volgens deze geleerden vervalt het geslacht *Narcissus* in zes tot tien afzonderlijke geslachten, die echter, en dit is wellicht het meest overeenkomstig de natuur, door anderen, om een paar bekenden te noemen, door Endlicher en Steudel, als afdeelingen beschouwd worden, waardoor het overzicht der soorten gemakkelijker wordt.

Zoo behooren dan de Trosnarcissen en de Jonquilles tot *Hermione*, of, wil men eene nog strengere afscheiding, dan volge men De Candolle, die ook deze weder afzonderlijke geslachtsnamen gaf, n. l. *Tazetta* en *Jonquillia*.

De *N. Tazetta*, die het onderwerp van dit artikel uitmaakt, levert op zich zelve nog eigenaardige moeilijkheden op door het verbazend groot aantal verscheidenheden, waaronder allicht ook hybriden loopen. Bovendien hebben de kweekers, door de uiterlijke overeenkomst misleid, enkele variëteiten tot deze soort gerekend, die eigenlijk, volgens de botanisten, tot andere behooren.

Mag dit al niet met de gevuldbloemige het geval zijn, die echter wel eens den meer collectieven naam *N. orientalis fl. pleno* of dien van *N. romanus* draagt, met die welke door de kweekers *totus albus* werd genoemd, en die als zoodanig vooral in Frankrijk algemeen bekend is, is dit zeker zoo.

Toch werd deze reeds in 1806, in het 24e deel van het *Botanical Magazine* door Gawler afgebeeld en beschreven als *N. papyraceus.*

Als oorspronkelijke groeiplaats voor de zuiver witte *N. papyraceus* wordt algemeen Italië, door Herbert meer bepaaldelijk de Vesuvius vermeld. Haar geur is buitengewoon sterk. Of de gevuldbloemige Trosnarcis, die zeer welriekend is, ook in 't wild voorkomt, is ons niet bekend. Beide zijn ze voor potkultuur en ter vervroeging uitnemend geschikt en worden jaarlijks in grooten getale uit het Zuiden van Frankrijk naar verschillende deelen van Europa, niet het minst naar Nederland verzonden, van waar ze verder verspreid worden tegelijk met de Hollandsche bloembollen. De dubbele, algemeen als Marseillaansche Trosnarcis bekend, wordt echter niet in Nederland gekweekt. Haar vroege aard, waardoor ze boven den grond komt, lang voordat de winter voorbij is, maakt haar niet geschikt voor het klimaat van ons land.

PL. CXI.

Anomatheca cruenta. *Lindl.*

Het lieve geslacht *Anomatheca* bestaat slechts uit een drietal soorten, en behoort, voor zoo ver men tot dusverre weet, uitsluitend in Zuidelijk Afrika, met name aan de Kaap de Goede Hoop thuis.

De eerste, welke men er in Europa van leerde kennen, werd, nu ruim een eeuw geleden door den Zweedschen geleerde Thunberg aan de Kaap ontdekt, en toen door hem als *Gladiolus junceus* beschreven. Vermoedelijk is zij reeds kort daarop naar Nederland overgebracht, gelijk men zich te dier tijde hier te lande veel aan den invoer van Kaapsche bolgewassen liet gelegen liggen. Dát ze 't eerst in Holland is ingevoerd, blijkt uit hetgeen Sims in het 17e deel van het *Botanical Magazine* zegt, waar hij haar als *Lapeyrousia juncea* afbeeldt, met de vermelding dat deze afbeelding vervaardigd was naar eene plant, die bloeide in de koude kas van de heeren Grimwood en Wijkes, te Kensington, die haar uit Holland ontvangen hadden. Toen echter later de Engelsche kruidkundige John Bellenden Ker de Irideën, tot welke familie zij behoort, aan een nauwkeurig onderzoek onderwierp, bleek hem dat deze plant als type moest beschouwd worden van een nieuw geslacht, dat hij *Anomatheca* noemde, een woord, samengesteld uit twee Grieksche woorden, *anomos* (van den gewonen regel afwijkend) en *theca* (doosvrucht) omdat het vruchtje alleen aan den top met drie klepjes openspringt en niet in drie over de geheele lengte van elkaar afwijkende kleppen, zooals bij deze familie regel is.

De *Anomatheca's* behooren tot de knol- en niet tot de bolgewassen, al gelijken haar onderaardsche stengeldeelen meer op een bol dan op een knol; het zijn zoogenaamde wortelknollen, welker bladachtige deelen sterk ontwikkeld

zijn en, even als dit bij de gerokte bollen het geval is, den knol omhullen, vandaar dan ook dat ze „gerokt" genoemd worden in de wetenschap. Wil men zich echter overtuigen dat men hier, even als b. v. bij *Gladiolus*, *Crocus*, enz., niet met bollen te doen heeft, dan snijde men er slechts een door, en men zal terstond zien dat die niet uit over elkaar liggende schubben bestaat, zooals bij de bollen, maar dat hij vast is, zooals de aardappel. De overeenkomst van vorm met de bollen geeft echter aanleiding dat men ze meestal voor bollen houdt; ook worden ze in wetenschappelijke werken wel bulbo-tuber (bol-knol) genoemd. Men zou hieruit kunnen opmaken dat ze als een overgangsvorm van den bol tot den knol moeten beschouwd worden, en toch is dit meer in schijn dan in werkelijkheid het geval. Hoezeer de ware bollen van de knollen verschillen kan men gemakkelijk begrijpen, wanneer men maar eenmaal weet of bedenkt dat het bij den knol het centrale deel, de stengel of as is, dat tot depôt van voedsel dient, terwijl dit laatste bij den bol in de peripherische deelen, de bladachtige organen dus (de schubben van den bol) is opeengehoopt.

Genoeg echter over dit onderwerp aan deze plaats; wij moesten het echter aanstippen om te doen begrijpen, waarom hier en in vele andere dergelijke gevallen, streng genomen niet van bollen sprake mag wezen.

De *Anomatheca's* dan zijn knolgewassen, die niet veel meer dan een decimeter hoogte bereiken; de bladeren zijn grasachtig, de bloemsteng is vertakt en de bloemen zijn aan de takjes trosvormig vereenigd, met dien verstande echter, dat ze allen naar boven gericht zijn op de horizontaal uitgespreide steeltjes.

Het is een bij uitnemendheid mildbloeiend plantje, dat zich zeer gemakkelijk en spoedig door de zaden laat vermenigvuldigen, terwijl de aldus gekweekte plantjes reeds in den volgenden zomer kunnen bloeien. Niet alleen voor potkultuur zijn ze geschikt, maar ze leenen zich uitstekend ook voor kultuur in den open grond, ofschoon ze tegen onze winters niet bestand zijn zonder voldoende bedekking.

Men plante de bolletjes der *Anomatheca* niet te vroeg in het najaar en zorge voor tijdige en voldoende bescherming tegen de vorst, ook na de ontdekking in het voorjaar.

Vieusseuxia glaucopis. *De Cand.* Vieusseuxia Pavonia. *Hort.* (non *De Cand.*) Iris Pavonia. *Curt.* (non *Linn.*)

Wij beginnen met op eene vergissing te wijzen, die ten opzichte van deze fraaie soort bestaat, en waartoe allicht aanleiding gegeven is door Curtis in het in 1796 verschenen 5e deel van het *Botanical Magazine*.

Dáár namelijk werd door hem deze plant voor het eerst afgebeeld, en wel naar een exemplaar dat bij de heeren Grimwood & C°. toen bloeide en door dezen uit Holland ontvangen was.

Of men ze nu reeds hier voor de vroeger door Linnaeus en Thunberg beschreven *Iris Pavonia* had gehouden, dan wel of Curtis de eerste was die haar daarvoor hield, blijve in het midden gelaten; in elk geval vergiste hij zich; een vergissing, die begrijpelijk is, als men let op de (volgens de gewoonte van dien tijd) zeer korte en onvolledige beschrijving, die Linnaeus er van had gegeven.

Hoe dit zij, de echte *Iris Pavonia*, ze moge zooveel overeenkomst hebben met de door Curtis als zoodanig afgebeelde (de onze), dat ze later met deze tot één geslacht werd gebracht, ze verschilt er zoo in 't oogloopend van, dat eene vergissing thans onmogelijk is.

Terwijl wij andere, botanische, karakters der bloem voor het oogenblik daarlaten, kunnen wij ons hier bepalen tot de kleur, die bij de eerste donker oranje is met eene blauwachtige vlek en donker purperen stippels aan den voet der bloembladeren, terwijl die bij de hier afgebeelde wit zijn.

Wèl heeft men dus recht te zeggen dat deze is de *Iris Pavonia* van Curtis, maar niet die van Linnaeus, welke o. a. door Jacquin, in zijn *Hortus Schoenbrunnensis* als *Iris Pavonia*, later, in 1810, door Sims in het 31e deel van het *Bot. Mag.* als *Moraea Pavonia* beschreven en afgebeeld werd en nog later door De Candolle tot het door de la Roche reeds in 1776 beschreven geslacht *Vieusseuxia* werd gebracht en dus *Vieusseuxia Pavonia* genoemd, terwijl hij de *Iris Pavonia* van Curtis (de hier afgebeelde), die afwisselend ook de namen *Ferraria tricuspis. Willd.*, *Iris tricuspidata. L. fil.*, *Iris tricuspis. Willd.* en *Moraea tricuspis. Ker.* voerde, beschreef als *Vieusseuxia glaucopis*, welke naam dus als de ware moet beschouwd worden.

Het geslacht *Vieusseuxia*, aldus door de la Roche naar den Geneefschen arts Vieusseux genoemd, behoort tot dat der Lischbloemen in den ruimeren, Linneaanschen zin, hetwelk echter later en terecht, in verschillende kleinere geslachten gesplitst werd; het behoort naar het schijnt uitsluitend aan de Kaap de Goede hoop thuis.

Dat deze fraaie soort — ook wel in Engeland als „The Peacock Iris" bekend, — het allereerst van de Kaap in Holland ingevoerd werd, is, met het oog op het hierboven medegedeelde, niet twijfelachtig; wanneer, kunnen wij niet met juistheid bepalen.

Ze behoort, wat hare bloemen betreft, tot de schoonste en wordt ongeveer 20 centimeters hoog.

De behandeling is geheel gelijk aan die van het meerendeel der Kaapsche bolgewassen en door ons reeds herhaaldelijk, o. a. bij de *Ixia's* besproken, en ook hierboven bij de *Anomatheca* met een paar woorden aangegeven.

PL. CXII.

Brodiaea congesta. *Smith.* Brodiaea grandiflora. *Smith.*
Milla laxa. . . (Triteleia laxa. *Benth.* — Seubertia laxa. *Kunth.*)

Zooals het geval is met verscheidene andere planten van Noord-Amerikaansche oorsprong, zoo is ook *Milla laxa* met verschillende namen bedeeld. In Engeland en ook bij de Hollandsche kweekers is ze het meest bekend als *Triteleia*, bij anderen echter weêr als *Seubertia*. Bij de laatste herziening van de familie bracht men dit bolgewas tot de *Milla's*, terwijl eindelijk nog vermeld moet worden dat de Amerikaansche botanisten haar onder de *Brodiaea's* opnemen. Van de *Milla laxa* — volgens autoriteiten is dit de beste naam — bestaat eene verscheidenheid met witte bloemen en verscheidene andere vormen die met de volgende namen aangeduid worden: *atro-purpurea*, *major*, *maxima*, *Murrayana*, enz. Het behoeft dus geene verwondering te baren dat men dezelfde soort op verschillende wijze ziet afgebeeld. Ze kan in den vollen grond op eene zonnige, open plaats gekweekt worden, en moet ten minste in Nederland eenige bedekking hebben gedurende den winter. *Milla laxa* is afkomstig uit Californië.

De groeiwijze van de twee afgebeelde soorten *Brodiaea's* verschilt aanmerkelijk. De bloemstengels der *congesta*, waarvan ook eene witte verscheidenheid bestaat, worden zeer hoog, *grandiflora* daarentegen blijft laag bij den grond. Beide zijn uit Noord-Amerika afkomstig en voor den vollen grond geschikt, terwijl ze weinig zorg vereischen.

PL. CXIII.

Lilium elegans *Baker.* var. armeniacum.
Lilium Thunbergianum. *Roem. et Schult.* var. venustum.
Lilium venustum. *Hort.*

Deze fraaie Lelie is de laatste in bloei van de geheele afdeeling der *Lilium Thunbergianum*, bij de jongste herziening *Lilium elegans* genaamd, terwijl de hier afgebeelde vorm dan den variëteitsnaam *armeniacum* draagt. Wij kunnen echter niet nalaten op te merken, dat de vorm der bloemen in deze afdeeling onderling zeer verschilt, wat duidelijk uitkomt als men b. v. de hier afgebeelde verscheidenheid vergelijkt met de *Lilium elegans alutaceum*, of, zooals zij nog steeds bij de meeste kweekers heet, *L. Thunbergianum aureum nigro-maculatum.* De bloemvorm van *armeniacum* of *venustum* komt geheel overeen met dien van verscheidene laag groeiende Lelies, die men vroeger als afzonderlijke afdeeling onder den naam van *fulgens* of *atro-sanguineum* kweekte, en die thans met de *Thunbergianum* groep opgenomen zijn onder de verschillende vormen van *Lilium elegans.* Het is in ieder geval eene sterke, aanbevelenswaardige Lelie, die vooral ook om hare fraaie uitloopende kleur algemeen verdient bekend te zijn.

PL. CXIV.

Enkelbloemige Vroege Tulp La Laitière.

Deze verscheidenheid is alleszins merkwaardig om de eigenaardige kleur op de buitenzijde der bloembladeren, eene kleur die men toch moeilijk anders dan blauw zal kunnen noemen. Het is dus de vraag of deze verscheidenheid niet als voorteeken beschouwd mag worden, dat deze zoo zeer gewenschte kleur ook nog eens gevoegd zal worden bij de reeds zoo rijke en talrijke schakeeringen der Tulpen.

Dat men de merkwaardige *La Laitière* dan ook gebruike om door oordeelkundige kruising, door gestadige zaaiing, eene poging te doen om te komen tot eene ... blauwe Tulp. Een resultaat dat zeker wel eenige inspanning waard is en dat — zoo het bereikt kon worden — niet weinig tot eer van de Hollandsche bollenkweekers zou strekken.

Voegen wij er nog bij dat nevensgaande afbeelding niet overdreven is, en dat deze blauwe tint niet verkregen werd op kunstmatige wijze, door bereiding van den grond of door andere middelen. Alleen kweekt men niet overal de echte soort onder dezen naam, zoodat we zelfs aanvankelijk dachten dat deze fraaie Tulp een afzonderlijken naam ter onderscheiding moest hebben, tot het ons eindelijk duidelijk werd dat men hier toch met de echte vroege tulp *La Laitière* te doen had.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith G. Severeyns. Brussel

COLCHICUM BYZANTINUM, VARR.

A. G. van Eeden & C° Wagenweg N° 91 Haarlem

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith. G. Severeyns. Brussel

NARCISSUS.

1. TAZETTA FLOR. PLENIS (DOUBLE ROMAN NARCISSUS.) 2. PAPYRACEUS-TAZETTA TOTUS ALBUS. (PAPER WHITE NARCISSUS.)

A. G. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91. Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del. Chromolith. G. Severeyns, Brussel

I. ANOMATHECA CRUENTA. 2. VIEUSSEUXIA PAVONIA (IRIS PAVONIA - MORÆA PAVONIA)

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg, N°. 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del. Chromolith. G. Severeyns, Bruxe

1. BRODIÆA CONGESTA. 2. BRODIÆA GRANDIFLORA. 3. MILLA LAXA (TRITELEIA LAXA-SEUBERTIA LAXA)

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel

LILIUM THUNBERGIANUM VENUSTUM. (L. VENUSTUM)

(LILIUM ELEGANS ARMENIACUM)

A. C. van Eeden & Co Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns Brussel

SINGLE EARLY TULIP, LA LAITIÈRE

A. C. van Eeden & C° Wagenweg N° 91. Haarlem.

ALBUM VAN EEDEN.

PL. CXV.

Hyacinten: Gigantea en Generaal Pélissier.

Wie de winner is van de enkele roode Hyacint *Generaal Pélissier*, is niet met zekerheid uit te maken. Dit is ook het geval met de enkele rose *Gigantea*. Eenigen noemen den Heer Stegerhoek, anderen den Heer J. Kroon te Noordwijk, denzelfde die den handel verrijkte met de dubbele roode *Noble par mérite* (pl. 19.)

Gigantea — zooals de naam reeds aanduidt — munt uit door de kolossale bloemtrossen, en *Generaal Pélissier*. niet alleen door de prachtige donkerroode kleur, maar vooral ook door buitengewone geschiktheid om vervroegd te worden. De bollen van beide verscheidenheden laten niets te wenschen over.

PL. CXVI.

Pancratium illyricum *Linn.*

De familie der Amaryllideën is ongemeen rijk aan prachtig bloeiende geslachten, die op hunne beurt weder den liefhebber eene ruime keus laten uit een groot aantal soorten.

Reeds hadden wij herhaaldelijk gelegenheid o. a. uit het rijke geslacht *Narcissus* uiteenloopende soorten te bespreken. Wij denken hier inzonderheid aan dit geslacht, wijl de bloemen daarvan zich eveneens kenmerken door dat eigenaardige orgaan, hetwelk de kruidkundigen „corona" noemen en 't welk ook bij die der *Pancratium*'s sterk in het oog loopt. Het is, zoo op het eerste gezicht, als had men hier met een gekleurden kelk, en eene bloemkroon te doen, en toch spreekt men ook hier, evenals bij de Monocotyledonen in het algemeen, van een „bloemdek", door welk woord de buitenste krans van bloembladeren wordt bedoeld, terwijl die binnenste corona niet als een tweede krans van bloembladeren moet worden beschouwd, maar als behoorende tot de meeldraden.

Gelijk als bekend mag voorondersteld worden, zijn de meeldraden niets anders dan gewijzigde bloembladeren, die op hunne beurt van vorm en kleur veranderde bladeren zijn. Dit wetende, kan het geen verwondering wekken, wanneer men ziet dat de helmdraadjes in sommige gevallen geheel of gedeeltelijk bladvormig worden. Groeien ze dan met de randen aaneén, zoodat alleen het bovenste gedeelte vrij blijft, dan heeft men de „corona", die aan de bloemen der *Pancratium*'s zulk een eigenaardig voorkomen geeft.

Neemt men het in ruimen zin, dan bestaat het geslacht *Pancratium* uit een groot aantal soorten, die echter deels als typen voor andere geslachten genomen, deels tot andere geslachten gebracht zijn. Zoo b. v. behooren de soorten van *Eurycles*, *Hymenocallis*, *Ismene*, enz. allen tot het Linnaeaansche geslacht *Pancratium*, worden er ten deele door sommigen nog toe gerekend, voor een ander deel echter niet.

De *Pancratium's* zijn bolgewassen, die voornamelijk in tropisch Amerika, voor een minder deel in Azië thuis behooren, terwijl enkele soorten uit Zuid-Europa en de landen aan de Middellandsche Zee afkomstig zijn. Tot deze laatsten behoort de zeer fraaie soort, waarvan wij thans eene getrouwe afbeelding geven.

Even als de *P. maritimum*, die mede bij de bollenliefhebbers goed bekend is, groeit zij oorspronkelijk in de landen aan de Middellandsche Zee, maar is niet zoozeer aan de kusten gebonden, en juist daarom gemakkelijker te kweeken.

De invoer dezer fraaie plant in de tuinen is reeds van oude dagteekening. Ze moet reeds in den bloeitijd van den Tuinbouw in Nederland hier zijn ingevoerd, want reeds in het begin der 17e eeuw ontving Engeland haar uit Holland; en ze vond haar weg ook naar elders, terwijl zij algemeen tot de fraaist bloeiende bolgewassen gerekend en als zoodanig in eere gehouden wordt.

De bladeren zijn lang, lancetvormig en zeegroen; ook de eenigszins platgedrukte bloemsteng is blauwachtig groen en wordt 40 à 50 centimeter hoog, aan den top een gesloten scherm van vrij groote, witte bloemen dragende, die zeer welriekend zijn. Daar de bladeren ongeveer van gelijke lengte zijn als de bloemstengen, de eersten een weinig gebogen, de laatsten kloek rechtop staan, verheffen de fraaie bloemen zich juist zóóveel boven de bladeren, om met deze een bevallig geheel te vormen.

De bollen zijn groot, schoon gevormd en fraai glimmend zwartbruin van kleur.

De *Pancratium illyricum* is verre te verkiezen boven de *Pancratium maritimum*, die men ook wel in de tuinen aantreft. Ze is voor den vollen grond geschikt en kan daarin zeer goed overwinteren, mits men voor behoorlijke dekking met riet of blad zorg draagt. Ook kieze men voor dat bolgewas eene warme standplaats op het Zuiden. Men plant de bollen vrij diep, ongeveer 20 à 25 centimeters, en neemt ze vooral niet elk jaar uit den grond, maar laat ze eenige jaren ongestoord staan, waardoor ze sterker bloeien. Sommigen bewaren de bollen gedurende den winter droog en vorstvrij en planten ze eerst in het voorjaar. Heeft men met zeer natten en kouden grond te doen, dan verdient deze laatste wijze van behandeling aanbeveling, maar in de meeste gevallen is het geheel onnoodig. De *Pancratium illyricum* bloeit in den voorzomer. De fraaie, sterke exemplaren, waarnaar deze plaat ontworpen is, danken wij aan de uitgebreide en belangrijke kweekerij van bol- en knolgewassen van den Heer G. C. van Meeuwen te Haarlem.

PL. CXVII.

Anemone stellata *Lam.* varr.
(Anemone hortensis *Linn.*)

Wanneer van Anemonen sprake is, wordt doorgaans slechts gedacht aan de enkel- en dubbelbloemige verscheidenheden van de meest algemeen gekweekte *Anemone coronaria*, die wij trouwens door onze afbeeldingen op pl. 21 en 33 reeds de verschuldigde eer bewezen.

Maar men weet het overigens wel dat dit uitgebreide, inzonderheid in de Europeesche bergstreken door een aantal soorten vertegenwoordigde geslacht der Ranunculaceën nog vele andere zeer fraaie soorten oplevert, waartoe zeker in de eerste plaats die behoort, welke door Linnaeus de „tuin-Anemoon" *Anemone hortensis* is genoemd, maar later, vooral wijl ze met de gevuldbloemige *A. pavonina* werd verward, daar men haar slechts als een enkelbloemige van deze beschouwde, als de „stervormige" *Anemoon* (*A. stellata*) beter werd onderscheiden.

Deze lieve plant, die in sommige gedeelten van Europa, inzonderheid in zuidelijk Frankrijk thuis behoort, is reeds, gelijk trouwens genoegzaam blijkt uit den naam, dien Linnaeus haar gaf, van oudsher burgeres der tuinen, al is het niet te ontkennen, dat ze daarin veel minder wordt aangetroffen, dan men, met het oog op de zeer fraaie bloemen, reden zou hebben te vermoeden. Ook werd ze reeds in 1795 door Curtis, in het vierde deel van het *Botanical Magazine* zeer goed afgebeeld, waarbij echter natuurlijk geen sprake kon zijn van de eerst in later tijd gewonnen variëteiten, die, vooral wat de kleur aangaat, de oorspronkelijk paarse ver achter zich laten.

Toch is ook het centrum der bloem van deze wit, dat bij enkelen der tegenwoordige niet het geval is (gelijk trouwens op onze plaat blijkt) en welke eenkleurige variëteiten het in sierlijkheid verliezen van de oorspronkelijke, die dan ook trouwens beter het karakter van den soortnaam dragen.

Juist dat de bloembladeren aan den voet wit zijn, welk wit eenerzijds tegen de donker paarse helmknopjes, anderzijds tegen het rood of paars van de bovenste helft der bloemblaadjes zoo helder afsteekt, geeft aan deze bloemen zulk een eigenaardig, vroolijk karakter.

Deze Anemoon groeit ter hoogte van 15 à 20 centimeter op en heeft meerendeels diep ingesneden bladeren, terwijl niet ver van de bloem een krans van schutblaadjes zich bevindt, die vrij lang, smal en slechts aan den top ingesneden zijn.

Even als bij de *A. coronaria* is de onderaardsche stengel knolachtig; deze knolletjes kunnen den winter door in den grond blijven, vooral als die niet te zwaar, te nat en te koud is, terwijl men ze slechts met wat blad te dekken heeft. Ze bloeien omstreeks Juni, of iets vroeger nog, hetwelk ten deele van het weder afhankelijk is; in elk geval in de lente.

Wat grootte en forschheid der bloemen, wat kleuren rijkdom betreft staan ze ver ten achter bij de *A. coronaria*, maar de verscheidenheden der *Anemona stellata*, allen met die eigenaardige smalle bloemblaadjes, die zich bij zonnig weder als stralen in alle richtingen verspreiden, bezitten toch ook, in hooge mate, eene bijzondere aantrekkelijkheid. Wij hebben de modellen voor deze plaat te danken aan de welwillendheid der Heeren Joh. Rosenkrantz en Zoon te Heemstede bij Haarlem, die eene fraaie collectie dezer Anemonen bezitten.

PL. CXVIII.

Hyacinten: King of the Yellows en Czar Peter.

In het „Nieuws van den Dag" van 28 April 1871 stond het volgende te lezen: „Gisteren werden te Haarlem in openbare veiling verkocht, dertien stuks Hyacinten van eene nieuwe variëteit, die te zamen de betrekkelijk belangrijke som van *f* 416.— opbrachten; per stuk variëerde de opbrengst van *f* 31.— tot *f* 45.—." Deze nieuwe Hyacint nu was de hier afgebeelde *King of the Yellows*. Hieruit blijkt voldoende hoe groot de indruk was, die deze verscheidenheid maakte, toen zij in den handel gebracht werd. In Engeland had zij reeds vroeger, en wel in 1868, bijzonder de aandacht op zich gevestigd op verschillende tentoonstellingen, zooals uit berichten in „The Gardeners' Chronicle" en „The Herts Guardian" blijkt. Vorm van tros en nagels, en ook de geheele houding der plant is zoo voortreffelijk, dat zij door geene andere gele Hyacint geëvenaard wordt. Zij werd uit zaad gewonnen door den Heer D. J. Ziegeler te Haarlem.

De enkele blauwe *Czar Peter* is mede eene der voortreffelijkste Hyacinten, die in den laatsten tijd werden aangewonnen.

Deze prachtsoort is afkomstig van den Heer Vincent van der Vinne. De bol is zeer groot en schoon, de tros steeds kolossaal, de kleur zacht en liefelijk; ook is zij eene der eersten in bloei bij het vervroegen. Als men ons vroeg naar de schoonste lichtblauwe Hyacint, dan zouden we ongetwijfeld *Czar Peter* noemen.

PL. CXIX.

Ixia hybriden.

De nieuwe *Ixia* hybriden en verscheidenheden zijn zóó fraai, zóó kleurrijk, en in ieder opzicht zóó aanbevelenswaardig, dat het ons aangenaam is op deze heerlijke bolgewassen terug te kunnen komen. Voor de

cultuur op den vollen grond verwijzen wij naar hetgeen reeds gezegd is bij de platen 41 en 53. Zelfs de laatste strenge winters hebben op nieuw overtuigend bewezen, dat als de *Ixia's* in November geplant en zeer dik gedekt worden, ze dan volkomen tegen de strengste vorst in den open grond bestand zijn en het geheel onnoodig is, ze in bakken onder koud glas te kweeken. Om eenig denkbeeld te geven van den rijkdom en de verscheidenheid der *Ixia's*, die tegenwoordig gekweekt worden, laten wij hier een honderdtal namen volgen der fraaiste variëteiten. De Heeren Gebroeders de Graaff te Leiden en G. C. van Meeuwen te Haarlem verleenden welwillend hunne medewerking, om deze lijst zoo volledig mogelijk te maken.

Achievement, *Adonis*, *Aimable*, *Alba mutabilis*, *Alliance*, *Amanda*, *Anais*, *Aramus*, *Argus*, *Aspasia*, *Aurora*, *Azurea*, *Beatrice*, *Bucephalus*, *Brutus*, *Calypso*, *Cassandra*, *Christine*, *Cleopatra*, *Comet*, *Conqueror*, *Constance*, *Crateroides*, *Cyrus*, *Diana*, *Duchess of Edinburgh*, *Elegans*, *Elfride*, *Elvira*, *Erubescens major*, *Esther*, *Evelina*, *Faunus*, *Firefly*, *Galathée*, *Géant*, *Gem*, *General Grant*, *Golden Drop*, *Grand Duke*, *Hercules*, *Hope*, *Horatius*, *Hypatia*, *Ida*, *Isabella*, *Joséphine*, *Lady of the Lake*, *Lady Slade*, *Lady Carey*, *La fiancée*, *Lavinia*, *Lesbia*, *Loeta*, *Lord Layard*, *Lucretius*, *Luna*, *Madonna*, *Magnum bonum*, *Majestueuse*, *Mars*, *Marvellous*, *Model*, *Morning star*, *Nelsoni*, *Newton*, *Nitens*, *Nosegay*, *Nora*, *O'Connell*, *Ophir d'or*, *Pallas*, *Pearl*, *Pharao*, *Praestans*, *Prestios*, *Princess Alexandra*, *Purpurea capitata*, *Purpurea maculata*, *Purpurea major*, *Rosalie*, *Rosea grandiflora*, *Rosea multiflora*, *Ruby*, *Sarnia's Glory*, *Scilla*, *Smiling Mary*, *Snowdrop*, *Stanley*, *Sunbeam*, *Surprise*, *Titania*, *Titus*, *Triomphe*, *Tulipe*, *Vénus*, *Viola*, *Viridiflora*, *Virgilius*, *Vulcan*, *Wilhelmina*, *Wonder* (*Rosea plena.*)

PL. CXX.

Hyacinten: Snowball en Haydn.

Snowball, indertijd gewonnen door den kweeker Arnold Prinsen te Overveen, heeft een grooten, stevigen, fraai gevormden nagel; de plant is buitengewoon forsch. Vooral komt dit uit op het open veld. Het breede donkere loof ligt dan nagenoeg op den grond uitgespreid, de steng is zeer dik en krachtig, de bloemtros kort en eigenaardig gevormd. Door gebrek aan ruimte was het onmogelijk om op onze plaat het loof dezer Hyacint juist af te beelden. De bol is zeldzaam schoon gevormd en buitengewoon groot. De paarse Hyacint *Haydn*, door den Heer Machiel Roozen gewonnen, is eene der beste in deze afdeeling. Het verdient opmerking, hoe de bol van deze verscheidenheid zich langzamerhand verbeterd heeft naar gelang ze meer verspreid werd, en zoodoende in handen kwam van verschillende kweekers. De bol kan nu goed genoemd worden, wat in den beginne het geval niet was.

Bij eenige der vroegere afgebeelde Hyacinten bleven wij onwillekeurig in gebreke om den oorsprong op te geven. Gaarne vullen wij deze leemten zooveel mogelijk aan. De fraaie Hyacinten *Ida* en *Madame van der Hoop* (pl. 37 en pl. 79) werden gewonnen door de firma J. D. Zocher en Voorhelm Schneevoogt; de dubbele witte *Prins van Waterloo* (pl. 7) en de roode *Lord Macaulay* (pl. 48) met vele andere van de schoonste Hyacinthen door de firma Veen, beide te Haarlem; de thans allerwege bekende Hyacint *Grand Lilas* (pl. 31) door den Heer Stegerhoek te Noordwijk, *Alba maxima* (pl. 55) door den Heer G. van der Weijden te Noordwijk, *Solfatare* (pl. 67) door den Heer Teeuwen te Schooten, terwijl men de enkele blauwe *Mimosa* (pl. 67) aan de Firma E. H. Krelage en Zoon te Haarlem te danken heeft.

Van de overigen is dit niet met voldoende zekerheid op te geven.

1.

2.

Arentine H. Arendsen ad nat. del.

Chromolith G. Severeyns Brussel

HYACINTHS

1. S. R. GIGANTEA. 2. S. R. GÉNÉRAL PELISSIER.

A. C. van Eeden & Co. Wagenweg No. 91 Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

PANCRATIUM ILLYRICUM.

A. C. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

ANEMONE STELLATA. VARR (ANEMONE HORTENSIS VARR)

A. G. van Eeden & Co Wagenweg, N° 91, Haarlem.

1. 2.

Arentine H. Arendsen ad nat. del. Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

HYACINTHS

1. S. Y. KING OF THE YELLOWS. 2. S. B. CZAR PETER.

A. C. van Eeden & Co Wagenweg, N° 91, Haarlem

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

HYBRID IXIAS

A. G. van Eeden & C[o] Wagenweg, N[o] 91, Haarlem
Editors and Publishers.

1. 2.

Arentine H. Arendsen ad. nat. del.

Chromolith. G. Severeyns, Brussel.

HYACINTHS

1. S. W. SNOWBALL. 2. S. M. HAYDN.

A. G. van Eeden & C° Wagenweg, N° 91, Haarlem.

Het ALBUM VAN EEDEN verschijnt jaarlijks in twee afleve-
gen (in April en in Augustus), te zamen inhoudende 12 gekleu
Afbeeldingen van Hyacinthen, Tulpen, Lelien, Ranonke
Irissen, en andere Bol- en Knolgewassen.

De prijs per jaargang bedraagt bij vooruitbetaling *f* 7,20.